

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

dünyanın dört bucağından masallar

ORTADOĞU MASALLARI

2



9+
YAS



Dünyanın Dört Bucağına Masallar 2

ORTADOĞU MASALLARI

Çeviren ve Türkçe Anlatan: Tunç Tayanç



Dipnot Yayınları 56

Çocuk Kitapları 2

Baskı 2008 / Ankara

ISBN: 978-975-9051-59-4

Sertifika No: 0905-06-000824

©Ortadoğu Masalları

Kapak Tasarımı: Sinan Solmaz

Kapak Resmi: Petra Rau

Çeviren ve Türkçe Anlatan: Tunç Tayanç

Düzeltili: Birsen Uysal

Son Okuma: Arjen Deniz

Dizgi ve Baskı Öncesi Hazırlık: Dipnot Bas. Yay. Ltd. Şti

Baskı: Mattek Matbaacılık Bas. Yay. Tan. Tic. San. Ltd. Şti.

GMK Bulvarı No 83/23 Maltepe / Ankara

Dipnot Yayınları

Selanik Cad. No: 82/32 Kızılay / Ankara

Tel: (0 312) 419 29 32 / Faks: (0 312) 419 25 32

e posta. dipnotkitabevi@yahoo.com

İÇİNDEKİLER

Ayakkabıcı Maruf / <i>Filistin</i>	5
Balık çı / <i>Filistin</i>	19
Oduncu / <i>Filistin</i>	27
Ataba ile Zariel / <i>Filistin</i>	35
Bindiği Eşegi Saymayı Unutunca / <i>Filistin</i>	41
Yaşlı Kadın ve Kedisi / <i>Filistin</i>	43
Avcı / <i>Filistin</i>	47
Kuyuya Düşen Kadın / <i>Filistin</i>	53
Zengin ve Yoksul Kardeşler / <i>Filistin</i>	59
Kedi Uslanır mı? / <i>Filistin</i>	67
Kedi ile Fareler / <i>İran</i>	71
Sabuncunun Oğlu / <i>İran</i>	79

Kralın Hazinesi / <i>İran</i>	89
Kral ve Balıkçı / <i>İran</i>	97
Susam Tohumu ve Hurma Ağacı / <i>Mısır</i>	101
Halife ve Kör Balıkçı / <i>Anonim</i>	107
Halife ve Korsanlar / <i>Anonim</i>	121
Halife ve Sihirli Tüp / <i>Anonim</i>	155

AYAKKABICI MARUF

Filistin

Yıllar önce Filistin’de yaşayan bir ayakkabıcı varmış. Karısı ve çocuğuyla birlikte yaşayan yoksul bir adammış. Adı Maruf olan bu adam sabahtan akşam kadar ayakkabı yapar, zar zor kazandığı üç beş kuruşla evine yiyecek götürürmüş. Günlerden bir gün karısı demiş ki: “Biliyor musun, canım öyle çok künefe istiyor ki! Yemeyeli epey oldu; akşam gelirken bir tepsi künefe getir, ama ballı olsun!”

“Hanım,” demiş ayakkabıcı, “ben bir tepsi künefeyi nasıl alabilirim?”

“Anlamam,” diye ısrar etmiş halden anlamayan karısı, “akşam gelirken getir, o kadar!”

Karısının ısrarı karşısında zavallı adam günlük kazancının bir bölümünü bir köşeye koymaya başlamış. Aradan bir, belki de iki hafta geçmiş; künefe alabilecek kadar para

birikmiş. Çarşıya gidip bir tepsi künefe almış, evin yolunu tutmuş. Karısı bunca zamandır beklediği künefe tepsisini kocasının elinde görünce önce sevinmiş; ama bir lokma alıp da künefenin baldan değil şekerden yapıldığını anlayınca çok kızmış. Tepsiyi kapıldığı gibi pencereden dışarı atmış. Sonra da kocasına bağırarak: “Sana söylemedim mi? Ballı künefe istiyorum, şekerli değil!”

Maruf öyle kızmış, öyle kızmış ki sinir krizi geçirmiş, başlamış eline geçen her şeyi devirmeye, fırlatmaya. Bunlardan bazıları karısına denk gelmiş. Karısı da evden çıkmış, koşa koşa kadiya gitmiş; kocasının kendisini dövdüğünü, ondan şikâyetçi olduğunu söylemiş.

Kadı, adam gönderip Maruf'u yanına getirtmiş. Sormuş: “Neden karına kötü davranıyor, istediklerini almıyor, üstelik bir de dövüyorsun?”

Maruf boynunu bükmüş, “Tanrı size uzun ömür versin!” diye başlamış konuşmaya: “Ben yoksul bir adamım. Yaptığım iş şu. Günde kazanabildiğim para da bu. Benden bir tepsi künefe istedi. Neredeyse iki hafta dışımdan tırnağımdan artırdım, gittim istediği künefeyi aldım. Eve getirdiğimde bir lokma aldı, alır almaz da kendisinin oysa ballı künefe istediğini, oysa bunun şekerli olduğunu söyleyip tepsiyi pencereden dışarı attı. Ben de sinirlerime hakim olamadım. Olan biten bu işte. Üzgünüm...”

“Peki,” demiş kadı, “al sana yarın lira, git, bir tepsi künefe al, barışın!”

Böylece kadı ikisini barıştırmış, yarım lirayı vermiş; karıkoca çarşıya gitmişler, bir tepsi künefe almışlar. Maruf, tepsiyi karısına vermiş, “Sen eve git, ben birazdan geleceğim,” demiş, kendisi biraz geride kalmış.

Kendi kendine demiş ki: “Bir daha bu kadının oturduğu ev değil, yaşadığı ülke bile haram olsun bana.” Karanlık bastırıncaya kadar sokak sokak dolaşıp durmuş; sonra da yıkık dökük bir ev bulmuş, bir köşesinde kıvrılıp günün ışımasını beklemeye başlamış.

Sabaha karşı gözünü açtığında, karşısında bir dev görmüş. “Burada ne yapıyorsun?” diye sormuş dev.

“Karımdan kaçıyorum,” diye yanıtlamış Maruf, “bir an önce buralardan ayrılacağım.”

Dev, “Nereye gideceksin?” diye sorunca da, “Mısır’a...” diye yanıtlamış. Gerçekte bir cin olan dev, onu kucakladığı gibi göz açıp kapayıncaya kadar Mısır’a götürüp bırakmış. Biraz önce Şam’da olan, şimdi ise kendini Mısır’da bulan Maruf, Şam’daki komşusu Ali’nin de Mısır’a geldiğini, orada büyük bir tüccar olduğunu hatırlamış. Onu bulmaya karar vermiş.

Sabahın erken saatlerinde yabancı birinin sokakta dolaştığını görenler sormuşlar: “Amca, nereden geliyorsun?” “Şam’dan,” diye yanıtlamış Maruf. “Ne zaman ayrıldın Şam’dan?” sorusuna “Bu sabah. Biraz önce de buraya geldim,” diye karşılık verince, söylediklerini duyan ve onca yolu bir anda geldiğini söyleyen birinin ancak bir deli ola-

bileceğini düşünen herkes Maruf'un çevresinde toplanmış, başlamışlar el çırpıp bağırmaya: "Deli, deli, kulakları küpe-
li..." Maruf oradan uzaklaşmak istemiş, ama ne mümkün.
Kalabalık peşine takılmış, bir yandan el çırpıyor, bir yan-
dan da "Deli, deli..." diye bağırıyorlarmış.

Böyle cümbür cemaat tüccar Ali'nin dükkânının önüne
gelmişler. Maruf'u tanıyan Ali, komşusunun arkasına takı-
lan kalabalığı dağıttıktan sonra "Gel!" diyerek onu dükkâ-
nına buyur etmiş. Ancak Maruf eski komşusunu tanıya-
mamış.

Ali, "Nereden geliyorsun?" diye sorunca da "Şam'dan..."
diye yanıtlamış. Ali'nin ne zaman Şam'dan ayrıldığını sor-
masına da "Bu sabah..." diye yanıt verince, Ali çok şaşır-
mış: "Ne?" diye bağır-
mış, "bu sabah Şam'dan ayrıldın ve şimdi
buradasın, öyle mi? Sen delirdin mi? Peşine takılanlar hak-
lılar galiba. Beni tanımadın mı?"

"Yoo..."

"Şam'da, Ali diye bir komşun olduğunu hatırlıyor mu-
sun?"

"Elbette."

"İşte o Ali'yim ben."

"Sen Ali misin?"

"Evet, hadi gel benimle."

Ali onu bir dükkâna götürmüş; ona giysi, fes, bir çift de
ayakkabı almış, çorap almayı da unutmamış. Onları giyince

Maruf bir başka insan olmuş. Üstelik Ali ona yüz lira uzatmış, “Bu parayı da al,” demiş, “bir iş buluncaya kadar seni idare eder. Ama ne olur, soranlara Şam’dan bu sabah ayrıldım, sonra da buraya geldim, deme. Tüccar olduğunu, mallarının da gemiyle geleceğini söyle.”

Ali’nin söylediklerini dinleyen Maruf, yolda yürürken önce Safi diye biriyle karşılaşmış, ona biraz para vermiş; sonra da karşısına çıkan herkese biraz para vermeye başlamış. Karşılaştıkları, “Nereden geliyorsun, amca?” diye sorduklarında da Ali’nin tembihlediği gibi, “Şam’dan geliyorum. Tüccarım. Mallarım deniz yoluyla geliyor, ben daha önceden geldim,” diye yanıt veriyormuş.

Karşısına çıkanlara para verdiğini görenler, “Hiç böyle birine rastlamadık,” diyorlarmış, “herhalde önemli bir tüccar, yoksa parasını neden sokağa atsın ki?”

Böylece ünü yayılmış; ama Ali’nin verdiği yüz lira da bitmiş. O da bir başka tüccara gidip iki bin lira borç almış, “Mallarım geldiğinde öderim,” demiş. Gene sokaklarda dolaşüyor, tarlaya tohum atar gibi parasını yoksullara dağıtıyormuş. Hazıra ne dayanır? Bir süre sonra para suyunu çekmiş.

Bir başka tüccara gitmiş, ondan da dört bin lira borç almış, aldığı parayı dağıtmaya devam etmiş. Artık herkes onu tanıyormuş; “Tüccar Maruf mu?” diyorlarmış, “Çok ünlü bir tüccar; böyle birine daha önce hiç rastlamadık.”

Sonunda bu söylentiler çok güzel bir kızı olan kralın ku-
lağına gitmiş. Vezirini çağırmış hemen, demiş ki: “lkemi-
ze bir tüccar gelmiş; böylesi bir adam şimdiye kadar ne g-
rlmş, ne de duyulmuş diyorlar. Çok zenginmiş, dağıttığı
parayla kentimiz bile zenginleşmiş. Malları da gemiyle ge-
liyormuş. Onu görmek, tanımak istiyorum; akşam yemeği-
ne davet edeceğim. Kızım la evlenirse burada kalır, yapaca-
đı ticaretten ülke de kazanđlı çıkar. Ne dersin?”

“Efendim,” demiş vezir, “size nasıl karşı çıkabilirim ki?”

“yleyse,” demiş kral, “git, bu adamı bul, ‘kral sizi akşam
yemeğine çağırıyor,’ de...”

Vezir Maruf u bulmuş, “Saygıdeğer tüccar Maruf,” de-
miş, “kral selamlarını gönderdi, akşam birlikte yemek yer-
seniz kendisini çok sevindirirsiniz.”

“Seve seve gelirim,” demiş Maruf.

Böylece kralın huzuruna çıkmış; birçok lezzetli yemeğin
bulunduğu yemek masasına oturmuşlar. Yemek boyunca
herkes ona bakıyormuş. Tatlılarını da bitirdikten sonra
kral, “Biliyor musunuz...” diye söze başlamış, “damadım
olmanızı istiyorum; kızım la evlenir misiniz?”

şaşkınlığını çabucak üzerinden atan Maruf, “Efendimiz,”
demiş, “kim kralın damadı olmayı istemez ki? Onur duya-
rım.”

Aldığı bu yanıt a çok sevinen kral hemen vezirine ses-
lenmiş, kadıyı çağırmasını istemiş.

Kadı geldiğinde bir evlilik sözleşmesi hazırlanmış, sonra da büyük bir şenlik düzenlenmiş. Kral, Maruf'a göz alıcı giysiler armağan etmiş, saraylarından birini onlara ayırmış. Böylece Maruf kralın kızı ile evlenmiş.

Kısa bir süre sonra kral damadını yanına almış, onu krallığın hazine dairesine götürmüştü; "İstedikini alabilirsin," demiş, kasayı işaret ederek. "Şurada duran parayı da dilediğin gibi kullanabilirsin. Malların geldiğinde, kazandığınla geri verirsin." Sonra da hazine dairesinin anahtarını uzatmış.

Artık her sabah Maruf önce kralın yanına gidiyor, bir süre birlikte oturuyorlar, sonra kasadan aldığı paralarla cebini tıka basa dolduruyor, akşama kadar rastladığı herkese para dağıtıyor, sonra da evine dönüyormuş.

Aradan on gün, on beş gün, bir ay geçmişti; kasadaki para tükenmişti. Maruf bu kez gitmişti, hazine dairesine girmiş, oradaki paraları almaya başlamış.

Ancak kasanın çoktan boşaldığını, hazine dairesinin de boşalmak üzere olduğunu gören kral yaptığı hatayı anlamış. "Vezir!" demiş, "kurtar bizi."

"Efendim," demiş vezir, "sizi ancak kendiniz kurtarabilirsiniz, benim ne haddime. Ne oldu?"

"Bu adam kasadaki parayı bitirdi, şimdi de hazinedekini bitirmeye çalışıyor. İki ay oldu; ortada ne gemi var, ne de mal. Bu adam bir yalancı olabilir. Şu başımıza gelene bak!"

“Tanrı tanık ki bu benim hatam değil,” demiş vezir. Kral “Tamam da,” demiş, “şimdi ne yapacağız?”

“Efendim,” demiş vezir, “bir adamı karısından daha iyi kimse bilemez. Kızınız...” der demez, kral kızını çağırmiş, durumu anlatmış: “Kızım, kocanın bir yalancı olduğundan kuşkuluyoruz; ağzını yokla, gerçekten yolda gemi dolusu malı var mı, bir öğreniver. Öğrendiğini de bana ilet.”

“Olur,” diyen kız eve dönmüş, kocasının eve dönmesini beklemiş. Maruf akşam eve geldiğinde de mahcup mahcup sormuş: “Canım kocacığım, malların ne zaman gelecek? Hem ne tür mallar bunlar? Neden gecikti?” Eşinin ısrarlı sorularına dayanamayan Maruf, “Ne yolda gemi var, ne de mal,” demiş, “ben yoksul biriyim.” Ardından, başlamış başından geçen her şeyi anlatmaya.

Karısı duyduklarına inanamamış, ama Maruf “Hepsi doğru, sana gerçeği anlattım,” deyince, “Biz evli değil miyiz?” diye başlamış bağırmaya kadın, “insan karısından hiçbir şey saklamamalı. Kendinden utan! Bunları babam öğrenirse neler olacağını hiç düşündün mü? Onu kandırdın, kızını aldın, parasını bitirdin... Hadi babam öldürmedi diyelim, ya borç para aldığın öteki tüccarlar? En iyisi buradan uzaklaşman; toplan, gidiyorsun.”

Bunları söyledikten sonra ahıra gidip bir at hazırlamış, bir torbaya da yiyecek bir şeyler, içecek su koymuş. “Bu ülkede kalayım deme,” demiş, “nerede olduğunu öğrenecek olurlarsa, öldürmek için peşine düşeceklerdir. Sabah,

babam nerede olduğunu sorduğunda da, ‘Mallarıyla ilgili bir haber geldi, ne olup bittiğini öğrenmeye gitti,’ diyeceğim. Bana kalırsa, arkana bile bakmadan, hiçbir yerde mola bile vermeden bu ülkeden ayrıl.”

Maruf ne yapabilir ki? Binmiş ata, dörtmala sürmüş, gözden uzaklaşmış. Dağlar, bayırlar aşmış; yanındaki yiyecekler bitmiş, su tükenmiş, açlıktan midesi kazınmaya başlamış.

Yolu bir tarlanın yanından geçiyormuş; tarlada birinin olduğunu görüp “Merhaba!” diye seslenmiş. Köylü de “Hoş geldin!” diye selam vermiş. “Amca,” demiş Maruf, “bana verecek bir dilim ekmeğin var mı?” Maruf, üstünde göz alıcı giysiler, güzel bir at ve koşum takımı olduğundan, köylünün gözüne bir başka dünyadan gelen biri gibi gözük-müş. “Elbette,” demiş köylü, “gel, konuğum ol, varlığınla beni onurlandır!”

Maruf atından inmiş. Kullandığı sabanı bir kayaya dayayan köylü, “Burada biraz bekle!” demiş, “evim hemen şuracıkta, bir koşu gidip sana yiyecek bir şeyler getireyim.” Sonra da koşarak uzaklaşmış. Evine geldiğinde karısına demiş ki: “Böyle de böyle, bir çorba hazırla, içine de ekmek koymayı unutma!” Yoksul köylünün ikram edebileceği en değerli yemeği buymuş. Karısının eli çabukmuş, çorbayı hemen hazırlamış.

Bu arada Maruf bir kayanın üstüne oturmuş, düşünüyormuş: “Zavallı adam, onu işinden alıkoydum; bari dö-

nünceye kadar yarıda bıraktığı işini tamamlayayım.” Böylece sabanı almış, tarlayı bir baştan bir başa sürmeye başlamış. İkinci sürüşte, saban sert bir şeye çarpmış, kımıldamaz olmuş. Hayvanları yana çekip sabanı saplandığı yerden çekmiş. Ne görsün? Bir kapı; kapıyı açtığında gizli bir geçit çıkmış karşısına. Maruf geçide girip de biraz yürüdüğünde içi parayla dolu küplerle karşılaşmış. Küplerden birinin üstünde de kir pas içinde bir yüzük duruyormuş. Yüzüğü temizlemek için ovar ovmaz, “Efendimiz, ne isterseniz yapılacaktır,” diyen birisi peyda olup, Maruf’un karşısına dikilivermiş: yüzüğün içinde yaşayan cinmiş bu.

“Bu küplerin dışarıya taşınmasını istiyorum, “ demiş Maruf; daha sözünü bitirmeden bütün küpler dışarıya taşınmış, deve ve katırlara yüklenivermiş.

Bakmış ki söyledikleri yapılıyor, isteklerini bir bir sıralamaya başlamış. “Üzerleri kumaş, giysi yüklü yüz deve, şeker yüklü yüz katır. Altın, değerli taşlar, bana itaat eden askerler.”

Karısının hazırladığı çorbayı getiren köylü biraz önce ıpissız olan tarlasının bir kral ve ordusuyla dolu olduğunu görünce şaşkınlıktan az daha küçük dilini yutuyormuş. Oradan uzaklaşmak için geri geri birkaç adım atmış, ama Maruf onu görerek seslenmiş: “Gel gel! Yemeğimi getir!” Köylünün uzattığı çorbayı almış, afiyetle içmiş, tabağı ağzına kadar altınla doldurup köylünün eline tutuşturmuş. Sonra da köylünün şaşkın bakışları arasında, arkasında

yük dolu develer, katırlar, onların yanı sıra askerler olduğu halde, başlamış bir gün önce ayrıldığı evine doğru at sürmeye.

Gelelim, o ayrıldıktan sonra sarayda ne olup bittiğine. Sabah olduğunda kızını çağırtmış kral ve sormuş: “Neler öğrendin bakalım?” Kızı da, “Gece uyurken mallarla ilgili bir haber aldı, yola çıktı,” demiş. Kral pek bir sevinmiş. Oysa zavallı kızı, kocasının sağ salım kaçıp kaçamadığını düşünüp duruyormuş.

Kralın topraklarına yaklaşan Maruf, krala bir ulak göndermiş; damadının mallarla birlikte yolda olduğunu bildirmiş. Kral da damadını karşılamak için bütün vezirlerini yanına çağırmış. Aradan bir süre geçmiş; arkasında develer, katırlar dolusu yükle Maruf gözükmüş. Neler yokmuş ki getirmekte olduğu malların içinde? Ne ararsanız varmış. Gören parmağını ısıırıyormuş.

Kente gelince, dosdoğru bir zamanlar borç aldığı tüccarların yanına gitmiş Maruf; bin lira aldığına iki bin, iki bin lira aldığına dört bin, dört bin lira aldığına sekiz bin, kısacası aldığıнын iki katını vererek bütün borçlarını ödemiş. Geri kalanını kralın sarayına götürmüş; bir odaya altın, bir odaya takı, bir başka yere şeker, öbür odaya kumaş... Getirdiği her şeyi bir yerlere doldurmuş; koskoca saray ağzına kadar dolmuş.

Kral, vezirine “Ben demedim mi?” diye böbürlenmeye başlamış. Vezir ise, “Bunda bir iş var,” diyormuş, “bunca

mal yalnızca ticaretten elde edilemez; bunca altın, bunca elmas...”

Vezir, kısa bir süre sonra yüzüğü görmüş ve sihirli olduğunu anlamış. Krala demiş ki, “Efendim, burada çok sıkılıyorsunuz; damadınız Maruf meyve bahçesinde bir eğlence düzenlese, yeseniz, içseniz, fena mı olur?”

Kralın buna akli yatmış, “Neden olmasın?” demiş, Maruf’a söylemiş. Maruf ne yapsın? Kabul etmiş. Bu arada Maruf’un karısı yüzüğü görmüş ve kendisine vermesini istemiş. Maruf reddetmiş. Karısı ısrar etmiş, “Burada bırak, yanında taşıma,” demiş, ama kocasına söz dinletememiş.

Ertesi gün uşaklar meyve bahçesine yiyecek içecek taşıyıp durmuşlar. Gece olunca da bahçede yalnızca kral, damat ve vezir kalmışlar. Vezir onlara hizmet ediyormuş. Yenilmiş, içilmiş; vezir durmadan boşalan kadehlere şarap koyuyormuş. Sonunda kral da, Maruf da sızıp kalmışlar. Vezir hemen Maruf’un parmağından yüzüğü çıkarmış; yüzüğü ovar ovmaz, “Buyurun efendim,” diye cin karşısına dikilmiş, “ne isterseniz yapılacaktır.”

Vezir, kral ile Maruf’u göstererek, “Bu ikisini Kaf Dağı’na götür, orada bırak,” demiş. Dediği hemen yerine getirilmiş. Vezir de kendi konağına gitmek yerine kralın kızının sarayına yollanmış. Krallığın ve kralın topraklarındaki her şeyin kendisinin olmasını istiyormuş.

Kralın kızı vezirin geldiğini görünce, ne olduğunu hemen anlamış. “Babam ve eşim neredeler?” diye sormuş.

“Bundan böyle babana da, eşine de ihtiyacın yok!” diye yanıtlamış vezir, “artık kral da benim, kocan da.”

Kız, “Gerçekten onlardan kurtuldun mu?” diye sorunca da, “Onlar yok artık,” diye yanıt vermiş.

“Yalnızca gerçeği öğrenmek istiyorum,” demiş Marufun eşi, “yoksa senden daha iyisini nereden bulabilirim ki? Onlardan kurtulmayı ben de istiyordum. Nicedir de senden hoşlanıyordum. İçeri gel.”

Vezir, kralın kızının söylediklerini duyunca kulaklarına inanmamış; ama kızın kendi elleriyle yemek getirip içki sunduğunu görünce, onun söylediklerinin doğru olduğuna inanmış. Birlikte yemişler, içmişler, gelecekte neler yapacaklarını konuşmuşlar. Gece olunca da yatak odasına geçmişler. Vezir soyunup yatmış, Marufun karısı da yanına yatmak üzereyken, birden demiş ki: “Parmağında yüzükle yatmışsın; onun içinde bir cin olduğunu bilmiyor musun? Çıkart, masanın üstüne koy, sabah gene takarsın. İki kişi yatarken yanlarında bir üçüncünün olması ayıp değil mi?”

Vezir “Haklısın!” demiş, yüzüğü çıkartıp masanın üzerine koymuş. Kralın kızı “Kapıyı kilitlemedik, ya biri içeri girerse?” demiş ardından. Vezir kapıyı kilitlemek için kalkınca da masanın üstünden yüzüğü kapmış, ovar ovamaz cin karşısına gelmiş: “Efendimiz, ne isterseniz yapılacaktır,” demiş.

“Bu haini yakala, şu sütuna bağla!” demiş kız, soluk bile almadan. “Sonra da babamla eşimi bıraktığın yerden al, buraya getir!”

Cin denilenleri yapmış: Önce veziri bir güzel bağlamış, sonra da kral ile Maruf’u Kaf Dağı’ndan alıp getirmiş. Kral, veziri sütuna bağlı görünce, neler olup bittiğini anlamış. “şu adamı sarayın penceresinden dışarı atın!” diye buyurmuş. Buyruğu hemen yerine getirilmiş.

Ardından, Maruf’u vezir yaptığını açıklamış. O günden sonra, kral, kızı, Maruf ve elbette sihirli yüzükteki cin rahat ve huzurlu yaşamışlar. Saraydaki zenginlikleri halkıyla da paylaşmış kral ve vezir. Ülkede yoksul ve mutsuz tek insan kalmamış. Darısı diğer ülkelerin başına...

BALIKÇI

Filistin

Çok eski zamanlarda kimsesi olmayan, bir kulübede tek başına yaşayan bir balıkçı varmış. Her gün balık avlamaya gider, yakaladıklarının birkaçını satar, küçük bir kısmını kendine ayırır, arta kalanını da yoksul komşularına dağıtırmış. Kendisi de yoksul olmasına rağmen hepsini satıp para kazanayım, diye düşünmezmiş. İhtiyacı olanlarla paylaşmak onu daha mutlu edermiş. Balık verdiklerinden biri de evi kendisine çok yakın olan bir komşusuymuş. Kimsesi olmadığından, komşusu olan kadın da ona bir iyilik etmek ister ve yemeğini yaparmış.

Günlerden bir gün balıkçı “Bu böyle gitmez!” demiş, “kadıncağz her gün bana yemek yapmak zorunda değil ki. Bundan böyle balıkları eve bırakır, kahvede bir fincan kahve içer, eve döndüğümde de kendi yemeğimi kendim

hazırlarım.” Gerçekten de öyle yapmış; balıkları kulübeye bırakmış, kahveye gidip bir fincan kahve içmiş.

O kahvede oturmuş kahvesini içerken kulübeye konuklar gelmiş; duvarda açılan bir delikten cinler kralının üç kızı içeri girmiş. Herkese yardımcı olmaya çalışan balıkçıya bu kez de onlar yardım etmek istemişler. Biri balıkları temizlemiş; öteki ateşi yakmış, yemeği hazırlamış; üçüncüsü da kirli tabakları yıkamış, ortalığı toplamış. Sonra da geldikleri gibi gitmişler.

Balıkçı kulübeye döndüğünde ne görsün? Balıklar temizlenmiş, pişirilmiş, kendisini bekliyor. “Komşum yine gelmiş, balıkları pişirmiş,” diye düşünmüş. Sonraki gün de yakaladığı balıkları gene komşusuna götürmüş; “Sağ olasın,” demiş, “dün kulübeme gitmiş, balıkları pişirmiştin.”

“Yoo!” diye yanıtlamış komşusu, “dün ne kulübene girdim, ne de balıklarını pişirdim. Sen yokken evine girer miyim hiç?”

Kafası karışan balıkçı dosdoğru yaşlı berberin yanına gitmiş, olanları anlatmış, ne yapması gerektiğini sormuş. Berber, “Yarın,” demiş, “balıkları bırak, bir köşeye saklan; eve kimin geldiğini, ne yaptığını görürsün.”

Ertesi gün her zaman olduğu gibi balığa çıkmış, yakaladıklarının bir bölümünü satmış, gerisini evine götürmüş, bir tabağa koymuş. Sonra da yüksek sesle “Gidip bir fincan kahve içeyim, döndüğümde balıkları temizler pişiririm.”

demiş. Dışarı çıkmış, kulübenin yan penceresinden içeriyi gözetlemeye koyulmuş.

Az sonra, bir de bakmış ki kulübenin duvarında bir delik açılmış, güzeller güzeli üç kız içeri girmişler. Birisi yerleri süpürmüş; ikincisi balıkları temizlemiş, ateşe koymuş; öteki de evi toplamış, düzene sokmuş. Bunları gören balıkçı yıldırım gibi içeri dalmış; kızlardan ikisi kaçmış, en küçükleri ise kaçamamış, yakalanmış.

“Beni yakaladığına göre, artık seninim,” demiş kız, “evime dönemem, dönersem annem babam beni öldürür.”

“Anladım,” diyen balıkçı, kızı alıp hemen kadiya gitmiş, ondan kendilerini evlendirmesini istemiş. Birlikte yaşamaya başlamışlar.

Aradan iki üç gün geçmiş, “Geçimimi nasıl sağladığımı biliyorsun,” demiş balıkçı, “bu kulübede mi yaşayacağız?”

“O işi bana bırak, dert etme,” demiş eşi. Cinleri yardımına çağırmış, kralın sarayının tam karşısında, içinde her türlü eşya bulunan kocaman bir konak yapmışlar, oraya taşınmışlar.

Günlerden bir gün balkonda çamaşır asan cinler prensesini kral görmüş; hemen adamlarına sormuş: “Kim bu kadın?”

Onlar da balıkçının karısı olduğunu söylemişler. Adamlarının balıkçıya gitmelerini, ona “Kral eşini istiyor,” demelerini buyurmuş.

Kralın buyruğu karşısında şaşkına dönen zavallı balıkçı, “Eşimi nasıl verebilirim ki?” demiş. Kralın adamları, “Bilemeyiz,” demişler, “kral onu istiyor.” İtiraz eden balıkçıyı yaka paça kralın huzuruna çıkarmışlar. Balıkçı yalvarmış, yakarmış, “Karımı almayın benden,” diye ağlamış. Kral bir süre düşünmüş ve şöyle demiş balıkçıya: “Şimdi söyleyeceğimi yapamazsan, hem kelleni, hem de karını alırım. Bir gece içinde öyle bir bağ yapacaksın ki sabah kalktığımda üzüm vermiş olacak; hem de öyle çok üzüm verecek ki bütün orduma yetecek... Anlaşıldı mı?”

“Aman,” diyecek olmuş balıkçı, ama kral onu dinlememiş bile. Balıkçı, iki gözü iki çeşme eve dönmüş, başına gelenleri karısına anlatmış, “Öldüm ben...” demiş, başka bir şey dememiş.

“Korkma,” demiş karısı, “beni yakaladığın kulübeye git ve şunları söyle: ‘Boyu iki karış, eni iki parmak şapkalı cinler, gelin!’ Bunları söyler söylemez karşına birisi gelir. Ona de ki: ‘Eşim Kadu, kardeşi Ayu’dan, evinin önünde yetişen bağdan bir bağ çubuğu getirmesini istiyor.’ Sana hemen bir bağ çubuğu getirirler. Al o çubuğu, kralın sarayının kapısının önüne dik, sonra da eve dön!”

Başka bir çözüm yolu da göremediğinden, balıkçı kulübesinin yolunu tutmuş, söylenenleri yapmış. Her şey karısının söylediği gibi olmuş; o da bağ çubuğunu götürmüş, saray kapısının önüne dikmiş.

Kral, sabah uyandığında ne görsün? Uçsuz bucaksız bir bağ, her kütükte sallam sallam üzümler. Bütün ordusuna

yetmiş de artmış bile. Balıkçıyı çağırmış, bağışladığını söylemiş.

Aradan birkaç hafta geçmiş; kral, balıkçının eşini bir türlü aklından çıkartamıyormuş. Haber göndermiş balıkçıya, gelsin diye. Balıkçı huzuruna geldiğinde de, “Karını istiyorum!” diye önceki isteğini yinelemiş.

“Bu işten kurtuldum!” diye sevinirken, kralın isteğinden vazgeçmediğini gören balıkçı, “Karım...” diye kekelemiş; ama kral dinlememiş bile. “Öyle bir ekmek dilimi getireceksin ki, bütün orduma yetecek, yoksa önce kelleni, sonra da karını alırım.” Bu kez istediğini yerine getiremeyeceğini düşünüyormuş balıkçının.

Zavallı balıkçı, gene ağlaya ağlaya eve dönüp kralın ne istediğini karısına söylemiş. Karısı hiç merak etmemesini, gene kulübeye gitmesini, geçen sefer neler söylediye, aynı sözleri söylemesini, sonra da “Karım, ailesinin evinde rafta duran ekmek dilimini istiyor,” demesini istemiş.

Balıkçı, karısının söylediklerini bir bir yerine getirmiş; “Eşim Kadu, kardeşi Ayu’dan, ailesinin evinde rafta duran ekmek dilimini getirmesini istiyor,” demiş. Karşısına gelen cin bir an yok olmuş, sonra elinde ekmek dilimiyle dönmüş, “Buyurun!” demiş.

Ertesi sabah balıkçı ekmek dilimini götürmüş, kralın önüne koymuş. Kral bir parça koparıp ağzına atmış, atmasıyla birlikte, kopardığı parça yenilenmiş. Koskoca ordu bir dilim ekmeği yiye yiye bitirememiş; yedikçe, yenilenin yerine yenisi gelmiş...

Ama kralın pes etmeye hiç niyeti yokmuş. “Balıkçının karısını istiyorum,” diyor da başka bir şey demiyormuş. Çağırtmış gene balıkçıyı, “Bana öyle bir bebek getireceksin ki hem yeni doğmuş, çıplak ve göbek bağı kesilmemiş olacak, hem de baştan sona uydurma olaylarla dolu bir hikâye anlatacak. Ya getirirsin, ya da hem canından, hem karından olursun!”

Balıkçı, “Öldüm bittim bu kez,” diyerek kralın ne istediğini karısına anlatmış. O ise “Dert etme,” demiş, “kız kardeşim şu sıralarda doğurdu, doğuracak.. Git kulübenin kapısında dur, geçen sefer söylediklerini yine söyle, gelen yarıtağa doğum oluncaya kadar beklemesini, doğar doğmaz bebeği bir beze sarıp sana getirmesini söyle,” diye de eklemiş.

Balıkçı karısının dediklerini yapmış; karşısına gelen cin ne dileğini söylemiş. “Doğuma kadar burada bekle!” demiş cin. Balıkçı beklemeye başlamış. Bir süre sonra doğan bebeği bir beze sarıp sarmalayıp getirmiş cin.

Bebeğin geldiğini gören balıkçının karısı “Yaşasın!” diye bir sevinç çığlığı atmış, sonra da “Götür onu krala, sonrasını hiç merak etme,” demiş.

Bebeği göğsüne bastırıp saraya gitmiş balıkçı. Saraya girerlerken bebek, “Sakin ol!” diye fısıldamış. Bebeği kralın karşısına oturtmuşlar. Oturur oturmaz bebek başlamış konuşmaya: “Efendim, size bir masal anlatayım. Eskiden, bir horozun sırtına zeytinyağı tenekelerini yükler, satmaya çalışırdım. Bir gün horozun beli kırıldı. Ne yapacağımı dü-

şünerek sağa sola bakınırken size çok benzeyen biri çıktı karşıma, ‘Ancak cevizle iyileştirebilirsin onu,” diye akıl verdi bana, ‘cevizleri kır, horozun sırtına sür; hemen iyileşir,’ dedi.

“Hemen koştum, ceviz aldım, kırdım, horozun sırtına sürdüm. Sabah uyandığımda ne göreyim? Horozun sırtında,dalları ceviz dolu bir ceviz ağacı... Öyle büyük bir ağaç ki altında kırk kişi kol kola girse gene çevresini saramaz; kırk kişi cevizleri toplamaya kalksa birbirlerini hiç göremezler.

“Yine de kırk kişi buldum, günlerce çalıştılar, cevizleri topladılar. Ama baktığımda ne göreyim? Tam tepede ki bir dalda bir ceviz kalmamış mı? Düşürmek için çamur atmaya başladım; ben attıkça, çamurlar ağacın tepesinde birikmeye başladılar. Sonra ağacın tepesinde bir tarla peyda olmaz mı? Bir çift öküz buldum, tarlayı sürmeye, susam ekmeye başladım. O sırada bir kervan geçiyordu; kervancı ne ektiğimi sorunca, susam ektiğimi söyledim. ‘Hiç olur mu?’ dedi, ‘bu toprağa susam ekilmez, toprağa yazık; karpuz ek!’

“Gittim, adam buldum; ektiğim susam tohumlarını tek tek toplamaya başladılar. Bütün tohumlar toplandığında bir saydım ki ne göreyim? Biri eksik.. Ararken, bir de baktım ki susam tohumu bir karıncanın ağzında. Almak istedim; karınca bir yana çekti, ben öbür yana. Derken, susam tohumu ikiye ayrıldı, yarısı karıncada kaldı, yarısı da bende. Bende kalanı sıktım, tonlarca susam yağı çıktı.

“Başladım tarlaya karpuz ekmeye. Karpuzlar küp gibi koskocaman olunca ekime son verdim. Karpuzlardan birini kesmeye kalkıştım. Bilin ne oldu? Bıçak elimden düştü, karpuzun içinde kayboldu. Hemen giysilerimi çıkarttım, karpuzun içine daldım... Kendimi kasap dükkânlarıyla dolu bir pazar yerinde buldum. Başladım dükkân dükkân dolaşıp bıçağımı aramaya. Sonunda buldum da, ama kasap bıçağımı vermek istemedi: O bir yana çekti, ben öbür yana... Sonunda öyle bir çektim ki kasabın eli kesildi, her yer kan gölüne döndü. Atladım o göle, yüze yüze yanınıza geldim. Şimdi ne istediğinizi söyleyin, hemen yerine getireyim!”

Aklı karışan, duyduklarından ağzı bir karış açık kalan kral balıkçıya dönmüş, “Al götür şu bebeği karşımdan,” demiş, “bu kadar çok yalanı aynı anda hiç duymadım. Tanrı tanığımdır, bundan böyle ne seni, ne de karını rahatsız edeceğim.”

Balıkçı, kralın dediğini ikiletmemiş, bebeği almış, evine, karısının yanına dönmüş. Bebek birkaç gün teyzesinde konuk olmuş. Sonra vedalaşıp annesinin yanına dönmüş. Balıkçı ve cinler prensesi de ölünceye kadar birlikte, mutlu bir hayat yaşamışlar, birbirlerini hep çok sevmişler.

ODUNCU

Filistin

Bir varmış bir yokmuş, çok eski zamanlarda yoksul bir oduncu varmış. Her gün odun kesmeye gider, kestiği odunları satar, kazandığı parayla da evine yiyecek almış. Bir sabah, odun kesmeye gitmeden, yol boyunca yemek için biraz nohut kavurmuş. Yola çıkmış, bir yandan yürüyor, birkaç adımda bir nohutlardan birini havaya atıp ağzıyla kapmak için çabalıyor, böylece ne kadar yürüdüğünü anlamıyormuş.

Yusufun bahçesinin önündeki kuyuya yaklaştığında yine bir nohudu havaya atmış, ama nohut gitmiş kuyuya düşmüş. Bir nohudu yitirdiğine mi, yoksulluğuna mı, yoksa yolda daha az eğlenmek zorunda kalacağına mı, hangisine yanacağını bilememiş oduncu, gitmiş kuyunun başına, eğilip kuyudan içeri seslenmiş:

“Nohudum, nohudum!

Açlığa dayanma gücüm!

Nohudum, nohudum!

Açlığa dayanma gücüm!”

Artık nasıl bağırıdıysa, kuyunun derinliklerinden bir ses gelmiş: “Amca! Bizi rahat bırak! Ne diye böyle bağırıyor, kulaklarımızı sağır ediyorsun?”

“Nohudumu istiyorum,” demiş oduncu ve yine başlamış bağırmaya:

“Nohudum, nohudum!

Açlığa dayanma gücüm!

Nohudum, nohudum!

Açlığa dayanma gücüm!”

Aşağıdan seslenmişler: “Amca! Bu kadar bağırmaya değer mi? Al sana tahta bir çanak, ne istersen içinde bulursun; oturur, nohuttan başka şeyler de yersin. Ancak bu çanağı sadece evde kullanabilirsin. Bir de çanağı güneşin en yükseğe çıktığı saatte bir saat kadar suyun içinde bekleteceksin.” Teşekkür edip tahta çanağı almış oduncu, bütün gün yanında taşımış; akşam evine döndüğünde de kapıyı kapamış, “Tahta çanak,” demiş, “pilav, yanında da et yemeği isterim! Üstünde de yoğurt olsun!”

Ne olmuş dersiniz? Göz açıp kapayınca kadar tahta çanak pilav, üstünde et ve yoğurtla dolmamış mı? Oduncu o kadar çok yemiş ki yerinden kalkamaz olmuş. O günden sonra odun kesmeye gitmemeye, sabahtan akşama kadar

evde oturmaya, günde üç kez, sabah, öğlen, akşam, o gün canı ne yemek istiyorsa onları söylemeye, yiyebildiği kadarını yemeye, gerisini atmaya başlamış.

Günün birinde can sıkıntısıyla kendine sormuş: “Hep bu kulübede mi yaşayacağım? Dışarı çıkmak, hoşça zaman geçirmek istiyorum. Ama bu çanak ne olacak?” Sonunda dayanamamış, “Komşum Faruk’a bırakırım,” demiş. Gitmiş, komşusunun kapısını çalmış, “Faruk,” demiş, “bu tahta çanağı saklar mısın? Aman dikkat et, sakın kırılmasın! Ne istersen onunla dolar; pilav, et, makarna, tatlı.. Yalnız, günde bir kez güneşin yükseldiği saatlerde suda bırakacaksın. Bir saat bekletmen yeter. Birkaç gün sonra dönerim ben.”

Daha arkasını dönüp gitmeden Faruk, yarı şaşkınlık yarı merakla elinde tuttuğu tahta çanağın pilavlı et, üstünde de yoğurtla dolmasını istemiş. Anında çanak dolmuş. Bütün aile oturmuşlar, bir güzel karınlarını doyurmuşlar.

“Oduncu bir daha zor görür bu tahta çanağı,” demiş Faruk, “geri geldiğinde, buna benzeyen bir çanak veririz ona. Varsın yemek yiyemesin; o bir kişi, bizse kaç kişiyiz.”

Düşündüğünü de yapmış; birkaç gün sonra oduncu geri gelip de çanağını istediğinde benzer bir çanak vermiş. “Kaç gündür ağzıma lokma koymadım, açlıktan öleceğim,” diye evinin yolunu tutan oduncu, eve girer girmez, “Tahta çanağım pilavla dolsun; yanında et, üstünde de yoğurt olsun,” demiş, ama çanağın içinde pirinç tanesi bile gözükmemiş.

“Makarna!” demiş, “çorba!” demiş, “tatlı!” demiş... Aklına gelen bütün yemekleri sıralamış; ama tahta çanakta bunların hiçbirini belirmemiş.

Koşa koşa komşusunun kapısını çalmış; Faruk “Ne istiyorsun?” diye elini iki yana açmış. Bana bıraktığın çanak bu... Elimden bir şey gelmez ki!”

Oduncu çaresiz, yine nohuda talim etmeye başlamış; yine odun kesmeye gidiyor, yol boyunca nohutları havaya atıp ağzıyla kapmaya çalışıyormuş. Nohudun biri aynı yerde yine kuyuya düşmez mi? Eğilmiş kuyuya, başlamış bağırma:

“Nohudum, nohudum!

Açlığa dayanma gücüm!

Nohudum, nohudum!

Açlığa dayanma gücüm!”

Kuyudan ses gelmiş: “Yine niçin bağıırıyorsun? Sana tahta çanak vermedik mi?”

“Artık işe yaramıyor,” diye yanıtlamış oduncu, “ne istersem isteyeyim, çanak dolmuyor.”

“O zaman bu küçük değirmeni al,” demişler, “sapını sağa çevirirsen altın, sola çevirirsen gümüş para basar, seni de zengin eder.”

Oduncu koşarak kulübesine dönmüş, kapıyı kapamış, başlamış altın ve gümüş para basmaya. Her gün bir miktar altın ya da gümüş para basıyor, cebini dolduruyor, sonra

da istediği yere gidiyor, istediğini yapıyormuş. Bir ay kadar böyle yaşamış, ama günün birinde “Ya evde olmadığım zaman biri gelir, kapıyı kırar da değirmenimi çalarsa?” diye içine bir korku düşmüş.

Bir başka komşusuna -diyelim ki adı Yasin- gitmiş, “Bu küçük değirmeni ben yokken saklar mısın?” demiş. “Elbette,” demiş Yasin, “neden bu kadar değerli ki?” “Nasıl olmasın?” demiş oduncu, “sapını sağa çevirirsen altın, sola çevirirsen gümüş para basıyor.”

Kapıyı kapar kapamaz değirmenin sapını çevirmeye başlamış Yasin; bir de ne görsün? Oduncunun dediği olmuyor mu? Sağa çevirmiş altın, sola çevirmiş gümüş...

Oduncu birkaç gün sonra dönmüş, evine gitmeden Yasin’e uğramış, değirmenini almış. Eve gidince, sapını sağa çevirmiş, sola çevirmiş; ama ne altın var, ne de gümüş... Çalışmış çabalamış, boşuna; değirmen artık çalışmıyormuş.

Ne yapsın? Yine odun kesmeye, yolda da nohutları havaya atıp ağzıyla yakalamaya başlamış. Ama o da ne? Nohutlardan biri gene kuyuya düşmez mi?

Geçmiş kuyunun başına, başlamış ağlamaya:

Nohudum, nohudum!

Açlığa dayanma gücüm!

Nohudum, nohudum!

Açlığa dayanma gücüm!”

Kuyunun derinliklerinden ses gelmiş: “Amca, rahatımızı bozuyorsun. Sana tahta çanak, sonra da küçük bir değirmen vermedik mi? Daha ne istiyorsun?”

“Onları çaldılar,” diye yakınmış oduncu.

“O zaman,” demiş ses, “al sana bir sopa! Tahta çanağını, değirmenini bıraktığın kişilere git, de ki: ‘Sopa sopa, kımıl-da, burada kim hırsızsa vur ona!’ Hırsızlar çaldıklarını geri verinceye kadar durmaz, vurur da vurur...”

Oduncu önce Faruk’un evine gitmiş, “Çaldığın tahta çanağı ver!” demiş. Ama Faruk’un hiç de öyle bir niyeti yokmuş, “Verdim ya!” demiş. Bunun üzerine oduncu “Peki,” demiş, “günah benden gitti...” Sonra sopasına demiş ki: “Sopa sopa, kımıl-da, kim hırsızsa vur ona!”

Sopa adama öyle vurmaya başlamış ki Faruk ne kadar durdurmaya çalışsa yararsız; vurdukça vurmuş. Sonunda Faruk dayanamamış, “Senin de, tahta çanağının da canı cehenneme. Orada, rafta duruyor; al git! Ama şu sopaya söyle, artık vurmasın,” demiş.

Oduncu, tahta çanağını kolunun altına sıkıştırmış, eve gidip çalışıp çalışmadığına bakmış, istediği yemekler gelince, kalkmış Yasin’in evine gitmiş. Kapıyı çalmış. Yasin kapıyı açınca da, “Sopa sopa, kımıl-da, kim hırsızsa vur ona!” demiş. Sopa başlamış Yasin’e vurmaya... Sonunda Yasin dayanamamış, “Al değirmenini de git!” diye haykırmış, “ama söyle de şu sopa vurmasın artık! Yalvarırım!”

Evine dönen oduncu bakmış ki değirmen de eskisi gibi, sapını sağa çevirince altın, sola çevirince gümüş para basıyor, sevinmiş. Bundan böyle rahat yaşamış, bir daha da tahta çanağını ve değirmenini kimseye bırakmamış. Açlığın ve yoksulluğun ne olduğunu bildiği için de her zaman açlara, yoksullara yardım etmiş.

Gökten üç elma düşmüş, biri bu masalı anlatanın, biri dinleyenin, biri de oduncunun başına.

ATABA İLE ZARİEF

Filistin

Bir zamanlar Arap dünyasının her köşesinde iş yapan çok zengin bir tüccar varmış. Yanında çok sayıda insan çalışırmış. Çalışanlardan biri de, kentte Zarief olarak bilinen zeki bir gençmiş. Zarief çok yakışıklı, çok kıbar, çok dürüst, ama bir o kadar da yoksulmuş. Tüccarın en güvendiği kişi olduğundan, tüccar iş için uzak diyarlara gittiğinde bütün işlerini ona bırakırmış.

Günün birinde tüccarın kızı dükkana gelmiş. Babasını görmek istediğini, ona çok önemli birisinden haber getirdiğini söylemiş. O geldiğinde Zarief müşterilerle ilgilenmekteymiş. Kız ona selam verdiğinde başını kaldırıp bakmış ve gördüğü güzellik karşısında ne yapacağını şaşırmış. İri, kara gözleri, dalgalı siyah saçları varmış kızın, yanakları pembe pembe, dişleri inci gibiymiş... Uzun lafın kısıası, anlatılamayacak güzellikteymiş. Kız, babasına gelen mesajı

iletmiş, Zariief de babası geldiğinde kendisine söyleyeceğine söz vermiş. Kıza adını sormak istemiş, ama sıldıldığından soramamış. Sonuçta, kızı gördüğü o andan sonra yaşamı alt üst olmuş; ne uyuyabiliyor, ne de yemek yiyebiliyormuş. Her sabah kalktığında onun yüzü gözünün önüne geliyor, gündüz de nereye baksa onu görüyormuş; düşünene bile giriyormuş kız. Sonunda, onun hakkında daha fazla şey öğrenmeye karar vermiş.

Bir gün yeni gelen mallardan örnekler göstermek için efendisinin evine gitmesi gerekmiş. Kapıyı tüccar açmış, sonra da kızına seslenmiş, çay yapmasını söylemiş. İşte o sırada Zariief sevdiği kızın adını duyabilmek için kulaklarını dört açmış: Ataba... Çayı getirdiğinde, babası özür dilemiş, gelen birini görmesi gerektiğini söyleyerek odadan çıkmış; ikisi baş başa kalmışlar. Böylece Zariief bir iki söz söyleme olanağını bulmuş. Kız öylesine utangaçmış ki başı önünde, utana sıklıkla Zariief'in bardağına çay koymuş. Bu arada Zariief de kendini tanıtmış; ama şaşırarak görmüş ki kız adını zaten biliyor, nasılsa babasından duymuşmuş. Kız çayı koyduktan sonra odadan ayrılmak istemiş, ama Zariief engel olmuş; üstelik bütün cesaretini toplayıp, ertesi sabah nehir kıyısında buluşup buluşamayacaklarını sormuş. Kız, bunun doğru bir şey olmadığını söyleyince de kızı daha fazla rahatsız etmek istememiş, susmuş.

O gece Zariief için öncekilerden de zor geçmiş; Ataba'yı görebilmek için ne yapması gerektiğini düşünmüş dur-

muş. Sonunda, Ataba'yla evlenmeye karar vermiş. Sabah dükkâna gitmiş, Ataba'nın babasının gelmesini beklemeye başlamış. Adam gelir gelmez de yanına gitmiş, kızıyla evlenmek istediğini söylemiş. Duyduğuna inanamayan baba bu isteği hemen geri çevirmiş; Ataba'nın alıştığı güzel şeyleri almaya gücünün yetmeyeceğini, onu rahat yaşatamayacağını anlatmaya çalışmış. Ama bu sözler Zariel'in bir kulağından girmiş, ötekinden çıkmış. "İstediği gibi yaşatırım," diyor, başka bir şey demiyormuş. Sonunda da Ataba'yı ne kadar çok istediğini kanıtlayabilmek için, "İstediğiniz her şeyi yapmaya hazırım," demiş. Bunun üzerine Ataba'nın babası, ülkede yetişen en iyi üzümlerden getirirse kızını kendisine vereceğini söylemiş. Zariel bu isteği hemen kabul etmiş; sevinç içinde dükkandan ayrılmış, yolculuk için hazırlık yapmak üzere eve yollanmış...

Koşa koşa eve giderken yolda Ataba'yla karşılaşmış; kendisiyle evlenmek istediğini babasına söylediğini, babasının koştuğu koşulu, kısacası olup biteni bir solukta anlatmış. Ataba çok utanmış, çok da sevinmiş Bu işin üstesinden geleceğini bildiğini, onu bekleyeceğini söylemiş. Duyduklarına çok sevinen Zariel, ölse de üzümleri bulmadan geri dönmemeye karar vermiş.

Hazırlığını hemen bitirmiş, ülkedeki en iyi üzümlerin yetiştiği kente doğru yola çıkmış. Yolda pek çok belayla, zorlukla karşılaşmış. Hepsini aşmış, kente gelince orada en iyi üzümü kimin yetiştirdiğini öğrenmiş, cebindeki bütün

parayı verip üzüm almış ve yeniden yola koyulmuş. Yaşadığı kente gelir gelmez Ataba'nın evine gidip üzümleri babasına vermiş. Ancak Ataba'nın babası Zariief'in bu işi başarabileceğini, uzaklardaki o kente gidip kazasız belasız geri dönebileceğini hiç beklemediğinden, onu elinde üzümlerle karşısında görünce çok şaşırılmış. Bu kez de, ülkedeki en iyi portakallardan getirmesini istemiş.

Uzatmayalım, Zariief kendisinden ne istenilirse bulup getiriyor, her dönüşünde de yeni bir istekle karşılaşıyor-muş. Neredeyse Filistin'i boydan boya dolaşmış, her türlü ulaşım aracına binmiş, çeşit çeşit insanla tanışmış. Bütün yolculuklarında Ataba'yı ve gülüşünü anlatan, ona duyduğu aşkı ve onu ne kadar özlediğini dile getiren acıklı bir şarkı söylüyormuş. O kadar çok yer dolaşmış ki artık Filistin'deki herkes onu tanır, Ataba'ya duyduğu aşkı bilir olmuş. Hatta söylediği şarkı her yerde söylenir olmuş, gerçek aşkı anlatan bu şarkı herkesin dilindeymiş artık.

Ama Ataba'nın babasının istekleri bir türlü bitmek bilmiyormuş. Son gittiği yer Mısır olmuş. Orada, kralın temsilcisi olan bir arkadaşı varmış. Yana yakıla olan biteni ona anlatmış. Arkadaşı, merak etmemesini, onunla birlikte Filistin'e geleceğini, yakın arkadaşı olan Ataba'nın babası ile konuşacağını söyleyip Zariief'i sakinleştirmiş. Zariief öylesine sevinçliymiş ki hiçbir yerde konaklamadan bir an önce dönmekten, Ataba'ya kavuşmaktan başka bir şey istemiyormuş.

Filistin'e geldiklerinde dosdoğru Ataba'nın evine gitmişler. Arkadaşını gören Ataba'nın babası çok sevinmiş, kendisini görmek için Mısır'dan Filistin'e gelmeye nasıl karar verdiğini sormuş. O da neden geldiğini, Zariel'in Ataba'ya ne kadar iyi bir eş olacağını anlatmaya başlamış. Öyle dil dökmüş, Zariel'i öyle övmüş ki sonunda Ataba'nın babası gençlerin evlenmelerine razı olduğunu söylemiş. Düğün hazırlıklarına hemen başlanmış.

Görkemli bir düğün olmuş; Filistin'in dört bir yanından insanlar gelmiş; yenilmiş, içilmiş, eğlenilmiş. Bu arada Zariel'in Mısır'dan gelen arkadaşı, Zariel ile Ataba'yı kutlayan, Zariel'in Ataba'yla evlenebilmek için katlandığı zorlukları anlatan bir şarkı söylemiş. Bu şarkının nakaratı şöyleymiş:

Bu ne derin bir aşkmış

Ünü Filistin'i bile aşmış

O şarkı söylerken, düğüne katılanların hepsi Ataba ile Zariel'in mutluluğunu paylaşmışlar.

Ne derler: Sabreden derviş, muradına ermiş...

BİNDİĞİ EŞEĞİ SAYMAYI UNUTUNCA...

Filistin

Yıllar yıllar önce ülkede daha okul yokken, insanların çoğu köylerde yaşar, tarım ve hayvancılıkla uğraşmış.

İşte Filistinli Yaho böyle bir zamanda dünyaya gelmiş. Kırlarda, bahçelerde, hayvanların arasında geçirdiği çocukluğu göz açıp kapayana kadar bitmiş.

Küçük Yoha büyümüş, çalışıp para kazanacak yaşa gelmiş ve eşek sürücüsü olmuş. Günün birinde Yoha'ya on iki eşek vermişler; kente toprak taşıyacakmış bu eşekler. Eşekleri teslim aldığı anda teker teker saymış, sonra da birinin üstüne binmiş, yola koyulmuş. Kente varmış, toprak dolu çuvalları yerine teslim etmiş, yine birinin üstüne binmiş; ama kentten ayrılmadan kendi kendine, "Eşekleri sayayım, eksik olmasınlar," demiş.

Başlamış saymaya: Bir, iki, üç... on bir. Bir eŖeğin eksik olduğunu görünce çok Ŗaşarmış, hemen eŖeğinin üstünden inmiş, hepsini sıraya dizmiş, başlamış saymaya: Bir, iki, üç... Ve on iki. EŖeklerin tamam olduğunu görünce çok sevinmiş. Yeniden eŖeğine binmiş, yola koyulmuş.

Bir yandan eŖeğini sürüyor, bir yandan da “Neden ilk sayışımda bir eŖek eksik çıktı?” diye düşünüp duruyormuş. “Belki de,” demiş, “ikinci sayışım yanlıştı.” EŖeğinin üstünde doğrulmuş, başlamış yeniden saymaya: Bir, iki, üç... ve on bir. Yine bir eŖek eksik çıkmış. Hem Ŗaşarmış, hem de bir eŖeği yitirdiğı için korkmuş. Durdurmuş eŖeğini, inmiş, hepsini yine sıraya sokmuş ve saymaya başlamış: Bir, iki, üç... ve on iki. EŖekler yine eksiksiz çıkmış.

Kafası iyice karışmış, yol boyunca sürekli eŖekleri saymaya, bu esrarengiz olayı çözmeye çalışmış. EŖeğinin üstünde giderken saydığında on bir çıkıyor, inip, hepsini sıraya dizip yeniden saydığında ise on iki çıkıyormuş. İşin içinden bir türlü çıkamamış. Böyle dura kalka epey zaman yitirmiş; ama sonunda yol bitmiş, eŖekleri aldığı kişiyi kendisini bekler bulmuş. Adam neden geciktiğini sorunca da başına gelenleri anlatmış. Adam gülmüş, “Bundan sonra eŖeklerin ardından git, başına böyle Ŗeyler gelmez,” demiş.

YAŞLI KADIN VE KEDİSİ

Filistin

Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, pireler berber, develer tellal iken, Filistin'in güneyinde kedisi olan yaşlı bir kadın yaşarmış. Paylaşmayı bilmeyen yalnız ve huysuz bir kadınmış bu. Günün birinde, içmek için aldığı sütü kedinin içtiğini görünce çok kızmış, öfkesine hâkim olamamış ve hayvanın kuyruğunu kesivermiş.

"Miyav, miyav!" diye ağlaşmış kedi, "ben şimdi sırtıma konan sinekleri, böcekleri nasıl kovarım; kuyruğumu isterim, kuyruğumu," diye feryat etmiş...

Yaşlı kadın da, "Önce sen bana sütümü geri ver," demiş.

"Sütü nasıl geri verebilirim, çok acıkmıştım; içtim," diye yanıt vermiş kedi.

"Git, koyundan iste!" demiş kadın.

Kedi doğruca koyunun yanına gitmiş, "Bana biraz süt verir misin?" demiş, "Onu yaşlı kadına götüreceğim, o da kestiği kuyruğumu yerine dikecek."

“Git, şu karşıdaki ağaçtan biraz yaprak getir!” demiş konyun, “ancak o zaman sana süt veririm.”

Kedicik gitmiş ağaca, “Ne olur, bana biraz yaprak ver,” diye yalvarmış, “yaprağı koyuna götürereğim, karşılığında bana süt verecek; aldığım sütü yaşlı kadına vereğim, o da kestiğı kuyruğumu yerine dkecek.”

“Bak,” demiş ağaç, “şu saban süren adamı görüyor musun? Git, ona söyle, gelsin altımdaki toprağı sürsün. Yıllardır sürölmeye sürölmeye sertleşti iyice. Köklerim kımıldamıyor artık.”

Bu kez saban süren adamın yanına gitmiş kedi: “Ne olur,” demiş, “git, şu ağacın altındaki toprağı sür de bana biraz yaprak versin. Aldığım yaprakları koyuna götürereğim, karşılığında bana süt verecek; aldığım sütü yaşlı kadına vereğim, o da kestiğı kuyruğumu yerine dkecek.”

“Bu kadar kolay değıl,” diye yanıtlamış adam, “ayakkabıcıya git de bana bir çift ayakkabı getir.”

Ayakkabıcının yanına giden kedi başlamış derdini anlatmaya: “Bana bir çift ayakkabı ver de saban süren adama götürerim, o da gitsin şu karşıdaki ağacın toprağını sürsün. Ağaç ancak o zaman bana biraz yaprak verecek. Aldığım yaprakları koyuna götürereğim, karşılığında bana süt verecek; aldığım sütü yaşlı kadına vereğim, o da kestiğı kuyruğumu yerine dkecek.”

Ayakkabıcı da, “şuradaki fırıncı kadına git!” demiş, “bana iki dilim ekmek vermesini söyle; ben de sana bir çift ayakkabı vereyim.”

Oradan oraya gitmekten yorgun düşen kedi fırıncı kadının yanına yaklaşmış, “Ne olur,” demiş, “bana iki dilim ekmek ver de ayakkabıcıya götürüyüm. Ancak o zaman bana bir çift ayakkabı verecek. Ayakkabıları saban süren adama vereceğim, o da gidip ağacın etrafındaki toprağı sürecektir. Sonra ağaç bana biraz yaprak verecek. Aldığım yaprakları koyuna götürüyüm, karşılığında bana süt verecek; aldığım sütü yaşlı kadına vereceğim, o da kestiğı kuyruğumu yerine dikecek.”

“Veririm, ama...” demiş fırıncı kadın, “Şuradan bana bir torba gübre getirirsen.”

Kedi, bir çuval gübreyi sırtına almış ahlaya oflaya fırıncı kadına getirmiş; karşılığında iki dilim ekmek almış. Götürmüş, ayakkabıcıya vermiş; ondan aldığı bir çift ayakkabıyı da saban süren adama götürmüş. Birlikte ağacın altına gitmişler; adam toprağı sürünce ağaç da birkaç yaprak vermiş. Yaprakları alan kedi dosdoğru koyuna götürmüş, karşılığında aldığı sütü de yaşlı kadının önüne koyup miyavlamış: “Miyav, miyav! Sütü getirdim, artık kuyruğumu dikersin, değil mi?”

Sütü alan kadın, bir yandan kedinin kuyruğunu dikmiş, bir yandan da, “Gördün mü?” demiş, “biraz süt alabilmek ne kadar zormuş!”

AVCI

Filistin

Geçmiş zamanda avcılıkla geçinen, bu nedenle mesleği aynı zamanda adı olan bir adam yaşarmış. Yani gerçek adı unutulmuş; herkes ona Avcı diyor. Günün birinde Avcı avlayacak bir hayvan ararken bir geyik görmüş. Ateş etmek için yaklaştığında geyik ortadan yok olmuş. Sağına soluna bakınırken geyik bir başka yerde ortaya çıkıvermiş. Ama Avcı yaklaşır yaklaşmaz yine yok oluvermiş. Aynı olay üst üste yinelenmiş: Avcı ne zaman geyiğe yaklaşırsa geyik ortadan yok oluyor, bir süre sonra bir başka yerde ortaya çıkıyormuş. Akli karışan Avcı, geyik tekrar ortaya çıktığında ses çıkarmamaya çalışarak yaklaşmış. Geyik bu kez ortadan yok olmamış; tersine, Avcıya dönmüş ve ansızın bir insan oluvermiş. Yavaş yavaş Avcıya yaklaşmış ve sormuş: “Neden hep kuş ve geyik avlıyorsun? Onların da yaşamaya hakları olduğunu bilmiyor

musun?" Şaşkınlıktan neredeyse dili tutulan Avcı ancak kekeleyerek konuşabilmiş: "Aileme yiyecek götürmem gerekiyor, bildiğim tek iş de avlanmak." "Ailen kaç kişi?" diye sormuş adam. "İki oğlum, bir de kızım var; beni ve karımı da sayarsan, beş kişiyiz. Geçimimizi de böyle sağlayabiliyoruz." "Peki, sana para veririm avlanmayı bırakır mısın?" "Elbette," demiş Avcı, "param olduktan sonra neden avlanayım ki!" Bunun üzerine adam elini cebine sokmuş, elli dinar çıkarıp Avcıya vermiş, sonra da sormuş: "Senin adın ne?" "Avcı," demiş bizimki, "ya seninki?". "Bana Abdullah diyebilirsin," demiş adam, "benim de senin gibi bir ailem var." Ve ortadan yok oluvermiş.

Avcı evine döner dönmez tüfeğini bir güzel temizlemiş, duvara asmış. Karısına da artık avlanmayacağını, Tanrı'nın kendilerine bir gelir kaynağı sağladığını söylemiş. Ama para dediğiniz nedir ki, çabucak bitivermiş. Avcı da ne yap-sın; tüfeğini astığı yerden almış, yeniden avlanmaya çıkmış. Her zaman avlandığı yere geldiğinde ne görsün, geyik de orada değil mi? Yaklaşır yaklaşmaz geyik, Abdullah oluvermiş. "Seninle anlaşmamış mıydık?" diye sormuş Abdullah. "Ne yapayım?" demiş Avcı, "paralar suyunu çekti, neredeyse açlıktan öleceğiz." "Bak!" diye ilerideki bir kayayı göstermiş Abdullah, "bana ihtiyacın olduğunda o kayanın yanına gel, 'Kardeşim Abdullah!' de, hemen gelirim," demiş. Sonra da elli dinar daha verip ortadan yok olmuş.

Avcının keyfi yerine gelmiş, mutlu bir şekilde evine dönmüş. Parayı karısına uzattığında, karısı parayı nereden

bulduğunu sormuş. O da, yolda bir arkadaşına rastladığını, arkadaşının kendisine ne zaman ihtiyacı olursa yardım etmeye söz verdiğini anlatmış. “Ne kadar düşüncesizsin,” diye söylenmiş karısı, “onu evimize çağırmalıydın; birlikte yemek yer, dostluğumuzu pekiştirirdik.” Karısına hak veren Avcı koşa koşa kayanın yanına gitmiş ve Abdullah’a seslenmiş. Göz açıp kapayınca kadar Abdullah yanında bitivermiş. Avcı onu evine çağırmayı unuttuğu için özür dilemiş; ama Abdullah önce onun, karısı ve çocuklarıyla birlikte kendi evine gelmesinde ısrar etmiş. Sonunda, ertesi gün sabah saat sekizde kayanın yanında buluşmaya karar vermişler. Avcı da evinin yolunu tutmuş, Abdullah’la neler konuştuklarını karısına anlatmış.

Ertesi gün Avcı ve karısı, ellerinde Abdullah’a verecekleri armağan, yanlarında çocukları, saat tam sekizde kayanın yanına gelmişler. Abdullah da ailesiyle birlikte onları bekliyormuş. Her biri Avcının, karısının, çocuklarının ellerini sıkmış, “Hoş geldiniz,” demişler. Sonra da göz açıp kapayınca kadar onları bambaşka bir dünyaya götürmüşler. Abdullah bütün komşularını a yemeğe çağırmış; onlar da Avcıya ve ailesine armağanlar vermişler, para verenler bile olmuş. Yemişler, içmişler, eğlenmişler.

Zaman hızla akmış. Avcı ile ailesinin dönme zamanı gelmiş. Kendilerine verilen armağanları, paraları çantalarına koyup teşekkür ederek, orada bulunan herkesle vedalaşmışlar. Evlerine döndüklerinde kendilerine verilen ar-

mağánlara, paraya bakmışlar; bu parayla kendilerine güzel bir ev yapabileceklerini görmüşler. Aradan birkaç ay geçmiş, bayram yaklaşmış. Avcı da dostunu görmek için kayanın olduğu yere gitmiş. Biraz sonra Abdullah ortaya çıkmış, Avcının elini tutmuş ve yine göz açıp kapayıncaya kadar geçen sürede bir başka yere gitmişler. Abdullah bu kez bin dinar vermiş Avcıya.

Parayı alan Avcı evine dönüp de parayı karısına verdiğinde, karısı artık büyük oğullarını evlendirmelerine yetecek kadar paraları olduğunu söylemiş. Aramışlar taramışlar, güzel bir kız bulmuşlar, birlikte düğün gününü belirlemişler. Avcı elbette Abdullah ile ailesini de düğüne çağır-mış. Abdullah, kendileri ve birlikte getirecekleri yirmi kişi için ayrı bir oda hazırlamasını, kimseyi de bu odaya sokmamasını istemiş Avcıdan. Avcı bu isteklerini yerine getirmiş. Düğün günü konuklar, Abdullah'ın bir odaya tepsi tepsi yiyecek götürdüğünü, sonra da boş tepsileri dışarı çıkarttığını görmüşler de odada bir türlü kimseyi görememişler. Bütün konuklar gittikten sonra, Abdullah gelinin yanına gitmek, ona hediyesini vermek istediklerini söylemiş. Abdullah ve onunla birlikte gelenler teker teker gelinin yanına gitmişler, kutlayıp armağanlarını vermişler. Gelin de kendisine verilen çeşit çeşit takıya çok sevinmiş. Abdullah ayrılmadan önce, Avcı ve ailesini bir hafta süreyle konuk etmek için kendi dünyalarına davet etmiş.

Avcı ve ailesi Abdullah'ın konuğuyken, evlerine hırsız girmiş; gelinin takılarını koyduğu kutuyu bulmuş ve ne

varsa alıp kaçmış. Bir hafta sonra Avcı ve ailesi evlerine döndüklerinde, takıların çalındığını görmüşler. Avcının elinden gelen tek şey, dostu Abdullah'tan yardım istemek olmuş. Abdullah ona yardım edeceğini söylemiş; tek yapması gereken, evine döndüğünde, takıları koydukları ama içi şimdi bomboş olan kutuyu açmakmış. Avcı eve gelip de kutuyu açtığında ne görsün; kutunun içi takı doluymuş, hem de öncekinin iki katı. Avcı koşa koşa Abdullah'ı bulmuş, yaptıkları için teşekkür etmiş. Abdullah da demiş ki, "Kardeşim, merak etme, nasıl sen bizi öldürmüyor, koruyorsan, bundan sonra evinizi de biz koruyacağız."

KUYUYA DÜŞEN KADIN

Filistin

Bir zamanlar kömür satarak geçimlerini sağlayan birkaç adam varmış. Bir gün yine kömür küfeleri sırtlarında dolaşırlarken, adamlardan biri “Neredeyse açlıktan öleceğim!” demiş.

“Tamam, bir yerde oturalım, bakalım, çevrede bize yiyecek bir şeyler verecek kimse var mı?” demiş içlerinden birisi. Bir evin önünde durup yükünü indirmiş, kapıyı çalmış. Kapıyı genç bir kız açmış.

“Birkaç dilim ekmek verebilir misiniz?” diye sormuş adam, “uzaklardan geliyoruz, çok acıktık.” “Elbette,” demiş kız, içeri girmiş, birkaç dilim ekmek getirip vermiş.

Adam, arkadaşlarının yanına gitmek üzere döndüğünde, birden karşısına ağaca bağlı bir köpek çıkmış; boş bulunup geriye sıçramış, sıçramasıyla da orada bulunan kuyuya düşmesi bir olmuş. Bereket kuyuda su yokmuş; kör bir kuyuymuş.

Hemen kıza seslenmiş: “Bir ip at da buradan çıkayım.”

Kız, “Nedir bu başımıza gelenler?” diyerek eve koşmuş, uzun bir ip getirmiş, kuyuya sarkıtmış, adamı yukarı çekmeye başlamış. Adam tam kuyunun ağzına yaklaştığında, kızın gücü tükenmiş; ama tuttuğu ipi bırakacağına, gevşetmiş, adam ağır geldiğinden, gerisin geriye düşerken kıızı da kuyunun içine çekmiş, ikisi birlikte kuyunun dibine düşmüşler.

Adam, “Nedir bu başımıza gelenler, bacım!” demiş. Bir süre, ne yapacaklarını düşünerek birlikte kuyunun dibinde oturmuşlar.

Kızın yedi erkek kardeşi varmış; hepsi tarladaymışlar. Yanlarında bir de sabancı olduğundan, sekiz erkekmişler. Bir süre sonra saban süren eve gelip seslenmiş, ama bir yanıt alamamış. Sadece derinden gelen bir ses duymuş: “Beni yukarı çek!”

Sesin geldiği yere, kuyunun başına gitmiş. Uzatmayalım, kıızı da, adamı da kuyudan çıkartmış. Kız başına gelenleri anlatmış; ama bir erkekle yalnız kalmış olduğundan artık kendisi hakkında iyi konuşulmayacağından korkuyormuş. Olan biteni söylememesi için yalvarmış. “Harman zamanı paranı almaya geldiğinde bana da uğra, ben de sana birkaç lira vereyim. Ama bu olaydan kimseye söz etme!” demiş.

“Olur,” demiş adam, tarlaya dönmüş.

Hasat zamanı gelmiş, hasat yapılmış, mahsulistiflenmiş; adama parası ödenmiş. Kız kardeş de sözünü tutmuş, birkaç lira da o vermiş.

Adam evine döndüğünde, “Bu yıl fazladan ne yaptın ki sana fazla para verdiler?” diye sormuş karısı. Adam da, “İnsan birinin saygınlığını korursa, seni ödüllendirir,” diye yanıtlamış. “Olmaz öyle şey,” demiş karısı, “ne olduğunu söyle!” diye ısrar etmiş. “Sen başka Tanrı’ya, ben başka Tanrı’ya mı inanıyoruz yoksa?”

Karısının ısrarına dayanamayan adam demiş ki: “Adamın biriyle kuyuya düşmüş bir kız vardı, onu yukarı çektim.”

Günün birinde başka bir kadınla oturmuş, oradan buradan konuşurlarken, “Biliyor musun?” demiş kadın, “kocam kuyuya düşmüş bir kızı kurtarmış; kuyuda bir erkek de varmış.”

Bu kadın ötekine, öteki kadın başka bir kadına anlatınca, olay erkek kardeşlerin kulağına kadar gitmiş. Kardeşler “Bacımızı öldürmeliyiz!” demişler.

Kardeşlerinin kendisini öldüreceklerini anlayan kız kardeş o gece evden kaçmış. Gide gide bir çadıra rastgelmiş; çadırda annesiyle birlikte yaşayan genç bir adam varmış. O gece onu konuk etmişler, ona yiyecek, yatacak yer vermişler. Kadın, oğluna demiş ki: “Bak oğlum, evlenme yaşına geldin. Bu kız hoşuma gitti; güzel, hanım hanımcık... Onunla konuşayım mı?”

“Peki,” demiş oğlu, “onunla evlenmemi istiyorsan, konuş bakalım!”

Sabah olduğuunda, konuğunu karşısına alan kadın, “Bak kızım!” demiş, “oğlumdan başka kimsem yok; onunla evlenir misin?”

Kız, “Olur, evlenirim,” diye yanıtla mış. Evlen miş, birlikte yaşamaya başlamışlar. Ardından bir oğlan çocukları ol muş; adını Maktup koymuşlar. Bir süre sonra bir kızları olduğuunda, ona Kutbe adını ver mişler. Bir oğlan çocukları daha ol muş, ona da Mukadder demişler.

Bu arada erkek kardeşleri, yanlarında sabancı, ülkenin dört bir yanında kız kardeşlerini arıyorlarmış. Masal bu ya, günün birinde, yolları o çadıra düşmüş. Gece bastırmak üzere olduğuundan geceyi orada geçirip geçiremeyeceklerini sormuşlar. Çadıra girip oturmuşlar; ev sahipleri yemek hazırlamış, birlikte yemişler. Yemek boyunca, baba “Maktup, buraya gel! Kutbe, şuraya otur! Mukadder, uslu ol!” diyip dur muş.

Yemekten sonra konuklar demişler ki: “Hadi, başımızdan geçenleri birbirimize anlatalım; ama önce ev sahibimiz anlatsın.” O da “Nereden geliyorsunuz?” diye sorarak başlamış konuşmaya. “Dağların arkasındaki kentten,” dediklerinde de şunları anlatmış: “Yirmi yaşındaydım. Ülkenin her yanında dolaşan gezgin satıcılardık. Bir gün çok acıktık. Bir evin kapısını çaldım, kapıyı ačan kıza, “Tanrı adına birkaç dilim ekmek verebilir misin?” dedim. O iyi kız ekmeği getirdi; teşekkür edip ayrılırken de dedi ki: ‘Ağacın yanından geçerken dikkat et! Orada bağlı bir köpek var. Korkup kuyuya düşme sakın!’ Tanrı inandır sın, daha sö-

zünü bitirmemişti ki köpek hırladı, üstüme saldırarak oldu; korkudan geriye sıçradım ve kuyuya düştüm.”

Anlatılanları dinleyen sabancı çadırdan dışarı çıkmaya kalkışmış, ama kardeşler “Bekle!” demişler, “sözünü bitirsin de...”

Ev sahibi devam etmiş anlatmaya: “Kuyuya düşünce kız gelip kuyunun ağzından aşağıya baktı. Bana, ‘Tanrı her şeyi yapabilir! Ama çevrede seni yukarı çekebilecek kimse yok,’ dedi. Yedi erkek kardeşi, bir de sabancı varmış; ama hepsi tarladaymışlar. ‘Ne olur,’ diye yalvardım, kuyunun dibinden, ‘bir ip at, çıkar beni buradan,’ dedim. Sonunda, o iyi insan -Tanrı onu korusun!- aşağıya bir ip attı, beni yukarı çekmeye başladı. Neredeyse kuyunun ağzına gelmiştim ki gücü tükendi, ağırlığıma dayanamadı, o da kuyuya düştü.”

Sabancı yine ayaklanmış, “Biraz dışarı çıkayım,” demiş. Ama kardeşler, “Otur oturduğun yerde, adamın sözünü kesme!” demişler.

“Biraz sonra sabancının seslendiğini duyduk; kız, ‘Buradayım!’ diye bağırdı. Sesi duyan adam bir ip attı, ikimizi de yukarı çekti.”

O bunları anlatırken karısı da yanda, kocasının anlattıklarını dinliyormuş. Bu arada sabancı yine dışarı çıkmak istemiş; ama kardeşler bırakmamışlar, “Ayıp ediyorsun, adamın anlattıkları bitene kadar dayan!” demişler.

“İşte başımdan geçenler,” diyen kocasının sözünü bitirmesini beklemeyen kadın çılgılık atarak içeri girmiş, “Sizler benim kardeşlerimsiniz, kardeşlerim!”

Kız kardeşlerini gökte ararken karşılarında bulan kardeşleri şaşırmışlar, “Sen kardeşimiz misin?” diye sormuşlar. “Evet,” demiş kadın, “bu kocam; bunlar da çocuklarım, sizin de yeğenleriniz, Maktub, Kutbe ve Mukadder.”

ZENGİN VE YOKSUL KARDEŞLER

Filistin

Bir zamanlar biri çok zengin, öteki de çok yoksul iki erkek kardeşle evli iki kız kardeş varmış. Günün birinde yoksul olanın karısı, kız kardeşini ziyarete gitmiş. Kardeşini, akşam yemeği için kabak dolması hazırlarken bulmuş. Kabak dolması, hele içine bolca kıyma doldurulduğunda, o zamanların en gözde ve en zahmetli yemeklerinden biriymiş. Hem de en pahalı. Yoksul kardeşin karısı kapının eşiğinde durmuş; ama kardeşi “İçeri girsene!” dememiş. Bir süre geçmiş, pişen kabak dolmasından tatmaları için çocuklarına vermiş de, “Kardeşim, sen de ister misin?” diye sormamış bile. Kardeşinin bu davranışına çok üzülen kadın derin düşüncelere dalmış. Sonra da, konuşmadan öyle duruyor olmamak için “Ne yapıyorsun?” diye sormuş. O da “Kocam, her zamanki gibi kabak ve kıy-

ma getirmişti, çocuklara kabak dolması pişirdim,” diye yanıtlamış.

Yoksul kardeşin karısı o sırada bebek beklediğinden canı sürekli yemek istiyormuş; kabak dolması da nefis kokuyormuş hani. “Acaba bir tane yiyebilir miyim?” diye düşündüğü halde, kardeşine söylemeye utanmış. Bakmış ki kardeşi ne içeri gel diyor, ne de yemek ikram ediyor, eve dönmek üzere ayaklanmış. Buna rağmen kardeşi “Biraz bekle, sana kabak dolmasından vereyim,” ya da “Kal da birlikte yiyelim,” falan dememiş.

Bu duruma çok, ama çok üzülen yoksul kız kardeş eve döndüğünde kocasına demiş ki: “Biraz kabak alıp dolma yapayım; canım çok çekiyor. Bugün kardeşime gittim. Kabak dolması pişiriyordu, ‘Yer misin?’ diye sormadı bile; altı üstü kabak.” Vezirin yanında çalışan kocası, “Bu hafta para biriktireyim; kabak ve kıyma alırım, sen de kabak dolması yaparsın. Veziri de yemeğe çağırırız. Bilirsin, ikimizi de çok sever,” demiş.

Gerçekten de bir hafta boyunca para biriktirmiş; eve gelirken, kıyma, pirinç ve kabak almış. Karısı da kabak dolmasını hazırlamış. Veziri de yemeğe çağırdıklarından, komşularının birinden vezirin şanına yakışan bir minder, bir başkasından da tabak, çatal, bıçak almışlar.

Vezir geldiğinde onu sedire oturtmuşlar, adam da vezirin yanına oturmuş, karşılarına çömelen kadın da tabaklarına yemek koymuş. İşte tam bu kadıncağız sırada kendini tutamamış, gaz kaçırmış. “Bunu vezirin önünde yapmama-

lıydım; yerin dibine geçeyim daha iyi,” diye düşünmüş. Masal bu ya, yer yarılmış, içine geçivermiş utancından.

Yerin altında epey yol aldıktan sonra, kendini dükkânlar ve insanlarla dolu büyük bir pazar yerinde bulmuş. Yer yarıp da kadın kaybolunca, kocası ve vezir uzun süre onun dönmesini beklemişler. Bakmışlar ki gelen giden yok, yemeklerini yemişler, sonra da vezir evine dönmüş.

Bu sırada kadın pazar yerinde dolaşüyor, gördüğü her-
kese “Gaz kaçırdım. Ayıp ettim. Kaçırdığım gazımı gördünüz mü?” diye soruyormuş. “Ne olur doğru söyleyin,” diye de yalvarıyormuş. Sözlerini duyanlar garip garip kadının yüzüne bakıyor, Ona “Geldiğin yerde insanlar kaçık herhalde,” diyorlarmış. O da çevresinde biriken kalabalığa olan biteni başından sonuna anlatmış. “Haklısın!” demişler, hepsi birlikte başlamışlar aramaya. Bir yandan da “Neredesin?” diye bağırlıyorlarmış.

Ansızın “Buradayım!” diye bir ses gelmiş; sesin geldiği yana baktıklarında, bir duvarın üstünde, bir gaz bulutunun başındaki görkemli giysisi ve fesiyle, bağdaş kurup oturmuş olduğunu görmüşler. Başlamışlar azarlamaya: “Utanmıyor musun? Bu zavallı kadına nasıl böyle bir şey yapabildin; istemediği halde kaçtın da vezirin önünde küçük düşürdün onu.”

“İçeride kendimi çok rahatsız hissettim; çok baskı vardı,” diye savunmuş kendini gaz, “ama bakın, kaçır kaçmaz temizlendim, giyindim, fena mı oldu?”

“Tamam, tamam!” demişler, “bir kusur işledin, bu kadının saygınlığını zedeledin, şimdi nasıl düzelteceksin bakalım bu hatanı?”

“Onu ödüllendireceğim,” demiş gaz, “bir şey söylemek için ağzını her açışında bir altın düşecek.” Sonra kadına dönüp demiş ki: “Şimdi, ‘Toprak yarılсын da yeryüzüne çıkabileyim,’ de.”

Kadın da “Toprak yarılсын da yeryüzüne çıkabileyim,” demiş; demesiyle birlikte hem ağzından bir altın düşmüş, hem de toprak açılmış, yeryüzüne çıkmış. Kocasını kara kara düşünür halde bulmuş. Adam hem kaygıyla hem de karısına kavuşmanın sevinciyle, “Ne oldu, nereye kayboldun?” diye sorduğunda da başına gelenleri anlatmış. O anlattıkça ağzından altınlar dökülüyormuş. O kadar çok altınları olmuş ki yoksulluktan kurtulmuş, zengin olmuşlar.

“Artık,” demiş kadın, “kralın sarayına benzer bir saray satın alabiliriz; içinde eşyalar, uşaklar, hatta köleler bile olabilir.” Aradan bir gün bile geçmeden, içinde her türlü eşyanın bulunduğu, birçok uşağın çalıştığı bir konak satın almışlar. Kadın da kocası da krallar gibi yaşamaya başlamışlar.

Aradan birkaç hafta daha geçmiş; zengin kardeşin karısı kız kardeşini hatırlamış; “Geçenlerde bana geldiğinde, canı istemiştir; ama ben ikram etmedim,” diye düşünmüş, çocukların artık beğenip yemediği, bozulmaya yüz tutmuş dolmaları, tencerenin dibinde kalanları sıyırıp kardeşine götürmeye karar vermiş. Tencerenin dibindekileri sıyır-

mış, bir tabağa koymuş, kardeşinin oturduğu kulübeye gitmiş. Ne görsün? Kulübede tanımadığı biri varmış; kardeşinin artık orada oturmadığını söylemişler. Nerede olduğunu sorduğunda da, “Sen nerelerdeydin?” demişler, “kardeşin krallarinkine benzeyen bir konak satın aldı; artık orada oturuyor.” Elinde tabak, konağın yolunu tutmuş kadın. Kapıyı çaldığında, bir uşak açmış, “Ne istiyorsunuz?” diye sormuş. “Kardeşimi görmeye geldim,” diye yanıtlamış bizimki...

Uşak, “Burada bekleyin!” demiş, “haber vereyim.”

Kardeşi geldiğinde, ondan özür dilemiş: “Geçen gün geldiğinde seni yemeğe davet etmeyi unuttum; kusura bakma. Bir tabak kabak dolması getirdim sana.”

“Teşekkür ederim; ama o tabağı evine götür,” demiş kardeşi, sonra uşaklara seslenmiş: “Mutfakta yiyecek ne varsa hepsinden gümüş tabaklara koyun; sonra da tabakları büyük bir gümüş tepsiye yerleştirip kardeşimin evine götürün.”

Gördüklerinden zaten şaşkına dönmüş olan kardeşi, duyduklarından daha da şaşkınlaşmış; “Tanrı aşkına,” demiş, “neler oluyor? Bunca şeyi nereden buldun?” Başlangıçta olan biteni anlatmak istemeyen kız kardeş, yoğun ısrar karşısında başına gelenleri bir bir anlatmış.

Zengin kardeşin karısı eve gelir gelmez gördüklerini, dinlediklerini kocasına anlatmış; “Sen de hemen veziri davet et,” demiş, “Gelirken de kabak dolması yapmam için

gerekli malzemeyi getir. Kardeşim ne yaptıysa ben de aynısını yapacağım.”

Kocası, “Karıcığım, Tanrı bize gerekenden fazlasını zaten verdi,” demiş. “Kardeşin yoksuldu, Tanrı ona yardım etmiş, bizim bir şeye ihtiyacımız yok.” Böyle diyerek karısını vazgeçirmeye çalışmış. Ancak karısı “Hayır!” diyor, başka bir şey demiyormuş: “Veziri davet et! Kardeşimin yaptığının aynısını yapacağım.”

Karısını ikna edemeyen çaresiz koca gitmiş gerekli malzemeyi almış, veziri de yemeğe davet etmiş. Yemeğe oturmuşlar; kadın geçmiş vezirin karşısına, bir yandan tabaklara dolma koyuyor, bir yandan da ıknıp sıkınıyormuş. Epey zorlanmış; ama sonunda gaz kaçırmayı başarmış. “Yerin dibine geçseydim,” demesiyle birlikte yer yarılmış, o da yerin dibine geçivermiş.

Yerin dibi hem kapkaranlıkmış, hem de yağmur yağıyormuş. Sokak lambaları yanmıyor, biriken çöplerde kediler, köpekler eşiniyormuş. Her tarafta yoksulluk, pislik varmış.

“Ne yaptım?” diye söylenmiş kadın, “bütün saygınlığımı yitirdim.” Karanlık yollarda, ıslana ıslana yürümeye başlamış. Onu böyle görenler, “Ne oldu, ne arıyorsunuz?” diye sormuşlar. O da “Gaz kaçırdım, kaçırdığım gazı arıyorum,” diye yanıtlamış. “Ne gazı?” diye sorduklarında da, başına gelenleri anlatmış. Başlamışlar hep birlikte aramaya.

“Beni kim soruyor?” diye bir ses duymuşlar; sesin geldiği yere gidince, yağmurdan korunmak için bir ağla sı-

ğınmış, soğuktan ve içine işleyen yağmurdan tir tir titre-yen, yırtık pırtık giysiler içinde ki biriyle karşılaşmışlar. “Kim arıyor beni? Benden ne istiyorsunuz?” diye sormuş adam. Hep bir ağızdan başlamışlar azarlamaya; “Utanmı-yor musun?” demişler, “bu zavallı kadını vezirin önünde küçük düşürmüşsün.”

“Ben içerde, sıcacık bir yerde oturuyordum, mutluy-dum,” diye yanıtlamış, adam. “O kadar çok ıkındı ki, baskı-ya dayanamadım, sonunda beni dışarıya, bu soğuk, yağ-murlu yere çıkardı.”

“Peki, olan olmuş,” demişler, “şimdi ne yapmayı düşü-nüyorsun?”

“Her ağzını açışında, ağzından pis kokulu gazlar çıka-cak, kimseler yanında duramayacak,” diye yanıtlamış adam. Kadın, “Yer yarılrsa da yeryüzüne çıksam,” der de-mez, gerçekten ağzından pis kokulu gazlar çıkmış. O halde yeryüzüne çıktığında, kocası ne olup bittiğini sormuş. “Hiçbir şey bulamadım,” diye anlatmaya çalışmış; ama her ağzını açışında öyle berbat kokulu gazlar çıkarıyormuş ki kocası dayanamamış uzaklaşmış ondan; aynı şeyi çocukla-rıyla yaşamış, sonra akrabaları, komşularıyla... kimse ya-nında bir dakikadan fazla kalamıyormuş.

Kıskançlığının ve art niyetinin farkına varmış elbette, ama bu pişmanlığı ağzından pis kokuların çıkışını engel-lememiş. Bir süre sonra da yalnızlığın yarattığı kahırdan ve üzüntüden ölmüş.

“Olacağı buydu; ne ekersen onu biçersin,” demiş üzüntülü kocası. Bir süre sonra da başka bir kadınla evlenmiş, önceki karısının adını bile anmamış bir daha; hem o ve yeni karısı, hem de kardeşi ve karısı, kıskançlık ve fesatlıktan uzak, mutlu bir hayat yaşamışlar.

KEDİ USLANIR MI?

Filistin

Kentin birinde yaşamakta olan çok ama çok obur bir kedi, neredeyse bütün fareleri yiyip bitirmiş. Çevresine öylesine korku salmış ki fareler saklandıkları yerlerden çıkamaz olmuşlar. Kedi, artık kentte yiyecek bir şey bulamaz olunca, kalkmış tarlalara gitmiş. Oralarda fare, kuş bulmayı, böylece karnını doyurmayı düşünüyor-muş.

Birkaç hafta sonra boynunda bir tespihle kente geri dönmüş, kendini bir fare deliğinin önünde yere atmış, gözleri kapalı mırıldanmaya başlamış. Bu arada delikten bir fare çıkmış, ama kediye görür görmez kendini yeniden deliğe atmış.

Kedi, çok kibar bir sesle “Neden kaçıyorsun?” diye sormuş, “Eski komşun geri döndü, sense tutmuş kaçıyorsun. Gel, korkma benden,” demiş.

Fare, onun kendisiyle böyle efendice konuşmasından etkilenmiş; ama yine de, ne olur ne olmaz diyerek deliğinden dışarı çıkmamış; içeriden seslenmiş: “Sana ‘hoş geldin,’ dememi nasıl beklersin?” demiş, “Bütün farelerin düşmanı değil misin sen? Sana yaklaşıp yaklaşmaz, anne-me, babama, diğer bütün tanıdıklarına yaptığın gibi beni de pençelerinin arasına alırsın.”

“Öyle mi düşünüyorsun?” diye seslenmiş kedi. “Yanılıyorsun, ben çok değiştim. Ne kadar büyük suçlar işlediğimi öğrendim, yaptıklarım için her türlü cezayı hak ettim. Bak, boynumdaki tespihi görüyor musun? Artık kendimi bağışlatabilmek için dua ediyorum, hepsini ezberlediğim kutsal kitapları okuyorum. Sen delikten dışarı çıktığında sana zarar verdim mi? Biliyorsun, bir süredir buralarda değildim. Kutsal yerlere gittim, hacı oldum, hafız oldum... Benim, gönlü yaralı, ama yüce ve bağışlayıcı dostum! Git, nasıl değiştiğimi diğer farelere anlat, onlara sevgilerimi götür. Artık benden korkmasınlar. Beni dualarımla baş başa bırak.” Bunları söyledikten sonra yeniden mırıldanmaya başlamış: Mırrr, mırrr...

Duyduklarından şaşkına dönen fare, büyüklerinin, arkadaşlarının yanına dönmüş; kedinin söylediklerini onlara anlatmış. Önceleri inanmamışlar, sonra meraklarına yenik düşmüşler, birer ikişer deliğin ağzına gidip kediye bakmaya başlamışlar. Kedi onlara hiç aldırıyor, sanki dünyayla hiç ilgisi yokmuş gibi, gözleri kapalı mırıldanıp duruyor-

muş: Mırrr, mırrr... “Herhalde,” demişler, “kutsal kitaplardan ezberlediklerini yineliyor.” Kedinin söylediklerinin doğru olduğunu düşündüklerinden kentteki bütün farelere haber göndermişler, “Bir araya gelelim de, ne yapacağımızı tartışalım,” demişler.

Toplanan fareler uzun uzun tartışmışlar, sonunda bir deneme yapmaya, içlerinden en güçlü, en deneyimli farenin kedinin yanına gitmesine karar vermişler. O da kabul etmiş. Görmüş geçirmiş bir fare olduğundan, kedinin çok yakınına sokulmamış, onun kendisine ulaşamayacağı bir yerde durmuş. Kediye selamlamış, “Hoş geldin,” demiş. Kedi fareye hiçbir şey yapmamış, diğer farelerin de dışarıya çıkmalarını beklemiş, ama başka hiçbir fare delikten dışarı adımını atmamış. Açlıktan karnı guruldamaya başlayan kedi daha fazla dayanamamış, karşısındaki farenin üzerine atlayıvermiş.

Ama deneyimli fare tetikteymiş, kedinin lıpırdandığını, kendisine saldırmak üzere olduğunu anlar anlamaz deliğine kaçırıvermiş.

Avını elinden kaçıran kedi yine sesini yumuşatmış, “Ne oldu, neden hemen gidiverdin?” demiş. “Dualarımı dinlemekten mi sıkıldın, yoksa artık uslandığıma inanmıyormusun?”

Fare, sığındığı delikten yanıtlamış: “İkisi de değil,” demiş. “Elbette ki doğru söylediğine inandım. Çok şey öğ-

renmişsin. Ama ya daha önceden öğrendiklerini ya da bizlere saldırma alışkanlığını hiç unutmamışsın.”

“Ama, ama ...” demiş kedi, “ben tüm kötü ve zararlı huylarımdan vazgeçtim.” Fare, “Yoo, o kadar da değil,” diye sözünü kesmiş kedinin. “Huylu huyundan vazgeçmez,” der insanoğlunun ataları. Kedi ataları da buna katılır. Üstelik seninki huy da değil, doğan gereği bizleri yemeye devam edeceksin. Yani her zaman kovalayan siz, kaçansa biz fareler olacağız. Bu yüzden hep dikkatli olmalıyız, pençelerini-
zin acımasızlığını aklımızdan hiç çıkarmamalıyız.”

KEDİ İLE FARELER

İran

Bir zamanlar İran'ın Kirman kentinde bir kedi yaşırmış; ejderha gibi bir kediymiş bu. Uzakları çok iyi görür, avına sinsi sinsi yaklaşır, ona kaçma şansı bırakmazmış. Büyük gözleri, uzun bıyıkları, keskin dişleri varmış. Bedeni davul gibi iri, tüyleri bakanın gözlerini kamaştıracak kadar parlakmış. Bu heybetli kedi yeni evlenen bir çiftin konağında onlarla birlikte yaşırmış. Kedi hem sahipleri hem de arkadaşları tarafından çok sevilirmiş. Arkadaşlarınıninki bir tür hayranlıkmış. Hepsi ona özenir, onun gibi olmaya çalışırmış.

Fare yakalamadaki başarısı ve fiziksel albenisinin farkında olan kedinin hayatında her şey yolundaymış. Ondan mutlusu yokmuş. Yaşadığı evde bir kedi gibi değil sanki bir insan gibi davranırlarmış ona, bu da onun mutluluğunu çok artırırmış.

Kedi, kendisine sağlanan rahatlıkla mutfakta tencerele-
rin, tabakların arasında, yemek masasının üstünde dolaşır,
her yere girer çıkarmış kısacası.

Günün birinde şarap şişelerinin durduğu odanın kapı-
sını açık bulunca hemen içeri girip bir şarap fıçısının arka-
sına saklanmış, fare beklemeye koyulmuş. Bu sırada deli-
ğinden çıkan bir fare koşarak gelmiş, masanın üstünde du-
ran, içinde de şarap olan bardağa tırmanıp kana kana şa-
rap içmeye başlamış. O kadar çok ve hızlı içmiş ki sarhoş
olup, abuk sabuk konuşmaya, kendini aslan sanmaya baş-
lamış.

“Nerede o kedi?” diye bağırmış, “Ortaya çıksın da kafa-
sını koparayım. Önüme çıkan kediye bir köpeğin önüne
çılmaktan kötü yaparım.”

Bu sözleri duyan kedi dişlerini gıcırdatmış, göz açıp ka-
payıncaya kadar farenin üzerine sıçrayıp pençelerinin ara-
sına almış. “Söyle bakalım küçük fare,” demiş, “şimdi ka-
famı nasıl koparacaksın?”

Tehlikenin büyüklüğünü anlayan fare yalvarmaya baş-
lamış: “Kulun kölen olayım. Bağışla beni. Sarhoştum, ne
söylediğimi bilmiyorum. Ocağına düştüm; söyle, ne ister-
sen yaparım.”

“Yalan söylemeyi bırak,” demiş kedi, “senden büyük bir
yalancı görmedim. Söylediklerinin hepsini duydum; cezayı
çekecek, söylediklerini yaşamınla ödeyeceksin.”

Sözünü bitirir bitirmez de fareyi bir lokmada yutuver-
miş. Aradan biraz zaman geçince, yaptığından pişmanlık
duymaya başlamış. “Ne yaptım ben?” demiş. “Zavallı ve
sarhoş bir fareydi o. Sarhoş olduğu için kaçamadı bile. Be-

nim yaptığım şey hiç adil değildi.” Hemen yakındaki camiye gitmiş, patilerini yüzüne sürmeye, üstüne başına su dökmeye, camiye gelenleri taklit etmeye başlamış.

Sonra da İranlıların kutsal kitabının başına geçmiş, günah çıkarmaya başlamış: “Tövbe ediyorum. Bir daha hiçbir farenin bedeni dişlerime değmeyecek. İhtiyacı olan yoksullara yardım edeceğim, onlara yiyecek vereceğim. Tanrım, bağışla beni...”

Bu sözleri o kadar çok yinelemiş, o kadar inanarak söylemiş ki onu dinlemekte olan bir fare bu haberi hemen bütün farelere yetiştirmiş; gördüklerini, duyduklarını nefes bile almadan anlatmış. Ama duyduklarını eksik anlamış. O, kedinin artık hiçbir fareye saldıramayacağını sanmış. Oysa kedinin kastettikleri sarhoş, hasta ve yaşlı olanlardır.

Fareler duydukları habere çok sevinmişler; kediye doğru yolu gösterdiği için Tanrı’ya şükretmişler, sonra da hep birlikte dans etmeye, oynamaya, bir yandan da şarap içmeye başlamışlar. İçlerinden yedisini temsilci seçmişler. Farelerin ikisi çingirak, ikisi kastanyet çalıyor, iki fare de şarkı söylüyormuş. Bir başka fare de, sırtında taşıdığı tepsiyi ortalarda dolaştırıyor, arkadaşlarına yiyecek sunuyormuş. Hepsinin keyfi yerindeymiş; birkaçı nargile tütürüyor, birisi hokkabazlık yapıyor, bazıları da değişik müzik aletleri çaluyormuş.

Eğlence birkaç gün sürmüştü. Sonra farelerin kralı demiş ki: “Dostlarım, hepiniz kediye değerli armağanlar vermeli-siniz.” Fareler kediye verecek armağan aramaya koyulmuşlar. Bir süre sonra kolları armağanlarla dolu olarak dönmüşler. Birinin elinde bir şarap şişesi varmış, bir baş-

kası üzüm dolu bir tabak getirmiş, diğerlerinde de neler yokmuş ki: Fındık fıstık, kavun karpuz, peynir, şekerleme, küçük tatlılar, limonata şişeleri, atkılar, şapka ve daha neler neler...

Getirdikleri armağanları kediye götürmüş, önünde eğildikten sonra demişler ki: “Efendimiz, hepimizin yaşamının bağışlayıcısı, size armağanlar getirdik. Kırmayın bizi, armağanlarımızı kabul edin.”

Kedi kendi kendine düşünmüş: “Doğru yolu bulduğum için ödüllendirildim. Epey acıktımdı; bu gelenlerle karnımı doyururum.” Sonra da farelere dönmüş, yaklaşımlarını söylemiş. Sesi öyle sert çıkmış ki, fareler korkudan ne yaptıklarını bilememiş, korka korka yaklaşmışlar. Yaklaşır yaklaşmaz da kedi üstlerine atlıvermiş.

İki fare zar zor kaçabilmiş; ama beş fare yakalanmış. İkisi ön pençesinin, ikisi arka pençesinin altında kalmış, biri de dişlerinin arasındaymış.

Canlarını kurtaranlar hemen öteki farelerin yanına koşmuşlar, kötü haberi vermişler: “Niye oturuyorsunuz burada? Canlanın! Zalim kedi, kardeşlerimizden beşini pençelerinin altına, dişlerinin arasına aldı.” Ama artık çok geçmiş...

Kedinin yakaladığı her fare için bir gün yas tutmuşlar. Beş gün geçmiş, “Olanı biteni kralımıza anlatalım,” demişler, “başımıza gelen bu beladan onun da haberi olsun.”

Yola koyulmuşlar. Hepsi üzüntülüymüş. Yas tuttuklarından birisi davul çalıyor, öteki elindeki çingırağı sallıyormuş. Boyunlarında atkılar varmış. Gözyaşları sel olup akırmaktaymış.

Kralın oturduğu yere geldiklerinde ona saygılarını sunmuşlar, sonra da anlatmaya başlamışlar: “Efendimiz, sen kralısın, biz de kullarınız. Kedi bizi kandırdı. Doğru yolu bulduğuna inandırdı. Önceleri yıl boyunca ancak birimizi yakalayabilirdi. Şimdi, doğru yolu bulunca iştahı öyle açılmış ki, içimizden beşini bir çırpıda yutuverdi.”

Anlatılanları duyan kral öyle kızmış, öyle kızmış ki tepesinden dumanlar çıkmaya başlamış. Ama kendisini tutmuş; farelerle sakın sakın konuşmuş, onlara dinlenmelerini söylemiş; “Bu nasıl bir kedi? Hem tövbe ediyor, af diliyor, sözler veriyor; hem de çok geçmeden tövbesini bozuyor. Kediye öyle bir ceza vereceğim ki bütün dünya bunu konuşacak,” demiş.

Kedinin yakaladığı fareler için bir hafta yas yutulmuş. Kral yasın ardından, bütün ordusunun kente gözle görülebilir uzaklıtaki kumsalda toplanmasını buyurmuş. Onlara demiş ki: “Askerlerim! Kedi, arkadaşlarımıza o kadar kötü, o kadar gaddarca davrandı ki şimdi kente gidecek ve onunla savaşağız.”

Kılıçlarını kuşanan, silahlarını omuzlarına, mızraklarını ellerine alan üç yüz otuz fare, önlerinde bayrakları, yola koyulmuşlar. O sırada, devesinin üstünde sallana sallana çölü geçmekte olan bir Arap bu orduyu görmüş; öyle şaşırılmış ki dengesi bozulmuş, devenin sırtından yere, farelerin üstüne düşmüş. Birkaç fare adamın altında kalıp ezilmişse de ordu yoluna devam etmiş.

Ordu savaşmaya hazır duruma geldiğinde kral bir konuşma daha yapmış: “Yiğit askerlerim! Kediye bir elçi göndermeliyiz. Becerikli, deneyimli ve ağzı laf yapan biri

olmalı.” Fareler bağırmişlar: “Kralın emri başımızın üstünde.”

Kralın istediği gibi, becerikli, deneyimli ve iyi konuşan bir fare seçmişler. Kral daha lafını bitirmeden, bu fare koşarak çölü geçmiş, kedinin karşısına çıkmış.

“Fareler Kralı’nın elçisi olarak geliyorum,” diye başlamış konuşmaya, “kralım yaptıklarına çok kızdı, bütün ordusuyla buraya geliyor, kafanı uçuracak,” diye konuşmasını bitirmiş.

Kedi duyduklarına çok kızmış. “Git, kralına söyle!” diye gürlemiş, “keyfim istemediği sürece kentten dışarıya adımımı atmam.” Sonra da yakındaki bir başka kente, Horasan’a haberci göndermiş, savaşıacak birkaç yüz kedinin yanına gönderilmesini istemiş.

Horasan’dan kedilerin gelmesiyle kedi ordusu da savaşa hazır olmuş. Kediler Kralı, bir gün sonra savaşıacaklarını söylemiş, yola çıkma emri vermiş. Kediler at sırtındaymışlar, her biri aç kaplan gibiymiş. Fareler de at binmişler; hepsi tepeden tırnağa silahlıymış. İki ordu birbirine girmiş.

O kadar çok fare, o kadar çok kedi ölmüş ki savaş meydanında atlar adım atamaz olmuşlar. Kediler yiğitçe çarpışmaktaymışlar. Şiddetli saldırıları sonucu farelerin önce ilk sırasını, sonra da ikinci sırasını aşmışlar. Komutanlarından birçoğu ölen fareler savaşı yitirdiklerini düşünmüş, kaçmaya hazırlanmışlar, “Canınızı kurtarın!” diye bağır-mışlar.

Ama geri çekildikten biraz sonra yeniden toplanmışlar, kedi ordusunun sağ kanadına saldırmışlar. Savaşın en şiddetli anlarından birinde, at üzerindeki farelerden biri,

elindeki mızrağı Kediler Kralı'nın bedenine batırmış; Kediler Kralı atından düşmüş. Ayağa kalkmasına fırsat vermeden bütün fareler başına üşüşmüşler, sımsıkı bağlamışlar, Fareler Kralı'na götürmek üzere yola çıkmışlar. Kralları tutsak alınan kediler o gün savaşı yitirmişler, kente geri çekilmişler.

Yol boyunca kediye o kadar çok vurmuşlar ki hayvan kendini kaybetmiş. Sonra davul sesleri duyulmuş, zafer çığlıkları arasında Fareler Kralı tahtına oturmuş, kediyi getirmelerini söylemiş.

"Hain!" demiş, "adamlarımı neden yiyorsun. Şimdi Fareler Kralı'nı dinle bakalım." Kedi korkuyla titremiş, süklüm püklüm, başı öne eğik, ses çıkarmadan durmuş. Birkaç dakika geçtikten sonra konuşabilmiş; ama ağzından sadece bir cümle çıkmış: "Ölünceye kadar kölen olayım." Kral, "Götürün bunu cezasını çekeceği yere," demiş, "ben de geleceğim; gelecek ve öldürülen farelerimizin kanını yerde bırakmayacağım."

Bunları söyledikten sonra da bir filin sırtına binmiş; muhafızları önde, yola koyulmuşlar. Elleri sıkı sıkı bağlı olan kedi ağlamaklıymış. Kral, cezanın verileceği yere geldiğinde, kedinin cezasının verilmediğini görmüş, kızgın bir sesle bağırmış: "Neden bu hâlâ yaşıyor? Hemen asın."

Bu sırada kentten gelen bir atlı tozu dumana katarak yaklaşmış, kralı selamlamış; "Bu sefil kediyi bağışlayın, artık bize hiçbir zararı dokunamaz," demiş. Ama kral söylemeni duymamış bile, öylesine kızgınmış; kedinin hemen asılmasını söylemiş. Fareler duraksamışlar; buyruğu yerine getirmeye korkmuşlar.

Kral daha da kızmış; “Aptal fareler!” diye haykırmış, “sizleri yine avlaması için mi bu kediye acıyorsunuz?”

Bu arada atlıyı gören, söylediklerini duyan kedinin cesareti geri gelmiş. Bulunduğu yerden bir kaplan gibi sıçramış, beş talihsiz fareyi yakalamış; öteki fareler korku içinde, ne yapacağını bilmez şekilde, bir sağa, bir sola koşmuşlar, bir yandan da bağırıyorlarmış: “Vurun onu. Kafasını kesin...”

Fareler Kralı olan biteni görmüş, ama kaçmasına fırsat kalmamış; kedi onun da üstüne sıçramış, tacı düşen fareyi bir loknada ağzına atıvermiş.

Artık kediyi önleyecek hiçbir şey kalmamış: Fareleri birbiri ardınca yemiş; fare ordusu darmadağın olmuş, ona karşı çıkacak kimse kalmamış. Sonunda zafer gene kedinin olmuş.

SABUNCUNUN OĞLU

İran

Bir zamanlar İran İmparatorluğu'nun görkemine tanıklık eden Meşhed kentinde yoksul, ama gönlü zengin, Abdullah adında bir adam yaşarmış. Yaptığı sabunları satarak zar zor geçimini sağlarmış bu Abdullah. Gün doğumundan güneş batıncaya kadar kentin sokaklarını dolaşır, "Kardeşlerim, saf sabunlarımdan alın!" diye bağırır, sonra da eklermiş: "Herkes bilir ki, bu sabunların eşi benzeri bulunmaz. Konuşabilseler, bebekler bile bunu doğrularlar."

Oysa yakından baktığınızda, sabun olduğu aklınıza bile gelmezmiş; kapkara, kaba, tahta gibi bir şeylermiş bunlar. Birisi satın alır da kazara yüzüne ya da ellerine sürecektse, derisi ateş almış gibi yanarmış. Bereket ki bu pek sık olmazmış: İran'da yaşayanlar, kendilerini temizlemek için de, giysilerini yıkamak için de sabun kullanmazlarmış;

iş tencereleri, tabakları yıkamaya gelince, kum bu işi çok daha iyi yaparmış. Bu nedenle zavallı Abdullah bütün gün sokak sokak dolaşır, ama kendisi ile küçük oğlu Ahmet'e yiyecek almaya yetecek kadar para kazanamazmış.

Günlerden bir gün kerpiçten yapılmış evinin önünde oturmuş, açlıktan ağlayan oğlunun gözyaşlarını görmemek için elleriyle yüzünü kapatmış, kara kara ne yapacağını düşünüyormuş. Artık on yaşında olan oğlu babasına demiş ki: "Merak etme, baba! Yarın, bir haftadır sattığından daha çok sabun satacaksın." Abdullah, oğlunun ısıltı ısıltı ısıltıdan umut dolu gözlerine, aydınlık yüzüne bakmış, başını sallamış.

Günler böylece geçiyor, durumları her geçen gün daha kötüye gidiyormuş. İşte tam da bu sırada Ahmet küçük bir macera yaşamış. Sallana sallana okuluna gidiyormuş; hava çok sıcak, güneş de tam tepesindeymiş. Ana yolun yanından akıp giden akarsuyun kıyısındaki büyük palmye ağacının altında bir taşa oturmuş; hem soluk almak, hem de sıcaktan biraz korunmak niyetindeymiş.

Kıyıda, kadınlar kovalarına su dolduruyorlar, giysilerini yıkıyorlarmış. Bir başka köşede birkaç deve su içiyor, birkaç eşek de suyun içinde serinliyormuş. İleride birkaç usta, boyadıkları giysileri yıkıyorlarmış; yeni boyanmış giysilerin boya suya karışıyorlarmış.

Ahmet kalkmak üzereymiş ki boynuna zincir takılmış bir aslanla yürüyen bir dervişin yaklaştığını görmüş; der-

vişin yanında da acayip giysileri, şapkaları olan birkaç kişi varmış. Hep bir ağızdan bağıryorlarmış: “Krala yol verin, yüzünüzü duvara dönün!” Arkadan da güzel bir Arap atına binmiş olan kral gözükmüş, çevresinde askerler varmış. Arkasından da dört katırın sırtına yerleştirilmiş bir tahtirevan sarsıla sarsıla geliyormuş. Tahtirevan’ın etrafı da onu korumakla görevli askerlerce sarılıymış.

Kalabalık, Ahmet’in tam karşısına gelince durmuş, tahtirevandan bir prenses inmiş. Anlaşılan Meşhed’in ünlü gümüş işlemelerine bakacakmış. Prensес bir dükkânın kapısına yaklaştığında kalabalık arasında büyük bir gürültü kopmuş, çığlıklar yükselmiş. Aslan zincirinden kurtulmuş, delirmişçesine sağa sola saldırıyor, insanlar kaçışıyor, bu arada kimisi düşüyor, kimisi akarsuya atlıyormuş; korkudan donup kalan çocukların ağlamaları kadınların çığlıklarına karışıyor. Ürken atlar şaha kalkıyor, kişniyor, kalabalığı daha da korkutuyorlarmış. Tam bir korku ve kargaşa yaşanıyor.

Bütün bunlar göz açıp kapayıncaya kadar olmuş, bu arada aslan prensesin üstüne atlamış, onu yere devirmiş. Prensесin yaşamı tehlikeydeymiş. İşte tam bu sırada Ahmet ileriye atılmış, oradaki demirci dükkânından bir demir çubuk kapmış. Demirin ucu daha ocaktan yeni çıktığından öylesine sıcakmış ki rengi kor kırmızısıymış. Ahmet, eline geçirdiği bu demir çubuğu aslanın yüzüne doğru savurmuş. Canı yanan aslan prensesi bırakmış, pazar yerine

dalmış, canının acısıyla her yanı kırıp dökmeye başlamış. Ama prenses kurtulmuş. Korkusu geçince, Ahmet'e yanına yaklaşması için işaret etmiş. Onun ne kadar cesur olduğunu, yaşamını tehlikeye atarak kendisini kurtardığını söylemiş, teşekkür etmiş; sonra da adamlarından birine dönerek Ahmet'e bir kese altın vermesini buyurmuş. Ahmet o yaşına kadar böyle bir güzellik görmemişti; dili tutulmuş, söyleyecek söz bulamamış, teşekkür bile edememişti.

Baba oğul, prensesin verdiği altınlarla bir süre geçinmişler; ama hazıra dağ mı dayanır? Ahmet ve babası yine geçim sıkıntısı çekmeye başlamışlar. Bu sırada rastladıkları bir Yahudi gezgin satıcı onlara başkente giderlerse daha çok sabun satabileceklerini söyleyince, başkente gitmeye karar vermişler. Ama yol uzun ve tehlikelerle doluymuş. Ahmet, "Burada ölmektense, çölde ölürüz," diye babasını yüreklendirmiş.

Böylece yola koyulmuşlar. Kimi zaman yalçın dağların arasındaki rüzgârlı patikaları aşıyor, kimi zaman çöllerden geçiyorlarmış. Yorgunluktan ayakları sızlıyor, açlıktan, susuzluktan ölecek gibi oluyorlarmış. Bir yandan da, oralara korku salan haydutların eline düşmekten korkuyorlarmış.

Sıcaktan ve haydutlardan korunmak için geceleri yürüyorlar, ayın gölgesinin düştüğü her yerde atının üstünde bir haydut olduğunu düşünüyorlarmış. Gün boyunca mağaralarda uyuyor, dinleniyorlarmış. Bu arada yoldan katırlarıyla gidenlere baba oğul yardım ediyor, onların verdik-

leri bir dilim ekmek, bir avuç pilav, birkaç kuru meyve ile karınlarını zar zor doyuruyorlarmış.

Böyle, böyle, gündüz dinlenip gece yürüyerek büyük akarsuya yaklaşmışlar. Akarsuyun üzerindeki köprüden karşıya geçerek yola devam edeceklermiş. Ama ansızın gökyüzünü kara bulutlar kaplamış, çok şiddetli bir yağmur indirmiş. Yağmur öylesine şiddetliymiş ki akarsu taşmış. Bir yere sığınıp beklemekten başka yapabilecekleri bir şey yokmuş. Dondurucu bir rüzgâr esiyormuş. Baba oğul sırlıklam olmuş giysilerinin içinde tir tir titriyorlarmış; yollarını da kaybettikleri için yabani hayvanların insafına kalmışlarmış.

Rüzgârın dindiği bir anda, karanlığın içinden bir inilti duyulmuş. Babası, “Put gibi dur,” demiş Ahmet’e, “bu Çölün Yaşlı Adamı’dır.”

Ahmet, o güne kadar Çölün Yaşlı Adamı diye bir şey duymadığından hiç de korkmamış; korkmadığı gibi babasını da dinlememiş, oturduğu yerden kalkmış, iniltinin geldiği yere doğru yürümüş. İyice yaklaştığında, o ana kadar bir bulutun arkasında olan ay saklandığı yerden çıkmış; Ahmet de kumların üzerinde oturan yaşlı bir dervişle burun buruna gelmiş. Leopar derisinden bir kürkü omuzlarına atmış olan adamın bir elinde, ucunda büyük bir çivi olan kalın bir sopa, öteki elinde de, kendisine verilen paraları koyduğu, balkabağından yapılmış bir tas varmış.

“Tanrı aşkına!” diye inlemiş Ahmet’i görünce, “Bir yudum su ver.” Ahmet, maşrapasını akarsudan doldurup uzatmış. Su tuzlu olduğu halde derviş kana kana içmiş, içtikçe de kendine gelmiş. “Adım Ali,” demiş, “ben bir dervişim; beni bütün İran’da tanırırlar. İki ay önce Meşhed’e gitmek üzere yola çıktım, ama dün hastalandım, ateşim çıktı. Bu üçüncü kez başıma geliyor, ölümcül olduğunu bilirsin,” diye sürdürmüştü konuşmasını. “Gecenin bu karanlığında, ölümün gölgesinin gezindiği vadiyi geçinceye kadar benimle kal. Ruhum Ölüm Köprüsü’nü geçtiğinde de boynumda asılı olan bu küçük deri torbayı al. İçinde kristal bir kâse var. Doğru kullanılırsa sana büyük güç ve zenginlik getirir.”

“Her sabah kalktığında...” diye devam etmiş, “kâsenin içine bir parça su damlat, sonra da dikkatle içine bak. Yakınında seni tehdit eden bir tehlike varsa, göreceksin ve...” Ama gücü tükenmiş, sözlerini tamamlayamamış, başı önüne düşmüş ve bir başka dünyaya göçmüştü. Ahmet torbayı almış, gerçekten de içinden, dervişin söylediği gibi, çok güzel bir kristal kâse çıkmış. Babasının yanına dönüp, başına gelenleri, dervişin kendisine söylediklerini anlatmış.

Artık her sabah kalktığında dervişin söylediklerini yapıyor, kristal kâsenin içine su damlatıyor, dikkatle bakıyor, ama hiçbir şey görmüyormuş. Birkaç gün geçince sıkılmış, dervişin dediklerini yapmaktan vazgeçmiş.

Günün birinde müthiş bir kum fırtınasına yakalanmışlar. Rüzgâr kumları öyle savuruyormuş ki gökyüzü ve güneş görünmüyormuş. Nefes aldıklarında ağızlarına kum doluyor, rüzgârın önüne kattığı küçük taşlar yüzlerine çarpıyor, canlarını yakıyormuş. İşin kötüsü, sığınabilecekleri hiçbir yer yokmuş.

Korku ve acı içinde oraya buraya koşuşup durmuşlar. Birkaç saat sonra fırtına durmuş, ama bu sefer de birbirlerini göremiyorlarmış; çölde kaybolmuşlar. Ne yiyecek, daha da kötüsü, ne de su... Ahmet uykuda gibiymiş; kayalıklardan düşüyor, çalılar her yerini çiziyor, o ise durmadan yürüyormuş. Ama bir an gelmiş, bir adım bile atacak gücü kalmamış. Umutsuzca yere çökmüş, ölümü beklemeye başlamış.

Derken çöktüğü yerde uyuyakalmış. Ne kadar uyuduğunu bilmiyormuş; sıçrayarak gözlerini açmış. Karşısında, gülerek ona bakan yaşlı bir adam varmış. “Küçük Ahmet, sabun satıcısı Abdullah’ın oğlu, beni tanımadın mı?” diye sormuş yaşlı adam. “Ben senin amcamım. Yolunu kaybettin diye sakın ağlama. Elimi tut, babanı birlikte arayalım,” demiş.

Ahmet, o güne kadar amcasını görmediği gibi, babası da ondan hiç söz etmemişmiş. Bunlar aklına geldiği halde, gene de yaşlı adamın elini tutmuş, birlikte yürümeye başlamışlar. Saatlerce yürümüşler, ama babasından en küçük bir iz bile yokmuş. Ahmet sonunda oturmuş, ağlamaya

başlamış: “Çok yorulduğum, bir adım bile atacak halim kalmadı,” demiş. Yaşlı adam, “Uyu, oğlum, ben çevreye göz kulak olurum,” diye karşılık vermiş.

Ahmet’in gözleri uykudan kapanmak üzereymiş ki yaşlı adam sırtını dönmüş. Ahmet, işte o zaman, koyunun bacağına benzeyen ince bacaklar görmüş. “Amcanım,” diyen yaşlının tüm İran’da anlatılan çöl büyücüsü, diğer adıyla Çölün Yaşlı Adamı olduğunu anlamış hemen. Kalkıp kaçacak gücü yokmuş ama. Bir çılgılık atmış, sonra da düşüp bayılmış.

Ahmet’in çılgılığına bir başka çılgılık karışmış ve göz açıp kapayıncaya kadar çok güzel, genç bir kadın ortaya çıkmış. Elinde, altın ve gümüş taşlardan yapılmış bir kolye varmış; bunu yaşlı adama doğru sallamış. Yaşlı adam o saat bir yaban domuzundan daha hızlı, dağlara doğru kaçmaya başlamış; gördüğü taşlar onun bütün gücünü alıp götürmüştü meğer.

Ortaya çıkan bu güzel kadın, Ahmet’in Meşhed’de yaşamını kurtardığı prenses değil miymiş? Babası olan kral, bir yolculuktan dönüyormuş; yakınlarda bir yerde mola vermişlermiş. Prens de sesin geldiği yere koşmuş, Ahmet’i böyle bulmuşmuş. “Sen de bizimle gel,” demiş Ahmet’e. Ertesi gün de Ahmet’in babasını bulmuşlar. Böylece Ahmet ve babası kralın yanında başkente gelmişler.

Başkentten üç günlük uzaklıkta, dağlık bölgede, Dağların Yaşlı Adamı, adamlarıyla birlikte yaşıyormuş. O kadar

güçlüymüş ki, sözünü herkes dinlermişBirine yeter ki em-
retsin,o kişi hemen kendini dağın tepesinden atar ya da
dünyanın en uzak yerine gidermiş.

İran Kralı'nın kendisini ve adamlarını yok etmek için bir
ordu hazırladığını duyunca çok kızmış; adamlarından biri-
ne dönmüş, "Git, beni bu kraldan kurtar!" demiş. Bunu du-
yan adam efendisinin sözünü ikiletmemiş; yanına biraz
ekmek, su, bir de sivri bir hançer alıp yola koyulmuş.

Ahmet, çölde başına gelenlerden, Çölün Yaşlı Adamı'nın
elinden zar zor kurtulmasından sonra, kristal kâseyi yeni-
den hatırlamış; her sabah kalkınca içine bir damla su ko-
yuyor, sonra da dikkatlice bakıyormuş. Ama hiçbir şey
görmüyormuş. Bir sabah gene kâseye bir damla su koy-
muş ve bakar bakmaz uyuyan kralı, onun başucunda, elin-
de hançerle duran adamı görmüş. Koşa koşa gidip gördük-
lerini krala anlatmış, onu uyarmış. Kral katıla katıla gül-
müş; çünkü muhafızlarına çok güveniyormuş.

Ama Ahmet işin peşini bırakmamış, kralı gözlemeye ka-
rar vermiş. Gece olmuş, her yer sessizliğe bürünmüş; kra-
lın muhafızları da bir süre sonra horul horul uyumaya baş-
lamışlar. Saatler geçmiş, Ahmet'in gözleri kapanmaya baş-
lamış; tam uykuya dalacakken, kara bir gölgenin kralın
uyuduğu odanın duvarına tırmandığını görmüş.

Gölge, sessizce kralın odasına girmek üzereyken Ahmet
onun üzerine atlamış; bir yandan da bağılıyor, yardım isti-

yormuş. Bütün saray ayağa kalkmış ve saldırganı kısıvrak yakalamışlar.

Adamının dönmediğini gören Dağların Yaşlı Adamı bir başka adamını göndermiş. O da gelmeyince, üçüncü, sonra dördüncü, her seferinde yeni bir adam gönderip durmuş. Sonunda, adamları içinde en acımasız ve becerikli olanını göndermiş. Ancak Ahmet, hepsini kristal kâsesinde görmüş, zamanında haber vererek kralın canına kasteden bütün girişimlerin önlenmesini sağlamış.

Sonunda kral Ahmet'i yanına çağırtmış, "Dile benden ne dilersen!" demiş. Ahmet de, "Bu kulunuz, ne zenginlik ister, ne de makam," diye yanıtlamış. "Kızınızı görür görmez büyülenmişim. Kızınızla evlenmektir dileğim."

Kral da, "Eğer o da seni seviyorsa, neden olmasın," demiş. Prenses de Ahmet'i sevdiğini söyleyince, kral onları evlendirmiş. Bu mutluluk başka bir mutlulukla daha da artmış. Bulduğu yeni bir formülle çok daha güzel sabunlar yapan Ahmet'in babası da çok tanınmış, çok zengin olmuş. O da oğluna çok faydası olan kristal kâsedan etkilenecek, ürettiği yeni sabunlara "Çöl Kristali" adını vermiş.

Kristal güzelliğinde yaşamları olmuş hepsinin.

KRALIN HAZİNESİ

İran

Abdülkerim adında bir işçi, adı “çok güzel” anlamına gelen karısı Ziba ile İran’ın yeşili bol olan diyarlarından birinde yaşıyormuş. Burası lezzetli meyvelerin, rengarenk çiçeklerin ve şırıl şırıl derelerin olduğu bir vadiymiş.

Karısının adı Ziba olduğu halde, öyle ahım şahım bir kadın değilmiş; ama adı o anlama geldiğinden çok güzel olduğunu düşünürmüş. İki çocukları varmış: Biri kız, biri de oğlan. Oğlanın adını Yusuf koymuşlar; hani Mısır’da satılan, sonra da kral olan delikanlının adı. Kıza da Fatma demişler; Peygamberin en sevdiği kızının ve ünlü Ali’nin karısının adı.

Abdülkerim başkalarının tarlalarında çalışır, karşılığında para almaz, ailesinin ihtiyacını karşılayacak tahıl ve kumaş alırmış; hiç para görmemişmiş, yalnızca adını du-

yarmış. O yıllarda toprak sahipleri böyle çalıştırmış işçilerini.

Günün birinde, çalışmasından memnun olan efendilerinden biri ona on lira vermiş. Bu onun için öylesine büyük bir paraymış ki, işi biter bitmez evine koşmuş: “Bak Ziba,” diye karısına seslenmiş, “artık ne kadar zenginiz.” Bir yandan bunları söylüyor, bir yandan da paraları karısının başından aşağı döküyormuş. Hem karısı, hem de çocuklar çok sevinmişler.

“Böyle büyük bir parayı nasıl harcayacağız?” diye söylenmeye başlamış Abdülkerim. “Efendim bir gün izin verdi bana. Karşı çıkmazsan, buradan yirmi kilometre uzaktaki Meşhed’e gideyim,” demiş karısına, “oradaki türbeye iki lira bağışlar, sonra da çarşıya gider, senin ve çocukların istedikleri şeyleri alırım.”

“Bana yeni bir giysi dikmem için ipek kumaş al,” demiş Ziba. Yusuf atılmış hemen: “Ben de güzel bir atla kılıç isterim.” Fatma da söze karışıp istediğini söylemiş: “Bana da Hint işi bir mendil, bir çift de altın işlemeli terlik getir.”

“Tamam!” demiş Abdülkerim, “yarın gece hepsi burada olacak.” Eline kalın bir baston alıp yola koyulmuş.

Dağları geçip ovaya indiğinde, ününü duyduğu kenti görmüş. Gördüğü kubbelerin görkemi, altından parıldayan çatılar ve minareler karşısında şaşkına dönmüş. Kısa süre sonra da türbenin kapısına gelmiş. İçeri girip giremeyece-

ğini sorduğunda, “Gir!” demiş imam, “ama türbeye bağışta bulunmayı da unutma; Tanrı seni ödüllendirir.”

Abdülkerim büyük avluya girmiş bakmış ki içerisi bir kalabalık, bir kalabalık... Asya’nın dört bir köşesinden gelmiş insanlarla kaynıyormuş her yan. Ağzı açık, türbedeki zenginliklere, takılara, ender bulunan halılara, ipek ve altın süslemelere bakakalmış. Sonra da iki lirayı bağış kutusuna bırakıp insandan geçilmeyen, gürültüden bir şey duyulamayan sokağa çıkmış. Araya sora çarşının yerini bulmuş.

Bir köşede meyve satılıyor, bir başka köşede tencere, tavalar duruyormuş. Onları geçince, önce takıcıya, arkasından da fırın ile kasaba rastgelmiş. Hepsi işi gücüyle uğraşıyormuş. Biraz aradıktan sonra ipek kumaş satan dükkanların bulunduğu yeri görmüş.

Dükkânlardan birine girmiş, ipek kumaş almak istediğini söylemiş. Satıcının çıkardıklarından birini seçmesi epey zor olmuş. Hepsi de o kadar güzel ve göz alıcıymış ki! Ama sonunda desenli pembe bir kumaşı seçmiş. “Bunu alıyorum,” demiş, “fiyatı nedir?”

“Senin için iki yüz lira,” demiş satıcı, “İlk kez geliyorsun, ayağın alışsın, sürekli müşterim olursun. Yoksa bu kumaşın fiyatı üç yüz, hatta dört yüz lira eder.”

“İki yüz lira,” diye yinelemiş Abdülkerim, “galiba bir hata yapıyorsun.” demiş, elini cebine sokup bir lira çıkarmış: “Bunun gibi liraları mı söylüyorsun?”

“Elbette,” diye yanıtlamış dükkâncı, “söylediğim gibi, üstelik de çok ucuz.”

Abdülkerim’in gözünün önüne karısının uğrayacağı düş kırıklığı gelmiş, “Zavallı Ziba!” diye söylenmiş kendi kendine. “Zavallı kim?” diye sormuş bunu duyan dükkâncı. “Karım,” diye yanıtlamış Abdülkerim.

Bunu duyan dükkâncı birden kızmış, “Bana ne senin karından!” diye bağırmış.

“Dur da anlatayım,” demiş Abdülkerim. “İşimi iyi yaptığım için efendim bana on lira verdi. İlk kez elime para geçti. İki lirayı türbeye bağışladım; karıma kumaş, oğluma at ve kılıç, kızıma da mendille bir çift altın terlik almaya niyetliydim. Şimdi sen benden yalnızca kumaş için iki yüz lira istiyorsun. Sana bu parayı nasıl veririm, çocuklarımın istediklerini nasıl alırım?”

“Beni boş yere oyalama, ipeklerimi ellemeyi de bırak!” diye çıkışmış dükkâncı. “Çık git dükkânımdan, aptal karının ve çocuklarının yanına dön! Bir-iki parça tatlı, biraz şeker al, bir daha da dükkânıma adım atma. Yoksa kötü yaparım. Deli misin, nesen?” Bunları söyledikten sonra da hırsını alamamış, ayakkabısını çıkarıp Abdülkerim’i kovalamış.

Oradan ayrılıp can sıkıntısıyla at pazarına gitmiş Abdülkerim. En ucuz atın iki yüz elli lira olduğunu öğrenmiş. Satıcı, yalnızca sekiz lirası olduğunu duyunca alay etmiş:

“Onunla ancak bir eŖeğin on altı parçasından birini alabilirsin,” demiş.

Gittiğı öteki dükkânlarda da benzer şeyler olmuş: En ucuz kılıç otuz, mendil bile on iki liraymış; altın işlemeli terlik için de yüzlerce lira istemişler.

Çaresiz, elleri boş evinin yolunu tutmuş. Üzüntülü üzüntülü yürürken karşısına bir dilenci çıkmış: “Tanrı rızası için bana bir şeyler ver. Sen yoksullara verirsen Tanrı’nın hoşuna gider, o da sana verir.” demiş.

“Bugün karşılaştığım adamlar içinde bir tek seninle iş yapabilirim,” demiş Abdülkerim. “Al sana sekiz lira; ne yaparsan yap, bana da yüz katını ödemeyi unutma!”

Kendisine uzatılan sekiz lirayı özenle alan dilenci dualar etmiş, günün birinde yüz katıyla ödeyeceğine söz vermiş.

Sonunda yorgun argın evine gelmiş. Küçük Yusuf sabahdan beri yolunu gözlüyormuş. Babasının geldiğini görünce nefes nefese koşmaya başlamış; hem koşuyor, hem de soruyormuş: “Atım nerede, kılıcım nerede?” Onu duyan Fatma da koşmuş, başlamış sormaya: “Ya benim mendilim, altın terliklerim?” Ziba da ipek kumaşı sormuş.

Abdülkerim öylesine yorgun, öylesine dertli bakmış ki cevap bile verememiş. Karısı çocukları susturmuş: “Sessiz olun. O kadar çok şeyi tek başına getiremezdi. Hepsini paket yaptırıp Yusuf’a aldığı atın üstüne yüklemiş, atı da bir uşağı vermiş. O getirecek.” Ama kocası biraz soluk alıp da başına gelenleri anlatınca, hele sekiz lirayı da dilenciye

verdiğini söyleyince o da küplere binmiş. Kalkıp Abdülkerim'e on lirayı veren efendinin yanına gitmiş.

Adam Abdülkerim'in dilenciye sekiz lira verdiğini duyunca öylesine kızmış ki, "Hemen onu bana gönder!" demiş Ziba'ya. Abdülkerim yanına gelince de veryansın etmiş: "Sen kendini ne sanıyorsun?" demiş, "Ben dilenciye bir bakır paradan fazlasını vermem. Ama sen sultan mısın ki ona gümüş para veriyorsun? Dilenci, sana yüz katıyla geri ödeyeceğini de söyledi, değil mi? Öyle de olacak, üstelik hemen şimdi." Duyduklarından sevinen Abdülkerim'in gözlerinin içinin gülmeye başladığını görünce de bağırarak: "Ama para olarak değil, sopa olarak." Adamları zavallı Abdülkerim'i yere yatırmışlar, yüz sopa atmışlar.

Sonraki gün yeniden çağırmış Abdülkerim'i, "Sana uygun bir iş var. Biraz para kazanırsın. Tarlaya git, su çıkıncaya kadar toprağı kazmaya başla!" demiş.

Kızgın güneş altında günlerce çalışmış Abdülkerim; neredeyse otuz metre kadar kazmışken, kazması bir şeye çarpmış. Önce taş sanmış; ama bakınca, içi yuvarlak, beyaz taşlarla dolu bakır bir kutu görmüş. Taşlar güneş gibi parlıyorlarmış. Birini alıp ağzına götürmüş, dişleriyle kırmaya çalışmış, ama becerememiş.

Kendi kendine konuşmaya başlamış: "Efendim pirinç ekiydi, taş olmuşlar. Belki başka da vardır." Yeniden başlamış kazmaya. Biraz sonra bir başka kutu daha bulmuş, onun da içi değişik renklerde taşlarla doluymuş.

Meşhed'de böyle güzel cam parçacıkları satan yerler gördüğü aklına gelmiş; taşları yanına alıp ilk fırsatta yine kente gitmeye karar vermiş. O zamana kadar da kimseye bir şey söylememeyi planlayıp taşları bir yere saklamış.

Çok beklemesi gerekmemiş. Tarlada su bulunca seviyen efendisi ona izin vermiş. O da sandıkları alıp hemen Meşhed'e yollanmış. Ama kente girmeden önce sandıkları bir ağacın altına gizlemiş. Cebinde taşlar, bu tür taşlar satan dükkânlardan birine girmiş; dükkânın sahibi girişte oturmuş, nargilesini içiyormuş.

"Taş alıyor musunuz?" diye sormuş. "Evet!" demiş adam, "var mı?" "Cebim dolu," demiş Abdülkerim. "Cebin çakıl taşıyla mı dolu?" demiş adam, ama sözünü bitirememiş; Abdülkerim'in avucunun dolu olduğunu görmüş. Dili tutulmuş. Abdülkerim'e biraz beklemesini söylemiş, dükkânı çırağına bırakıp yok olmuş. Biraz sonra döndüğünde yanında bir de zaptiye varmış.

"Ben suçsuzum," demiş adam; "bu adamın cebi elmas, inci, pırlanta, yakut dolu. Herhalde uzun zamandır kayıp olan bir hazine buldu."

Abdülkerim'in üstünü başını aramış zaptiye; gerçekten de yığınla değerli taş çıkmış. Bunun üzerine Abdülkerim'in evine gitmişler, Ziba ile çocukları da almışlar. Hepsini, beş yüz askerin korumasında başkente göndermişler.

Bütün bunlar olup biterken, kral peş peşe üç gece aynı düşü görmüş. Düşünde, Peygamber "Abbas!" diyormuş,

“Benim dostumu koru ve kolla.” Kral üçüncü gece bütün cesaretini toplayıp sormuş: “Peki, dostunuz kim?”

“Emeğiyle geçinen yoksul bir adam. Adı Abdülkerim, yoksul olduğu halde, parasının beşte birini Meşhed'deki türbeye bağışladı. Şimdi de, eski krallardan birinin hazinesini bulduğu için yakaladılar, cezalandırmak için başkente getiriyorlar.”

Bunun üzerine kral yola çıkmış, iki gün gittikten sonra Abdülkerim ile karşılaşmış. Önde yüz atlı gidiyormuş. Onların arkasında, elleri bağlanmış Abdülkerim bir devenin üstündeymiş. Devenin arkasından da ağlaşan çocuklar ile anneleri geliyormuş. Onları ise hazineyi koruyan yaya askerler izliyorlarmış. Kral durmalarını söylemiş, sonra da deveyi çöktürmüş, kendi elleriyle Abdülkerim'in ellerini bağlayan ipi kesmiş. Abdulkerim hemen kralın önünde diz çökmüş, gözlerinden yaşlar akarak, “Beni cezalandır, ama sevdiklerimi bağışla, onların suçu yok,” diye yalvarmaya başlamış.

Ayağa kalkmasını söyleyen kral demiş ki: “Seni cezalandırmak için değil, kurtarmak için geldim. Biraz dinlenin, sonra da evinize dönün; hem de tutuklu olarak değil, kenttin valisi olarak.” Sonra da gülerek eklemiş: “Ziba'nın ipek giysisi dikildi, Yusuf'un atı ile kılıcı, Fatma'nın da Hint işi mendili ile altın işlemeli terliği de unutulmadı...”

KRAL VE BALIKÇI

İran

Bir zamanlar Fırat ile Dicle nehirlerinin kıyısındaki ülkeleri yöneten kralın bir tutkusu varmış: Balık. Günün birinde karısı Kraliçe Şirin ile Fırat'ın kıyısındaki kraliyet bahçesinde oturuyormuş. Oturdıkları yerin karşısında, kayıkların bağlandığı güzel bir köprü varmış. Kayıklara bakarken, gözü içinde bir balıkçının oturduğu kayığa takılmış. Balıkçının elinde de büyük bir balık varmış.

Kralın kendisine baktığını fark eden, balıkları ne denli çok sevdiğini de bilen balıkçı küreklerin başına geçmiş, kayığını ustaca kralın oturduğu kıyıya yaklaştırmış. Sonra da elindeki balığı krala armağan etmek istediğini, kabul ederse kendisini çok sevindireceğini söylemiş. Balıkçının bu davranışı kralın çok hoşuna gitmiş; balığı almış, balıkçıya da yüklü bir para verilmesini buyurmuş.

Ancak balıkçının ayrılmasına fırsat kalmadan, kraliçe krala dönerek “Yaptığın çok aptalca,” demiş. Kraliçenin böyle konuşmasına çok şaşırان kral “Niye ki? diye sorunca kraliçe şu yanıtı vermiş:

“Böyle küçük bir armağan için bu kadar büyük bir ödöl verdiğin bütün kente yayılacak. Ondan sonra da büyük balık yakalayan her balıkçı sarayın kapısına dayanacak. Onlara da aynı ödölü vermezsen düş kırıklığına uğrayacak, hakkında kötü konuşmaya başlayacaklar.”

“Doğru söylüyorsun, gözlerimin ışığı,” demiş kral. “Ama ya kralın verdiği ödölü geri istediği duyulacak olursa, neler olacağını hiç düşündün mü?” diye sormuş. Bakmış ki kraliçe tartışmayı sürdürmek niyetinde, biraz kızgınca “Tamam,” demiş.

Ancak ertesi gün, düşüncelere dalmışken, kraliçe yanına gelerek yine aynı konuyu açmış; eğer verdiği ödölü geri almamasının tek nedeni bir gün önce söyledikleriye, bu işi çözebileceğini söylemiş. Demiş ki: “Balıkçıyı çağır, ‘Bu balık dişi mi, erkek mi?’ diye sor bakalım. Erkek olduğunu söylerse, dişi balık istediğini; dişi olduğunu söylerse de erkek balık istediğini söylersin. Böylece sorun çözülmüş olur.”

Kral düşünmüş, çok mantıklı bulmasa da karısının söylediklerini yapmaya karar vermiş. Balıkçıyı bulup getirmelerini söylemiş. Balıkçı karşısına getirildiğinde de karısının

tembihlediği gibi sormuş: “Söyle bakalım,” demiş, “bu balık dişi mi, erkek mi?”

Çok akıllı bir adam olan balıkçı hemen yanıt vermiş: “Ne dişi, ne de erkek.” Bu akıllı yanıt kralın çok hoşuna gitmiş, balıkçıya yine ödül verilmesini buyurmuş.

Balıkçı, krala teşekkür etmiş, kendisine verilen parayı deri torbasına koymuş, torbayı da omzuna atıp yola koyulmuş. Ama hiç acele etmiyormuş. Öyle ki, yere düşürdüğü parayı fark edince, torbayı omzundan indirip yere koymuş, düşürdüğü parayı almış, torbaya koymuş, sonra da yeniden yürümeye başlamış. Bu sırada, kral ile kraliçe dikkatle balıkçının yaptıklarını izlemekteymişler.

“Gördün mü?” diye krala dönmüş kraliçe, “gördün mü yaptığını? Parayı uşaklarından biri ya da ihtiyacı olan bir yoksul bulup da almasın diye neler yaptığını gördün mü adamın?” diye sormuş: “Yoksulun biri bulup da evine ekmek alsaydı, krala dua edecekti, ona engel oldu,” diye bitirmiş sözlerini.

“Yine doğru söylüyorsun,” diye yanıtlamış kral ve balıkçı bir kez daha kralın karşısına getirilmiş. “Söyle bakalım, insan mısın, canavar mı?” demiş kral. “Sana bir ömür boyu yetecek para verdim. Sense, yere düşen bir parayı bile başkalarına bırakmadın.” Sonra da bir daha gözüne görünmemesini söylemiş.

Bu sözleri duyan balıkçı diz çökerek konuşmaya başlamış: “Kralım, yoksulların koruyucusu; Tanrı sana uzun

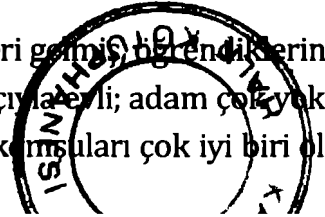
ömür versin. Bu kulunuz, yere düşen para değerli olduğundan değil, bir yüzünde Tanrı'nın adı yazılı olduğu, öbür yüzünde de kralın sureti bulunduğu için yerden aldı. Parayı görmeyen birinin onu toz toprak içinde bırakmasından, böylece hem Tanrı'nın adının, hem de kralın suretinin kirlenmesinden korktu."

SUSAM TOHUMU VE HURMA AĞACI

Mısır

Çok eski zamanlarda bir kral varmış. Sık sık Nil nehri üzerinde gezintiye çıkarmış. Günlerden bir gün gene böyle bir gezintiden limana dönerken, diz çökmüş, ağlarını toplamakta olan bir balıkçı kadın görmüş. O güne kadar gördüğü en güzel kadın değilmiş; ama gönül bu ya, hoşuna gitmiş. Öyle ki, sarayına döndükten sonra onu bir türlü aklından çıkaramamış. Sonunda dayanamamış, adamlarını çağırmış, kadının kim olduğunu, evli olup olmadığını öğrenmelerini buyurmuş.

Adamları kısa bir süre sonra geri gelmiş, öğrendiklerini krala anlatmışlar: “Kadın bir balıkçıya evli; adam çok yoksul, ama gönlü zengin biri. Bütün kimseleri çok iyi biri olduğunu söylüyorlar.”



“Ne yazık!” diye hayıflanmış kral; ama adamları demişler ki: “Siz kral değil misiniz? İstedığınızı yapar, istediğinizi alırsınız. İsterseniz, kocasından kurtulmanın yolunu buluruz.” Sonra da kafa kafaya verip bir plan yapmışlar. Ertesi gün adamı kralın huzuruna getirmişler. Kral, “Senden bir şey isteyeceğim,” demiş, “Eğer yapamazsan, bilesin ki kafanı uçurturum.” Sonra da ne istediğini söylemiş: “Yarın sabah bir hayvana hem binip hem de yürüyerek huzuruma geleceksin.”

Balıkçı şaşkınlıkla sormuş: “Aynı anda mı hem binecek, hem de yürüyeceğim?” “Evet!” diye yanıtlamış kral, “aynı anda.”

Balıkçı hemen eve gitmiş, kralın buyruğunu karısına anlatmış: “Karışık bir iş,” demiş, “aynı anda insan hem bir hayvana biner, hem de yürüyebilir mi?”

Karısı dert etmemesini söylemiş, sonra da çok zeki olan kız kardeşinin yanına gitmiş; bu işi nasıl becerebileceğini sormuş. Kız kardeşi demiş ki: “Benim keçimi alın. Kocana söyle, keçinin sırtına ters binsin, ama ayakları da yerde olsun, keçi yürürken, o da geri geri atsın adımlarını.”

Balıkçı, ertesi gün, karısının kardeşinin dediği gibi keçinin sırtında, ama aynı anda geri geri yürüyerek sarayın yolunu tutmuş. Kral adamın hem binerek, hem de yürüyerek geldiğini görünce, “Peki balıkçı,” demiş, “senden başka bir şey isteyeceğim: Yarın, hem giyinik, hem de çıplak olarak geleceksin huzuruma.”

Balıkçı gene şaşkın, bir o kadar da üzgün karısına gitmiş; “Bu kez kurtuluş yok,” demiş. “Hem giyinik, hem de çıplak olunur mu?” Karısı gene merak etmemesini söylemiş ve kız kardeşinin yanına gidip kralın buyruğunu anlatmış.

Kardeşi demiş ki: “Kocana söyle, yarın sabah giysilerini giymesin, omuzlarından aşağıya bir balıkçı ağı sarkıtsın.” Balıkçı da karısının ilettiğini yapmış.

Kral bakmış ki balıkçı hem çıplak, hem de giyinik. Yeni bir istekte bulunmuş hemen: “Öyle bir bebek bulacaksın ki, hem bilmece soracak, hem de uyduruk bir masal anlatacak. Bulamazsan, kafanı kesilmiş bil!”

Balıkçı yine kös kös evinin yolunu tutmuş. “Bu kez kurtuluş yok,” demiş karısına. “Böyle bir bebek olabilir mi?” “Bilmiyorum,” diye yanıtlamış karısı, “ama gidip kardeşime bir danışayım.”

Kralın yeni buyruğunu öğrenen kardeşi demiş ki: “Ben böyle bir bebek biliyorum; hem bilmece sorar, hem de uyduruk masallar anlatır. Yarısı cindir, öbür yarısı da insan. Yakındaki kentte olmalı.” Sonra da o kente gidip bebeği almışlar.

Sabah, kucağında yedi günlük bir bebekle kralın karşısına çıkmış balıkçı. Kral, bebeği görünce, “Bunun hem bilmece sormasını, hem de masal anlatmasını mı bekliyorsun?” diye alay etmiş. Balıkçı ses çıkarmamış, ama bebek konuşmaya başlamış: “Tanrı seni korusun kralım,” demiş.

Sonra da başlamış masal anlatmaya: “Ben zengin biriyim. Nasıl zengin olduğumu anlatayım. Elli yıl önce çok yoksul ve açtım. Üstü meyve dolu bir hurma ağacı gördüm. Birkaç hurma düşürebilmek için kuru toprak parçaları atmaya başladım; ama bir türlü düşüremedim. Ancak bilirsiniz, hurma yapış yapıştır; attığım kuru toprak parçaları hurmalara yapıştılar. Ben attım, onlar yapıştı, ben attım, onlar yapıştı. Sonunda yerden ağacın üzerine giden bir yol oldu.”

Böyle uyduruk, abartılmış masalları çok seven kral “Olabilir,” demiş, “anlat bakalım, sonra neler oldu?”

“Hemen!” diye anlatmasını sürdürmüş bebek, “Bir puluk, bir de öküz buldum; avuç dolusu da susam tohumu... Ağaca tırmandım, başladım sürmeye ve ekmeye. Biraz sonra yağmur yağmaya başladı; ektiğim tohumlar yeşerdiler, sonra da ürün verdiler. Böylece zengin oldum. Para kazandıkça toprak aldım, toprak aldıkça daha çok kazandım.”

Bunları söyledikten sonra biraz ara vermiş, sonra da “Ama canımı sıkan bir şey var,” demiş. Kral merakla “Nedir?” diye sormuş. “İlk hasattan bu yana,” demiş bebek, “susam tohumlarından biri hurma ağacının kabuğuna öyle sıkı yapıştı ki, ne kadar güçlü çeksem de bir türlü çıkartamıyorum. İşte bilmecem de bu: Uğraşmayı bırakıp çekip gideyim mi?”

Kral anlatılanlara öyle kaptırmış ki kendini, bağırmış hemen: “Elbette bırak! Sen zengin bir adamsın. Susam tohumuna ne ihtiyacın var ki? Unut gitsin”

Bebek demiş ki: “Akıllı bir kralısın; neden bana verdiğin öğüde kendin uymuyorsun?” Kafası karışan kral, “Ne öğüdü, hangi öğüde uyacağım?” diye sormuş. “Zenginsin, yaşamın kolay ve keyif içinde geçiyor,” demiş bebek, “Bir işaretinle karın olmak için bekleşen yığınla kadın var. Senin olmayanı unut; bırak kadıncağızı, rahat etsin.”

Bir fırsat bulup balıkçının kafasını kestirmeyi, sonra onun karısını kendi karısı yapmayı düşünen kral, bebeğin sözlerinden çok etkilenmiş. Düşünmüş: “Bu adamdan yapamayacağını sandığım, birbiriyle çelişen işler yapmasını istedim. Hepsinin üstesinden geldi. Benim olmayan şeylerin peşinde koşacağıma, benim olanlarla yetinsem ya.” Gülmsemiş, “Haklısın!” demiş, sonra da balıkçıya dönmüş, “Git artık!” demiş, “Karınla birlikte mutlu yaşa.”

HALİFE VE KÖR BALIKÇI

Anonim

Halife Harun Reşit bir akşam, Bağdat'taki sarayının güzel odalarından birinde oturuyormuş. Yemeğini yeni bitirmişmiş; köleler, altın tabaklar içinde getirdikleri yiyeceklerden arta kalanları kaldırmışlar. Halife keyifsizmiş o gün, kaşları çatıkmış. Kaşları çatıldığında ise fırtınanın ne zaman patlayacağını hiç kimse kestirememiş. Bu nedenle görevliler seslerini çıkarmadan bir köşede bekliyorlarmış. Sonunda Halife yerinden doğrulmuş, çevresindekilere gitmelerini işaret etmiş. Sarayın bahçesine çıkmış, düşünceli düşünceli yürümeye başlamış.

Başvezir Cafer bahçeye geldiğinde Halife, haremindeki kadınların söyledikleri şarkıları dinlemekteymiş. Ama bu uzun sürmemiş; Cafer bahçeye girdiğinde Halife de ellerini çırpmış, gelen köleye, "Git şunları sustur, onları dinleyecek halim yok," demiş. Sonra da Cafer'e dönmüş, "Yorgunum,

hiçbir şeyden de keyif almıyorum; ne yapayım?" diye sormuş.

"Saygıdeğer efendim," demiş Cafer, "saraydan, bu güzel bahçeden, şarkı söylenmesinden sıkıldınızsa ve dansçıları da görmek istemiyorsanız..." Halife başını sallayarak istemediğini belirtmiş. "Ebu'l Atahiye'nin anlatacağı masalları ya da okuyacağı şiirleri de dinlemek istemiyorsanız..."

Halife sözünü kesmiş: "Ne kadar iyi olurlarsa olsunlar, bu akşam canım hiçbir şey istemiyor."

"O zaman, gelin giysilerimizi değiştirelim, Bağdat'ın sokaklarına dalalım. Belki sizi eğlendirecek maceralar yaşarız," demiş Cafer.

"İşte, yapmak istediğim de bu!" demiş Halife. "Hadi, tüccar kılığına girelim de dışarı çıkalım."

Kısa süre sonra kendilerini Bağdat sokaklarında bulmuşlar; sadık Mesrur da arkalarından geliyormuş. Pazar yerinden geçip neredeyse bütün Bağdat'ı dolaşmışlar, ama ilgi çekici hiçbir şeyle karşılaşmamışlar. Başta keyfi biraz da olsa yerine gelmiş olan Halife hem yorulmuş, hem de boşu boşuna yürüdüklerinden canı sıkılmış.

Bunun farkına varan Cafer kısa yoldan saraya dönmelelerini önermiş. Öyle de yapmışlar; nehre açılan dar ve dik yolun başına geldiklerinde, gördükleri bir adam Halife'nin dikkatini çekmiş. Uzun boylu, yakışıklı, asker görünüşlü bir adammış; büyük bir burnu, ağarmaya yüz tutmuş gür bıyığı varmış. Üstündeki giysiler eski, hatta yer yer yamalıymış. Sol omzunda bir ağ, sağ elinde de içinde birkaç balık

olan bir kova taşıyormuş. Görünüşe bakılırsa kıyıda balık avlamaktan evine dönen bir balıkçıymış. Halife'nin dikkatini çeken şey, adamın kör olmasıymış. Sol elindeki değnekle, kimi zaman yola, kimi zaman da yolun kenarındaki evlerin duvarlarına vurarak yolunu bulmaya çalışıyormuş. Gene de, yavaş ve durarak değil, nereye gittiğini çok iyi bilen biri gibi hızlı hızlı yürüyormuş.

Halife yanına giderek konuşmaya başlamış; balık tutarken kimsenin yardım edip etmediğini, kaç balık yakaladığını sormuş.

Adam, kör olduğu halde çok iyi bir balıkçı olduğunu, çoğu zaman da şansının yaver gittiğini, çok sayıda balık yakaladığını, ama o akşam sadece beş balık yakalayabildiğini söylemiş. Yakaladıklarının üçünü satacağını, ikisiyle de kendisine ve erkek kardeşine akşam yemeği hazırlayacağını da eklemiş.

“Erkek kardeşin ne iş yapar?” diye sormuş Halife.

“O mu?” demiş adam, “bir işi yok; sırtından sakatlandığından yataktan kalkamıyor.”

“Sen de ikiniz için balık avlıyorsun,” diye konuşmayı sürdürmüş Halife Harun Reşit.

“Elbette!” diye yanıtlamış adam.

“Bak,” demiş Halife, “balıkların üçünü satın alacağım; ama yoruldum, arkadaşım ile evine geleceğiz, sen de balıkları pişireceksin, akşam yemeğini birlikte yiyeceğiz.”

“Efendim,” demiş balıkçı, “benim fakirhanem konuk kabul etmek için elverişli değil; ama yoksulluğumuzu hoşgöürseniz, tabii; buyurun, birlikte yiyelim.”

“Askerler kendilerini koşullara uydurmak zorundadırlar; ben de askerim, anladığım kadarıyla sen de bir zamanlar askerdin...”

“Komutanım,” diye yanıtlamış balıkçı, “ben de askerdim; Tanrı uzun ömür versin, Halife’ye hizmet ettim; gözlerimi de bu sırada kaybettim.”

“Arkadaş,” demiş Halife, “balığını yiyelim, sen de biraz dinlen, sonra başından geçenleri anlat; herhalde epey olayla karşılaşmışsındır.”

Onlar böyle konuşa konuşa yürürlerken dar bir sokakta bir evin önüne gelmişler; yaşlı balıkçı kapıyı açmış, içeri girmeleri için yana çekilmiş.

Tek odalı evi ölgün bir lamba aydınlatıyormuş; köşede, eski püskü birkaç halının üzerinde, uzun boylu, yapılı, her bakımdan balıkçının ikiz kardeşi gibi olan bir adam yatıyormuş; tek farkı, kapkara, ama insanın içini delen aydınlık gözleriymiş.

“Muhammed!” diye kardeşine seslenmiş balıkçı, “Yolda karşılaştığım iki beyefendiyle geldim. Yakaladığım beş balığın üçünü satın aldılar. Yemekte bizimle olacaklar. Hemen sofrayı hazırlayıp balıkları pişireceğim.”

Eski bir örtüyü yere yaymış; “Sizi oturabileceğim başka bir yer yok, bu örtünün üstüne oturun, ben de balıkları hazırlayayım,” demiş.

Halife ile Cafer yere bağdaş kurmuşlar, Muhammed ile konuşmaya başlamışlar. Adamın yüz ifadesinden, çok ağrısı olduğu anlaşılıyormuş. Sırtı yüzünden ayağa kalkamadığını, kardeşi Süleyman'ın, kör olduğu halde, hem balık tuttuğunu hem yemek yaptığını, hem de evin diğer işlerini üstlendiğini anlatmış.

Halife, iki yaşlı adamın bunca terslikten yakınmamalarından, yakın ilişkilerinden çok duygulanmış. "Süleyman," demiş, "Yemekten sonra başınıza gelenleri anlatacağına söz verdi; dinlemek için sabırsızlanıyorum." Sonra da eklemiştir: "Sadece merak ettiğimden değil, belki size yardım edebileceğimden, karşılaştığınız yanlış ya da haksızlıklar varsa düzeltebileceğimden."

Süleyman'ın hazırladığı balık ve sıcacık ekmek, sarayda önüne gelen yemeklerden çok daha lezzetli gelmiş Halife'ye; afiyetle yemişler. Yemek biter bitmez, Halife Süleyman'a dönmüş, "Anlat bakalım!" demiş, "Başınıza neler geldi?"

Süleyman, anlatacak çok bir şey olmadığını söyleyerek başlamış anlatmaya:

"Babamız da en az bizim kadar yoksul biriydi; önceki halife Hadi'nin yanında görevliydi."

Hadi adını duyan Halife'nin yüzü kapkara olmuş; Harun Reşit'in yerine kendi oğlu Cafer'i halife yapmak için az çalışmamışmış bu adam..

Bir şeyin farkında olmayan Süleyman sürdürmüş konuşmasını:

“Babamızın üç oğlu vardı: Ben en büyükleriyim; Muhammed benim kardeşim; bir de üvey kardeşimiz var: Musa, en küçüğümüz; genellikle olduğu üzere de en çok sevilen. Babamın Bağdat’ta olduğu zamanlar sayılıydı; bir savaştan ötekine gider dururdu. Kimi zaman Muhammed ile ben de onunla birlikte gider, komutanı olduğu birlikleri görürdük.

“Gittiğimiz savaşları sayarak sizleri sıkımayayım. Beş yıl önce çok şiddetli çarpışmaların olduğu bir savaşta öldü; düşman atlıları ordumuzu yarmışlardı, askerlerimizi cesaretlendirmek için en önde çarpıştı, zaferi bizimkiler kazandılar; ama babamız ölmüştü.”

“Yiğit adammış,” diye söze karışmış Halife, “Hadi, onun geride kalan oğulları için ne yaptı?” Süleyman’ın yanıt vermediğini görünce, kendisi yanıtlamış: “Hiçbir şey! Harun Reşit de bu konuda bir şey bilmiyordu elbette.”

Süleyman anlatmasını sürdürmüştü: “Bu savaş düşmanın gücünü kırdı. Savaş bittiğinde Muhammed’le birlikte Bağdat’a döndük. Babamızın bize ve küçük kardeşimiz Musa’ya bıraktıklarını eşit olarak paylaşmak niyetindeydik; babamızın isteğinin böyle olduğunu düşünüyorduk.

“Ama döndüğümüzde ne görelim: O sırada kadı olan Musa tamamına el koymuştu; babamızın neyi var, neyi yoksa kendisine bıraktığını ileri sürerek bizimle paylaşmaya yanaşmadı.

“Bunun doğru olmadığını biliyorduk; ama o günlerde Halife Hadi öldü. Yerine gelen halifenin onu da, yakınlarını

da sevmediğini biliyorduk. Bağdat valisine başvurduk; durumumuza el koymasını, babamızdan kalanların hakça bölüşümünü sağlamasını istedik. Ama o, kendisine verdiğimiz bütün armağanlara karşın hiçbir şey yapmadı; herhalde bizim verebileceğimiz armağanlardan daha çoğunu Musa vermişti.

“Kimsenin hakkımızı aramayacağını gördük; valinin keyfinin gelmesini bekleyerek boş boş dolaşmaktan da sıkılmıştık. Yeni Halife’nin ayaklanan eyaletlerden birine göndereceği orduya girdik.

“Üç yıl boyunca uzaklardaki seferlere katıldık; sonunda, ayaklananların elindeki bir kaleye saldırırken, bir tahta parçası gözüme saplandı, o gözüm görmez oldu. Kısa bir süre sonra da gözümdeki yara öteki gözümü de etkiledi ve tamamıyla kör oldum. Muhammed’in de şansı yaver gitmedi; surlardan birine tırmanırken sırt üstü düştü, düşüş o düşüş, bir daha doğrulamadı. O zamandan bu yana sürekli ağrı çekiyor.

“Bu seferden Bağdat’a döndüğümüzde Musa’yı yeniden aradım; hiç paramızın kalmadığını, durumumuzun ne kadar kötü olduğunu anlattım, babamdan kalanları bölüşmemizi söyledim. Kabul etmedi; malların tamamının kendisine bırakıldığını ileri sürdü yine, bana yüz dinar vermeye kalkıştı. Çok kızdım; reddettim. Bunun üzerine kölelerinden birini çağırdı, oturduğum mahalleye gidinceye kadar bana yardımcı olmasını söyledi. Ama herhalde köleye de bir işaret yaptı ki, kısa süre sonra, kölenin beni mahalleme değil, nehre açılan dik yollardan birine götürmekte

olduğunu anladım. Kıyıya, akıntı olan bir yere geldiğimizde, artık geri dönmesi gerektiğini, yolda hiçbir engel olmadığını, dosdoğru yürümem gerektiğini söyledi. Çok kızdığımdan, kolundan tutup hızla savurdum; hemen önümüzdeki nehre düşüverdi.

“Tam geri dönmek üzereydim ki yanı başımda bir ses duydum: ‘Merhaba, birisi kendini nehre attı, ağlarım parçalanacak.’

Hırsla, ‘Görmüyor musun...’ dedim, ‘O adamı nehre attım.’

Yanıt ne oldu dersiniz? ‘Hayır, görmüyorum, ben körüm.’

‘Tanrı yardımcımız olsun!’ diye haykırdım, ‘sen de mi körsün?’ Oturdum, size anlattığım öykümü ona da anlattım. Köleyi neden suya attığımı söyledim. Bu arada, o köleye ne olduğunu bilmiyorum; belki de akıntıya kapılmıştır.

Anlatmam bitince, ‘Ağlarım parçalanacak,’ diyerek neyi kastettiğini sordum.

‘Ben balıkçıyım,’ dedi, ‘herhalde ağlarımı parçalamıştır; ama boş ver, cezasını bulmuş.’

Şaşkınlıkla sordum: ‘Ne? Kör bir adam balıkçılık yapabilir mi?’

‘Elbette!’ diye yanıtladı, ‘on yıldır balık tutuyor, geçimi mi böyle sağlıyorum; istersen, sana da balık tutmasını öğretebilirim.’

“Minnettar olacağımı söyledim. Bana balık tutmayı öğretti. Böylece ben de balıkçı oldum; son iki yıldır ikimizin geçinebileceği parayı böyle kazanıyorum.”

Ses çıkarmadan Süleyman’ın anlattıklarını dinleyen Halife ile başvezirin duyguları çok farklıymış. Halife, kadı olan Musa’nın duyarsızlığına, Bağdat valisinin de rüşvet almasına ve adaleti sağlamamasına öyle kızmış ki, kendisini tutmasa, Mesrur’u gönderip ikisinin de kafasını kestirmesi işten bile değilmiş.

Başvezir ise, dostu olan Bağdat valisinin suçlanmasını şaşkınlıkla dinlemiş. Biraz zaman kazanması gerektiğini düşünerek, bu konunun gizli tutulması, kararın ertesi gün verilmesi gerektiğini Halife’nin kulağına fısıldamış.

Balıkçının evinden çıktıklarında, kendilerine yolu gösteren balıkçıya balıkların parasını ödemişler, kısa süre içinde kendisini aramaya söz vermişler. Cafer, yol boyunca, bir kez de Bağdat valisinin dinlenmesi, Süleyman’ın suçlamalarına ne yanıt vereceğinin görülmesi gerektiğini söyleyip durmuş.

Sonunda Halife dayanamamış: “Ne dediğini duydum; isteğine de uyacağım. Vali, kendisine yönelik suçlamalardan temize çıkmalı, yani rüşvet almadığını, adil davrandığını gösterebilmeli. Bu olanağı ona sağlayacağım. Ama bak, valinin dostun olduğunu biliyorum. Onu o göreve sen getirdin, değil mi? Şimdi onun bağışlanmasını istiyorsun. Tamam, buraya kadar her şey yolunda; ama bu gece anlatılanlardan bir sözcük kulağına giderse, hatta düşünde bile

görürse, bilesin ki kellen gider; Tanrı adına acımam! Ona göre!"

Bu sözleri duyan başvezirin yüreğine korku düşmüş; valiye dostça bir uyarıda bulunmak niyetindeymiş. Ama bunun hem tehlikeli, hem de yararsız olacağını anlamış; valinin sonunun geldiğini düşünmüş.

Halife, ertesi sabah erkenden Cafer'i çağırtmış; "Dün gece giydiğin giysileri giy, yanına da yüz altın al, Süleyman'a ver; doğru Bağdat valisine gitmesini, babasından kalanlarla ilgili konunun çözülmesini istemesini söyle. Unutma! Ne bir sözcük fazla, ne bir sözcük az."

Cafer, başını eğerek Halife'nin dediklerini yerine getireceğini belli etmiş. Yüz altını Süleyman'a vermiş ve yeniden Bağdat valisine başvurmasını söylemiş.

Süleyman, valiye bir kez daha başvurmaya pek gönüllü değilmiş. Orada adalet aramanın, bataklıkta balık tutmaya çalışmaktan farksız olduğunu, bir sonuç çıkmayacağını, boşuna zaman yitireceğini söylemiş. "Ama," demiş, "arkadaşının parayı bu iş için gönderdiğini söylediğinden, onun isteğini yerine getirmiş olmak için valiye gideceğim."

Bu arada, başvezir yanından ayrılır ayrılmaz, Halife birini Bağdat valisine bir mesaj götürmekle görevlendirmiş; ama adamın asıl görevi, gözünü ve kulağını dört açarak valiye yapılacak başvurulara nasıl yanıt verildiğini görmek ve gördüklerini, duyduklarını Halife'ye anlatmakmış.

O gece, gene giysilerini değiştirerek, Cafer ve Mesrur ile birlikte Süleyman'ın evine gitmişler. Eve vardıklarında Sü-

leyman'a, valiye yaptığı başvuruya ne yanıt aldığını sormuşlar. "Önce bana çok kaba davrandı!" demiş Süleyman, "ama altınları görünce yumuşadı, her zaman olduğu gibi, elinden geleni yapacağını söyledi." Sonra da gülerek eklemiştir: "Sözlerine pek kulak asmiyorum doğrusu; ama ona verdiğim altınları nereden bulduğumu öğrenmeye çalıştı. Yolda karşılaştığım bir beyefendinin verdiğini söylediğimde, 'Çok iyi, git yüz altın daha iste; o zaman belki sorunun çözülür,' dedi.

"Ama," diye sürdürmüş sözlerini, "sizden bir kuruş daha almam; valinin açgözlülüğü dipsiz bir kuyu gibi, ne atsan alıyor."

Süleyman'ın söyledikleri, Halife'nin o sabah valiye gönderdiği görevlinin getirdiği bilgilerle aynıymış. "Süleyman," demiş Halife, "haklısın; ama valiye biraz daha altın gönderirsek davanla daha yakından ilgileneceğini düşünüyorum. Yarın sabah kölelerimden biri sana giysiler getirecek. Onları giy, akşam da valinin konağına gel. Gelirken, şimdi parmağına taktığım yüzüğü de getirmeyi sakın unutma. Valinin konağına geldiğinde yüzüğü görevliye ver ve şunları söyle: 'Bu yüzüğü taşıyan kişi, yüzüğün sahibinin huzuruna çıkmak istiyor.' Al sana on altın; seni yeniden görünceye kadar balık tutmaya gidemeyeceksin, bu para geçimini sağlar."

Sabah, valiye, Halife'nin o akşam vali ile yemek yiyeceğine ilişkin bir haber göndermiş. Halife'nin, konağına gelecek olmasından çok hoşnut olan vali, görkemli bir sofraya hazırlatmış, konağının bahçesine büyük bir çadır kurdur-

muş. Şarkıcı ve dansçı kızlar da konuklarını eğlendirmek için hazırlanmışlar.

Akşam olduğunda Harun Reşit valinin konağına gelmiş. Bahçe, binlerce küçük lambayla aydınlatılmışmış, gündüz gibiymiş. Halife, büyük çadırda muhteşem bir sedire oturmuş; Bağdat'ın en gözde şarkıcılarının şarkılarını dinlemiş, arada da Başvezir, vali ve öteki görevlilerle konuşmuş. Bir süre sonra görevlilerden biri gelerek, alçak sesle valiye bir şeyler söylemiş.

Halife Harun Reşit, "Ne oluyor!" diye gürlemiş, "benim olduğum yerde, benden başka hiç kimseye haber getirilemeyeceğini bilmiyor musun?"

Korkudan bembeyaz olan görevli, "Üstünde asker giysisi olan bir adam bana bu yüzüğü verdi ve 'Bu yüzüğü taşıyan kişi, yüzüğün sahibinin huzuruna çıkmak istiyor,' dedi," demiş. Halife, yüzüğü kendisine vermesini söylemiş; aldığı yüzüğü parmağına takmış ve "Bu yüzük benim, getirin o adamı," diye buyurmuş.

Hiç kimseden çıt çıkmıyormuş. Görevli koşa koşa gitmiş ve az sonra koluna dayanan Süleyman ile birlikte geri dönmüş; Süleyman'ın, uzun boyuyla asker giysileri içinde çok saygın bir görünüşü varmış.

"Hoş geldin," demiş Halife.

Şaşkınlıkla "Dostum, siz de buradasınız, öyle mi?" demiş Süleyman. "Benim adıma sayın valiyle mi görüşeceksiniz?"

Herkes, kör askerin Halife ile böyle içten, senli benli konuşmasına çok şaşırmış.

Halife, korkudan rengi atmış, dili tutulmuş olan Bağdat valisine dönmüş, “Bu adamı duydun mu?” diye sormuş.

Bu arada, Süleyman’ın koluna girerek ona destek olan görevli, fısıltıyla “O Halife, Harun Reşit’in ta kendisi!” demiş.

Süleyman rahat bir nefes almış, “Öyleyse benim davam güvenilir ellerde; bir şey söylememe gerek yok,” demiş.

Halife, “Bağdat valisi!” demiş, “bu kentte adaleti sağlamak senin işin değil mi? Adil davranmayan, rüşvet alan, yoksulu son kuruşuna kadar soyan, ezen, başvurularına yanıt vermeyen kişiye ne yapılır? Böyle davrananlara hesap sormazsam, Tanrı’ya nasıl hesap veririm?”

Sonra da arkasında duran Mesrur’a dönmüş, “Götürün bu adamı!” demiş.

Bağdat valisi çadırın dışına çıkartılınca “Şimdi de kadı Musa’yı getirin bakalım!” diye buyurmuş. Halife’nin buyruğuyla zaten o akşam tutuklanmış olan Musa’yı getirmişler.

Harun Reşit, babalarından kalanların tamamını iki kardeşinin, Süleyman ile Muhammed’in üzerine geçirmesi için gerekli resmi işlemleri hemen yapmasını buyurmuş. Sonra da her zamanki alaycı gülümsemesiyle eklemiş: “Sen hukuk adamısın, her şey hukuka uygun olsun.” Çadıra yeni girmiş olan Mesrur’a “Bu adamı da götür,” demiş.

Bu sırada Süleyman’ın sesi duyulmuş: “O benim kardeşim, babamın oğlu; onu bana bağışlayın.”

Halife, Süleyman'a dönmüş, "Senin hatırın için bağışlayacağım," demiş, "ama er olarak orduya katılacak. Böylece hak ettiği biçimde yaşar."

"Emir," diye sözlerini sürdürmüş, "bundan böyle unvanın bu; kardeşin Muhammed'e gelince, onun için de rahat bir döşek sağlandı, orada rahat yatar, ağrılarını daha az duyar. Sen de haftada üç gün sarayıma geleceksin; seninle söyleşip fikrinden yararlanacağım."

Eski kör balıkçı, şimdi ki varlıklı Emir, Halife'nin gözdesi, efendisini saygıyla ve sessizce selamlamış.

Bu masal da böylece tatlıya bağlanmış.

HALİFE VE KORSANLAR

Anonim

Yıllar yıllar önce Halife Harun Reşit, imparatorluğunun değişik yerlerini ziyaret ediyor, işlerin yolunda gidip gitmediğini denetliyormuş. Konakladıkları kentlerin birinde, gece tüccar kılığına girmiş, yanına da her zaman olduğu gibi büyükveziri Cafer'i almış, pazarda dolaşmaya çıkmış. Dikkatini çeken hiçbir şey yokmuş; her şey olması gerektiği gibiymiş. Dönmelerine yakın, denize açılan dar sokaklardan birinin başına gelmişler. Birden kendilerine doğru yaklaşan, sırtlarında ağzına kadar dolu olduğu anlaşılan çuvallar taşıyan adamlar görmüşler; çuvallar öylesine ağırmış ki her birini iki kişi zar taşıyormuş. Adamların yakındaki hana gittiklerini gören Halife, başveziri Cafer ile birlikte, kendilerini belli etmeden peşlerine takılmış. Birkaç küçük kandilin aydınlattığı hanın içi öyle karanlıkmiş ki içeride ne olduğunu ancak gözleri karanlığa alışınca seçebilmişler. Bulundukları yer, dört bir yanında sedirler bulunan büyük bir odaymış. Halifeyle ve-

ziri hemen en yakındaki sedire ilişmişler. Odadakiler giyinişlerine, konuşmalarına bakılırsa korsanmışlar. İçlerinden yalnızca biri oturuyormuş; konuşmasına bakılırsa, bu da korsanların reisiymiş. Çuvalları getirenlere, ne getirdiklerini sormuş. “Abbas Bey’den...” demişler. Bu yanıt Halife Harun Reşit’in merakını daha da artırmış.

Abbas Bey, Halife’nin sarayında görevliymiş ve son zamanlarda sarayda o kadar çok şey çalınmış, çaldığından kuşkulanan o kadar çok kişi cezalandırılmış, işten atılmış ki! Ama hırsızlıkların sonu gelmemiş. Anlaşılan, bu koca koca çuvallarda saraydan çalınanlar, bütün çalıp çırpmanın arkasında da Abbas Bey varmış.

Olan biteni gören Halife öylesine kızmış ki ortaya çıkmamak için kendini zor tutmuş. Sesini çıkarmamayı, daha neler olacağını görmeyi yeğlemiş. Çok da beklemesine gerek kalmamış; korsanların reisi, çuvalları getirenlere şarap verilmesini istemiş, sonra da onlara gemiye gitmelerini, sabah yola çıkacaklarını söylemiş. Söylenenleri duyan Halife, vezirinin kulağına eğilmiş, çuvalları getirenlerin arasına karışarak dışarı çıkmasını, en yakın askeri birliğe gitmesini, yanına alacağı askerlerle gelip hanı kuşatmasını ve yakaladıklarını zindana atmasını fısıldamış. Söylendiği üzere, vezir korsanlarla birlikte dışarı çıkmış, en yakındaki askeri birliğin yolunu tutmuş.

Ancak korsanların reisi adamlarından daha uyanık olduğundan odada iki yabancının olduğunu, birinin ötekinin kulağına bir şeyler fısıldadığını, sonra da kulağına fısıldanan kişinin korsanların arasına karışarak dışarı çıktığını

görmüş. Yaptıkları işin fark edildiğini, dışarıya çıkanın da yetkililere haber vereceğini anlamış. Yakınındaki üç adama verdiği işaret üzerine, ansızın Halife'nin üstüne atılmışlar, ağzına bir bez parçası sokmuş, başına bir çuval geçirilmiş, göz açıp kapayıncaya kadar da bağlayıvermişler. Her şey o kadar çabuk olmuş ki Halife karşı koymaya fırsat bile bulamamış. Korsanların reisi –bundan sonra kendisine kaptan diyelim– yakaladıkları kişiyi, çok uzakta olmayan gemilerine götürmelerini söylemiş. Gece öylesine karanlık, yollar öylesine ıssızmış ki kimseye rastlamadan handan gemiye gitmişler. Hoş, adamlar öylesine silahlıymışlar ki karşılarına birileri çıksa onlarla baş etmeleri de çok zor olacakmış. Cafer'in yanından ayrılışından birkaç dakika sonra, Halife kendini bir geminin güvertesinde, sımsıkı bağlı bulmuş. Gemi hemen yelkenlerini açmış ve Halife'nin nereye gittiklerini bilemeyeceği bir yöne dümen kırmış.

Sabah olduğunda tayfalardan biri gelmiş, Halife'nin başındaki çuvalı çıkarmış, ağzındaki bez parçasını almış, hatıta yiyecek bir şeyler bile getirmiş. Başına gelenlere hem şaşırın, hem de çok kızan Halife kim olduğunu söylemiş, kaptanın hemen yanına getirilmesini istemiş. Bunları duyan tayfa katıla katıla gülmeye başlamış; kaptanın yanına gidip, “Dün yakaladığımız tüccar aklını kaçırmış olmalı,” demiş, “kendisinin Halife olduğunu, bizim de kulları olduğumuzu söylüyor.” Kaptan da gülmeye başlamış; “Boş ver!” demiş, “iri yarı, güçlü bir adam; gittiğimiz limanda iyi bir fiyata satarız.”

Halife Harun Reşit'i kendi isteği olmadan katıldığı bu yolculukta bırakıp, handan çıktıktan sonra vezirin neler yaptığına bakalım. Halife'nin buyurduğu gibi vezir, en yakındaki askeri birliğe gitmiş, komutana askerlerini topla-yıp kendisini izlemelerini söylemiş. Hana geldiklerinde as-kerler öyle yerlere yerleştirilmişler ki içeriden kimsenin kaçıp kurtulması söz konusu bile olamazmış. Komutan ve on askerle birlikte hana girdiklerinde ne görsünler, koca handa kimsecikler yok. Hemen kıyıya koşmuşlar; ama iş işten geçmiş, korsan gemisi çoktan demir alıp gecenin ka-ranlığında gözden kaybolmuşmuş.

Görmüş geçirmiş bir adam olan vezir Halife'den hiç söz etmemiş; askerlere görevlerinin başına dönmelerini söy-lemiş. Öte yandan, saraya dönünce de ne yapması gerekti-ğini düşünmeye başlamış. Halife'nin kendisini kaçırانların elinden kaçıp kurtulma olasılığının pek yüksek olmadığı-nın farkındaymış. İkisi birlikte çok macera yaşamışlar, özellikle Halife'nin meraklı olmasından ötürü başları çok belaya girmişmiş. Ama her seferinde bir çıkış yolu bulmuş-larmış.

Bir yandan bunları düşünürken, öte yandan da Hali-fe'nin başına bir şey gelecek olursa, yerine geçecek yaşta oğlu olmadığını, kurallara göre üvey kardeşi İbrahim'in ha-life olacağını düşünüyormuş. Vezire düşman olan İbrahim tahta geçerse, ilk işinin veziri ve ailesini ortadan kaldırmak olacağını da biliyormuş.

Bütün geceyi böyle karışık düşüncelerle geçirdikten sonra en güvenilir yolu seçmeye karar vermiş.

Gün ağarır ağarmaz, yanına aldığı az sayıda adamla Bağdat'a doğru at sürmeye başlamış. Bağdat'a gelir gelmez de Halife Harun Reşit'in gözde karısı Zübeyde'ye bir not göndermiş. Halife'nin, olağan gece dolaşmalarından birinde ortadan kaybolduğunu bildirmiş; hem kendisi, hem de oğlu için en iyi çözümin, Halife'nin kısa bir süre için Bağdat dışındaki saraylarından birinde dinlenmeye çekildiğini, yokluğunda eski ve güvendiği başvezirini yetkili kıldığını açıklaması olacağını yazmış. Böylece, Zübeyde Sultan'ın da yardımıyla, Halife'nin yokluğunda, kimsenin sorgulaması olmadan, ülkenin yönetimini eline alması mümkün olmuş.

Bağdat'ta bunlar olurken, korsan gemisi üç gündür yoldaymış. Bu süre içinde rüzgâr yelkenler için çok elverişli olduğundan, hiçbir kaza olmamış. Dördüncü gün bir ticaret gemisine rastlamışlar. Yakalamak istemişler; ama ticaret gemisinin kaptanı zamanında tehlikenin farkına varmış; rüzgârın yardımıyla büyüen yelkenleri fora etmiş, gemisi de çok hızlıymış, kaçıp kurtulmuşlar.

Ancak ticaret gemisinin peşine düşmesi, korsan gemisinin yolunu değiştirmesine neden olmuş. Büyük bir fırtınaya yakalanmışlar. Rüzgâr yelken direklerini yerlerinden koparmaya çalışıyor, dalgalar gemiyi acımasızca dövüyörmüş. Dev bir dalga en az sekiz gemiciyi alıp götürmüş. Durumun kötüye gittiğini, üstelik fırtınayla baş edecek adam sayısının da azaldığını gören kaptan, esirlerin serbest bırakılmalarını söylemiş; hem gemiyi, hem de canlarını kurtarmaya çalışıyorlarmış. Geminin her yanı su alı-

yor, Halife de dâhil olmak üzere gemideki herkes suyu boşaltmak için canla başla çalışıyormuş. Durumun gittikçe kötüleştiğini gören kaptan, gemiyi karaya oturtmaya karar vermiş; böylece içlerinden bazılarının canlarını kurtarabileceklerini düşünmüş. Gemi karaya oturur oturmaz dalgalara daha çok dayanamamış ve devrilmiş. Halife, kaptan ve üç korsan kendilerini kıyıda bulmuşlar; yorgunluktan kendilerinden geçmişler, kumsalın üzerinde öylece kalıvermişler.

Aradan zaman geçmiş, oradan geçmekte olan yerliler onları bulmuşlar. Yiyecek ve su vermişler, bu yabancıları ne bağlamış, ne de onlara kötü davranmışlar; ülkenin başkentine giden geniş bir yolda birlikte yürümeye başlamışlar. Güneş tepelerinde birkaç saat yol almışlar; ama suları bitmiş. Yakındaki bir köye gitmişler; köy, dik bir tepenin yamacında, palmiye ağaçları içindeymiş. Halife ve korsanlar köye geldiklerinde büyük bir eğlenceyle karşılaşmışlar; köyün yaşlılarından birinin kızı evleniyormuş. Köylüler, konuklarına da yer açmışlar, onlara taze süt, pirinç ve yulafтан yapılmış ekmek ve başka yiyeceklerden sunmuşlar.

Bağdat yolcuları iyice dinlendikten sonra, kaptan artık yola koyulma zamanı geldiğini söylemiş. Ancak üç korsan, rahatlarının iyi olduğunu, en azından bir gün daha orada kalmak istediklerini söyleyerek yola çıkmayı reddetmiş. Kaptan, bu ülkenin kralının yabancıardan hoşlanmadığını, kendisi görüp de izin vermedikçe hiçbir yabancıнын oraya yerleşmesinin mümkün olmadığını anlatmaya çalışmışsa da, üç korsana söz dinletememiş. Üçüne karşı da bir şey

yapamayan, kaptan ile halife üç adamı orada bırakıp yola koyulmuşlar. Gece bastırmadan önce, batan gemiden kurtulanların gelişinden bilgisi olan, bu nedenle de onları bekleyen kralın bulunduğu kentte olmayı umuyorlarmış.

Yol, önceleri yemyeşil ekinlerin, küçük evlerin, etrafında portakal ve palmiye ağaçları olan malikânelerin arasından geçiyormuş. Bir süre sonra yokuş ve kayalıklar başlamış; sonunda tepeye ulaşmışlar. Oradan baktıklarında, koskocaman bir ova, ovanın ortasında parıldayan damları ve minareleriyle büyük kenti görmüşler.

Kente yaklaştıklarında güneş de batmak üzereymiş. Karanlık çökmeden kente ulaşabildikleri için çok mutluymuşlar. Ancak biraz ilerlediklerinde karşlarına çıkan şey, hiç de hoş değilmiş. Yolun öte yanına geçebilmeleri için devasa bir ağacın dallarından oluşan ilkel bir köprünün üzerinden geçmeleri gerekiyormuş. Yola alışık olan yerliler hemen ağacın dallarına tırmanıp öte yana geçivermişler. Bir direktan ötekine geçen kaptanın da bu köprüden geçmesi hiç zor olmamış. Ancak Halife için bu oldukça zorlu bir deneyim olacaktı. Yapacak başka bir şey olmadığından o da onları izlemiş; ama ağacın ortasına geldiğinde boş bulunup aşağıya bakmış. Gördüğü, uçsuz bucaksız bir derinlikmiş; başı dönmeye başlamış, aşağıya düşmemek için olağanüstü bir çaba gösterip önündeki dallara tutunmuş, kendini karşıya atmayı başarmış.

Bu tehlikeli köprüyü de geçince kendilerini kentin önünde bulmuşlar. Yolun iki yanında çok güzel bahçeleri olan büyük evler varmış. Biraz ilerlediklerinde, kral Se-

lim'in gönderdiği muhafızlar onları karşılamışlar. Kral Selim, fırtınadan kurtulan, daha önce hiçbir yabancıнын başaramadığı bir işi yapan, kimsenin yardımı olmadan ağaçtan köprüyü geçebilen bu iki yiğit adamı görmek, onlarla konuşmak için sabırsızlanıyormuş.

Dik bir tepenin üzerinde, sadece kente değil, göz alabil-diğince uzaktaki ovalara ve göllere de tepeden bakan saraya geldiklerinde, hamamı yakılmış, yiyecekleri hazırlanmış odalarına götürülmüşler. Temizlenmişler, yolculuğun yorgunluğunu atmışlar, karınlarını doyurmuşlar, kendilerine verilen yeni giysileri giymişler.

Kralın verdiği buyrukların yerine getirildiğini, yabancıların iyi ağırlandığını, onların dinlendiğini gören görevli, durumu krala bildirmiş. Kral Selim, anlatılanları dinledikten sonra, yabancıların nasıl göründüklerini sormuş. Görevli, "İkisi de iri yarı, olağanüstü gözü pek insanlar," demiş. "Zaten o köprüden geçebilmiş olmaları da bunu gösteriyor. Ama birbirlerine hiç benzemiyorlar. Birisi biraz kaba saba, belki de bir kaptan; en görkemlisi olmadığı halde, sarayınızı gördüğünde şaşırdı. Gümüş tabağa bakışını da yakaladık; hayranlığın ötesinde, sanki fırsatını bulduğunda, alıp da götürecekmış gibi baktı. Öteki yabancı, tam tersi; sarayınıza kayıtsızca göz attı, sunulan her şeyi de, sanki öyle yapılması gerekiyormuş gibi karşıladı. Belki de soylu birisi, kendi ülkesinde kral bile olabilir."

Yabancılarla ilgili bu bilgiler Selim'in merakını daha da artırmış; ertesi sabah, büyük toplantı salonundaki tahtına oturmuş, iki yabancıнын getirilmesini istemiş. Geldiklerin-

de de, kim olduklarını, nereden geldiklerini, fırtınaya yakalandıklarında rotalarının neresi olduğunu sormuş. Yeni giysileriyle karşısındakinde saygı uyandıracak denli heybetli duran Halife, kendisinin Halife Harun Reşit olduğunu, handa karşılaştıklarını, sonra da korsanların gemisi batıncaya kadar başına gelenleri anlatmış.

Kral Selim, karşısında duran kişinin, ünü bütün dünyaya yayılmış olan Halife Harun Reşit olduğunu duyar duymaz, tahtından kalkmış, Müslümanların başı olan bu kişiye saygısını sunmuş, bağlılığını anlatmış. “Efendim,” demiş, “bu kulunuz için yüzünüzü görmek ne büyük bir ayrıcalıktır, ne büyük bir onurdur. Bu korsanın, bu hainin nasıl öldürülmesini buyurursanız, buyruğunuz anında yerine getirilecektir.”

Gemisi battığından bu yana Halife ile yaptığı konuşmaları hatırlayan kaptan, kaçırdığı kişinin kim olduğunu anladığından, sessiz, başı öne eğik, cezasını bekliyormuş.

Bu arada Selim, Halife’nin tahta giden birkaç basamağı çıkmasına, tahta oturmasına yardımcı olmuş, sonra da merdivenlerde ayakta beklemeye başlamış. Ancak Halife, gelip yanına oturması için ısrar etmiş.

Sonra da, kralın muhafızları tarafından kaskıvrak tutulan kaptana dönmüş, “Yaptıklarıyla çoktan ölümü hak etti, ama Tanrı, gemi battığında kurtulmasını sağladıysa, benim de onu bu defalık bağışlamam gerekir,” demiş. “Kendisine yüz altın verin ki, yoksulluktan ötürü gene yanlış şeyler yapmasın, doğru yolu bulsun.”

Bu sözleri duyan kaptan, “Müslümanların başı, ve siz, Kral Selim, şu andan sonra bir daha haydutluk yapacak olursam, ne Tanrı’nın, ne de sizin beni bağışlamanızı isterim,” demiş.

Konuşma sırası Kral Selim’e geldiğinde, “Halife seni bağışladığından, sen de çok yiğit birisi olduğundan, seni muhafızlarımın başı yapıyorum,” demiş. Bu sözlerden sonra, görevinin gerektirdiği giysileri getirmişler, Halife’nin isteği üzerine de yüz altın vermişler; o da, Kral Selim’in en gözü pek ve sadık görevlilerinden biri olmuş.

Ertesi gün Halife, köyde kalan üç korsanın akıbetinin ne olduğunu öğrenmek istemiş. Ancak Kral Selim, ülkelerinde, kralın izni olmadan bir yabancıнын topraklarında kalmasını yasaklayan bir yasa olduğunu, bu nedenle söz konusu üç korsanın bulup da izinsiz olarak ülke topraklarında kaldıkları anlaşılırsa hemen cezalandırılacaklarını söylemiş.

Bunu öğrenen Halife “O zaman,” demiş, “bu yasa sayesinde halkınız yabancılardan korunmuş oluyor. Üç korsana gelince, hırsız olmalarının yanı sıra tembel, işe yaramaz ve isyancıydılar; kaptanlarının söylediklerini, buyruklarını bile dinlemediler. Onlara vereceğim cezanın karşılığı olarak yasanızın gereği neyse onu yapın.”

Halife bir ay Kral Selim’in konuğu olmuş; birlikte ava çıkmışlar, sihirbazları izlemişler, saraydaki bütün eğlencelere katılmışlar. Bir ay bittiğinde, Halife artık Bağdat’a dönmesi gerektiğini söyleyerek yol hazırlığına başlamış. İşte tam bu sırada komşu kraldan bir ulak gelmiş ve Se-

lim'e komşu kralın kendisine savaş açtığına ilişkin bir mesaj getirmiş. Gorkol adındaki bu kral, Selim'in kızını oğluy-la evlendirmek istiyormuş, ama Gorkol zalimliğiyle tanı-nan bir kral olduğundan Selim kızını vermemişmiş. Savaş açmasının nedeni buymuş. Halife, bu işe çok kızmış ve sa-vaşta Selim'in yanında olacağını söylemiş.

Halife ile kralın, ordunun başında başkentten ayrılma-ları çok görkemli olmuş. Orduda yarısı atlı, yarısı yaya yirmi bin asker, ayrıca yükleri taşıyan filler, develer var-mış.

Selim'in topraklarını geçmeleri beş gün sürmüştü; altıncı gün, Kral Gorkol'un topraklarına gelmişler. Bir dizi tepe sı-nırı belirliyormuş. Aralarındaki geçitler o kadar darmış ki orduyu öte yana geçirmek bile zor bir işmiş. Halife ile kral, kendilerine ayrılan çadırlarına çekilmişler, bir bölük as-kerle birkaç subay da onlarla kalmış. Altıncı günü dinlene-rek geçirmişler.

Yedinci günün gecesi zorlu bir yürüyüşten sonra ordu büyük bir ovaya girmiş. Gece bastırmak üzere olduğundan orada konaklamışlar. Artık düşman kendi topraklarını çok iyi bildiğinden mi, yoksa nöbetçiler uyuya kaldıklarından mı, alaca karanlıkta silah sesleriyle uyanmışlar; düşman onlardan önce davranıp saldırmaktaymış. Daha gün ağar-madığından, karanlıkta zar zor silahlarını bulan askerler düşman saldırısına karşılık vermek istemişler. Ancak öyle bir kargaşa varmış ki düşman yerine birbirlerine ateş açan askerler bile olmuş. Göğüs göğüse çarpışmalar çok şiddetli geçmiş; iki taraf da çok ölü ve yaralı vermiş; ama sonunda,

düşman ordusu kazanmış. Halife ile kral da tutsak alınmış. Bin bir hakaretle Gorkol'un karşısına çıkartılmışlar. Gorkol, savaşta yenildiklerini, onlardan Müslüman olmaksızın vazgeçmelerini -çünkü Gorkol Müslüman değilmiş-, ordusuna zaferi kazandıran kendi tanrılarına tapınmalarını istemiş.

Halife bu isteği anında reddedince Kral Gorkol, ikisinin de kalenin zindanlarına birbirlerinden ayrı olarak konulmalarını, yaklaşmakta olan törenlerde, tapınmayı reddettikleri tanrılara kurban edilinceye kadar orada kalmalarını buyurmuş. Böylece Halife ile Kral Selim, iki ayrı hücreye kapatılmışlar; her gün kendilerine kurban edilecekleri gününü beklerken ölmemelerini sağlayacak kadar yemek getiren zindancıdan başka kimseyi görmeden, yazgılarını beklemeye koyulmuşlar. Durumları umutsuz görünüyormuş.

Ancak Kral Selim başka türlü düşünüyormuş. Kendisini yakalayanların fark etmedikleri, çok değerli, büyük bir elmas, sarığının kıvrımları arasında saklıymış; bu elması zindancıya verdiğinde, kaçmasına yardım edeceğini umuyormuş. Nitekim bu işin üstesinden gelmiş de. Yakalanmalarını izleyen hafta içinde, yanında zindancı olduğu halde, tüccar kılığına girmiş olarak ülkesine dönüyormuş. Çünkü o ülkede, bütün değerli taşlar Kral Gorkol'a teslim edilirmiş, birinde bir değerli taş bulunacak olursa o kişi işkence edilerek öldürülürmüş. Zindancı da bunu bildiği için Selim'in kölesi kılığına bürünerek onunla birlikte kaçmış.

Selim, kendisiyle birlikte Halife'nin de serbest bırakılmasını sağlaması için zindancıya çok dil dökmüş; ancak

başka bir hücrede olan Halife bir başka zindancının gözetimi altında olduğundan, bunu başaramamış. Bundan dolayı Selim, içi kan ağlasa da, Halife'yi yazgısıyla baş başa bırakmak zorunda kalmış. Ancak bir an önce ülkesine dönmek, yeniden bir ordu toplayarak Halife'yi kurtarmaktan başka da bir şey düşünmüyormuş.

Halife'nin zindancının kaçmasına yardımcı olmasını, hatta kendisine daha iyi davranılmasını sağlayabilecek ne değerli taşları, ne de parası varmış; zindancı günde bir kez, sabahın erken saatlerinde Halife'nin kapatıldığı hücreye geliyor, kapıdaki küçük bir pencereden ekmek ve su uzatıyormuş. Halife kendisine verilen ekmek ve su ile bütün günü geçirmek zorundaymış.

Beş gün geçmiş, Halife'nin ölümden kurtulabileceğine ilişkin en küçük bir umut ışığı bile yokmuş. Tören günü yaklaşıyor, halkın sabırsızlığı da artıyormuş, tutsakların kurban edilişlerini görmek için gün sayıyorlarmış.

Selim ile zindancısının kaçmayı başardıkları altıncı gün, daha tanyeri ağarmadan uyanan Halife, içinde bulunduğu durumu düşünmeye başlamış. Karşılaştığı ve karşılaşabileceği aşağılanmalara dayanacak gücü vermesi için Tanrı'ya yakarmış, biraz yatışmış, kendini daha güçlü hissetmiş, daha iyi düşünmeye başlamış. Açlığını giderecek bir parça ekmek kııntısı bulabilmek umuduyla çevresine bakınmış. Yattığı yerin yanında bir çıkıntı ilişmiş gözüne. İyiye seçemediğinden tutamamış, tersine itmiş; çıkıntı yere düşmüş. Karanlıkta, el yordamıyla bulmaya çaişirken, eli yumuşak ve soğuk bir nesneye değmiş. Görünüşte tavuk

yumurtasına benziyormuş; ama yumurta kabuğu gibi sert değil, esnekmiş, itince parmağı içine giriyormuş. Gün ağardıkça çevresindeki nesneleri daha iyi seçmeye başlamış; ancak avucuna aldığı ve hâlâ avcunda duran nesneyi göremiyormuş. Çok şaşırان Halife, sarayındaki sedirde oturduğu gibi bağdaş kurarak yattığı köşeye oturmuş. Ne olduğunu anlayamadığı, hatta göremediğı nesneyi hâlâ avcunda tutuyormuş. Ne olduğunu anlamaya çalışırken zaman geçmiş, zindancının o günün yemeğini getirme saati gelip çatmış.

Her sabah Selim'in kaldığı hücrenin önünden geçen zindancı, Selim'in kaldığı hücrenin kapısının açık olduğunu görünce başını uzatıp içeriye bakmış. Ne görsün? Hücre bomboş. Hemen aklına kendi hücreesindeki tutuklunun da kaçmış olabileceğı gelmiş; korkuyla, koşa koşa Halife'nin bulunduğu hücreye gelmiş.

Halife, zindancının koşarak geldiğini duyunca şaşırmış; hele zindancı kapının üstündeki küçük pencere yerine kapıyı açıp da içeri girince, şaşkınlığı daha da artmış. İçeriye bakan zindancı, yemeğı bırakmış, dönüp kapıyı itmiş ve gözden kaybolmuş; ama aceleden kapıyı kilitlemeyi unutmuş.

Böyle bir fırsatı bir daha yakalayamayacağını bilen Halife hemen kapıyı açmış, arkasından kapatmış, kilidini de bir güzel üstüne asmış ve nereye çıkacağını bilmediğı geçitlere girmiş. İlk görüşte çıkmaz gibi gözükken geçitte yürürken, yanda daha küçük bir geçit olduğunu görmüş. Eğilerek girdiğı o geçitte biraz yürüyünce karşısına birkaç ba-

samak çıkmış. Basamakların sonunda yarısı açık bir kapak varmış. Oraya gelip de aradan baktığında, kapağın açıldığı yerde askerler olduğunu, seslerinden, konuşmalarından anlamış. Duraklamış; ne yapması gerektiğini düşünmüş: Kapağı kaldırıp dışarı çıksa, hemen yakalanacakmış; olduğu yerde beklese, kaçtığının farkına varan birilerinin arkasından gelip kendisini bulmaları olasılığı varmış. Beklemektense, tehlikeyi göze alıp dışarı çıkmaya karar vermiş. Askerlerin, dışarı çıktığını görmemelerini umuyormuş; ama sert bir rüzgâr kapağı kaldırıncsa, seslerini duyduğu askerlerle yüz yüze gelmiş. Birkaç adım ötesinde duran askerlerin üstüne atılarak kendisini yakalayacaklarını düşünmüş; sırtından soğuk terler boşalmış. Ama şaşkınlıkla, en yakınındaki askerin bile kendisinin farkına varmadığını görmüş. Onu gördükleri kuşkuluymuş; belki de, saray görevlilerinden biri olduğunu düşünüyorlarmış. Bütün cesaretini toplayan Halife dışarı çıkmış, sessizce avluda ilerlemeye başlamış. Bu sırada, kapkara bir at üstünde, zırhlı bir askerin üzerine doğru geldiğini görmüş; ama sanki asker onun farkında bile değilmiş. Halife kendini güç bela yana atarak atın nalları altında ezilmekten kurtulmuş.

Sonunda sarayın kapısına gelmiş, dışarı çıkmış, güneşin konumuna bakarak doğruya doğru yürümeye başlamış; o yönde giderse ülkesine ulaşabileceğini düşünüyormuş. Yolda, omzunda uzun bir sopa olan bir adamın kendisine doğru geldiğini görmüş; adam, Halife'yi hiç görmüyormuş gibi üstüne üstüne geliyormuş. Öyle ki çarpışmamak için Halife yana çekilmek zorunda kalmış; adam, burnunun di-

binden geçtiği halde Halife'ye, ne selam vermiş, ne de bir şey söylemiş. Halife orada değilmiş gibi yürüyüp gitmiş.

İşte o zaman, hücresinde bulunduğu, ne olduğunu anlamadığı, hâlâ da sıkı sıkıya avcunda tutmakta olduğu nesnenin kendisini görünmez yaptığını anlamış. Zindancının hücreye girdiğinde kendisini göremediği için korktuğunu, askerler kendisini göremedikleri için elini kolunu sallayarak aralarından geçebildiğini, atının neden atını üstüne sürdüğünü, biraz önce yanı başından geçen adamın neden selam bile vermediğini anlamış.

Durumunu kavrayınca çok rahatlamış. Keyifle yürümeye başlamış. Bir süre sonra karşısına bir köy çıkmış. Köydeki hana girmiş, boş odalardan birinin kapısını açmış, çok yumuşak olmayan bir yatağın üstüne kendini bırakmış, hemen uykuya dalmış.

Hem zindandan kaçarken yaşadığı gerilimden, hem de güneş altında yaptığı uzun yürüyüşten öylesine yorgun düşmüşmüş ki gözlerini açtığında güneşin çoktan battığını, her yerin karanlık olduğunu görmüş. Yarı uykulu olduğundan artık zindanda olmadığını farkına varamamış; diğer yana dönmüş, yeniden deliksiz bir uykuya dalmış. Düşünde, Bağdat'taki sarayında, büyük bir eğlence için hazırlık yapıldığını görmüş. Yeniden uyandığında güneşin ilk ışınlarının odaya dolduğunu görmüş, nerede olduğunu hatırlamış bu kez, bedeni dinlense de boş midesinden gurultular yükseliyormuş. Sessizce yandaki odanın kapısını açmış; içeride hancı uyuyor, masanın üstünde de akşam yemeğinden kalanlar duruyormuş. Masanın başına geçen

Halife, masanın üstünde ne varsa silip süpürmüş, karnını doyurmuş.

Yaşamı boyunca ne yediği yemekler, ne de içtiği içecekler için para veren Halife, bu sefer istese de yedikleri, içtikleri için para verebilecek durumda değilmiş; üstünde hiç para yokmuş. Gene de, kendisinden habersiz olan ev sahibine bir iyilik yapması gerektiğini düşünüyormuş. O sırada odada bir tıkırtı duymuş; sanki birisi ses çıkarmaktan kaçınarak sessizce yaklaşıyormuş.

Hana gelip de uyuyup kaldığı odaya girdiğinde avcunda tutmakta olduğu, ne olduğunu bilemediği nesneyi sarığının altına koyduğundan ve o nesneye bedeni hâlâ değdiğinden, görünmezliği sürüyor, başkaları tarafından görülemiyormuş.

Odaya giren hırsız da Halife'yi görememiş; tek gördüğü, uyuyan hancı olmuş. Sessizce hancının yanına yaklaşmış, belindeki para kesesini almış, sarığının içine koymuş ve geldiği gibi sessizce odadan çıkmış.

Olan biteni gören Halife de hırsızın peşine düşmüş. Hanın biraz uzağında küçük bir nehir, üstünde de dar bir köprü varmış. Oraya vardıklarında hırsız tam köprünün ortasına geldiğinde, arkasından gelen Halife adamın sarığını kapmış, sonra da onu suya itivermiş. Su derin olmadığından, akıntı da bulunmadığından hırsız karşı kıyıya çıkabilmiş; çıkar çıkmaz da kendisine saldıranın kesesini çaldığı adam olduğunu düşünerek, arkasına bile bakmadan kaçmaya başlamış. Halife ise, sarıktan para kesesini çıkarmış, sarığı bir yana atmış, hana geri dönmüş.

Hanın kapısına yaklaştığında hancının uyanmış olduğunu görmüş. Para kesesinin belinde olmadığını fark eden hancı, yalın ayak hanın içinde oraya buraya koşturuyor, bu arada da hırsızlara, özellikle de kendi kesesini çalana sövüp sayıyormuş. Hancı, düştüğü nehirden karşı kıyıya çıkan, sıırıslıkla olan hırsızın kaçtığını görünce bağıra çağırarak peşine düşmüş. Öyle gürültü yapmış ki handa bulunan herkes ayaklanmış; onlar da hırsızın peşine takılmışlar.

Böylece Halife, kimsenin kalmadığı hana girmiş, para kesesini, bir köşede duran hancının sarığının içine koymuş, sonra da dışarıya çıkmış, ülkesinin bulunduğunu düşündüğü yöne doğru yürümeye başlamış. Yolda birkaç köylüden başka kimseye rastlamamış; onlar da zaten onu göremiyorlarmış. Yürümekten yorgun düşünce, yolun kenarındaki büyük bir ağacın altına uzanmış; ağacın geniş gölgesi onu güneşten koruyormuş.

Birkaç saat deliksiz uyuduktan sonra uyandığında, sarığının düştüğünü görmüş. Olağan koşullarda hiç de önemli olmayan bu durum, kendisini görünmez yapan o yumuşak ve esnek nesneyi sarığına koymuş olduğu için, içinde bulunduğu koşullarda önem kazanıyormuş. Sarığını almış, başına yerleştirmiş; ama o yumuşak, soğuk nesneyi duyumsamamış. Sarığın kıvrımlarını yoklamış, ağacın etrafına dikkatle bakmış; ancak nesneyi bulamamış. Onun yuvarlandığını ya da rüzgâra kapılıp bir yerlere uçtuğunu düşünmüş; bildiği tek şey, kendisinin artık görünmez olmadığınımış.

Düşünceye daldığında hep yaptığı üzere, otların üstüne bağdaş kurmuş, başını ellerinin arasına almış, bu yabancı topraklardan geçerek ülkesine nasıl ulaşabileceğini düşünmeye koyulmuş. Ne kadar yolu olduğu hakkında en ufak bir fikri yokmuş; artık görünmez olmadığı gibi beş parasızmış da. Üstelik yokluğunda Bağdat'ta ne olup bittiğini de bilmiyormuş. Başveziri Cafer'e güveni sonsuzmuş, onun devlet işlerinin üstesinden gelebileceğini biliyormuş. Ancak büyük bir olasılıkla yerine geçecek olan İbrahim'in başvezirden nefret ettiğini, sadece onu öldürmekle kalmayacağını, Zübeyde ile oğlundan da kurtulmak için her yola başvurabileceğini kestiriyormuş. Bu tatsız düşüncelerle baş başa, uzun süre kıvıldamadan oturmuş.

Bir süre sonra uzaklardan gelen nal sesleriyle düşüncelerinden kurtulmuş. İki atlının kendisine doğru yaklaşmakta olduğunu görmüş, giysilerine bakılırsa Arap tüccarlarıymış bunlar. Her birinin yanında, sırtlarında yükler olan birkaç at ve katır da varmış. Birkaç kölenin taşıdığı bir de kapalı araba görmüş; bir hanımefendiyi ya da değerli bir köleyi taşıdıklarını düşünmüş. Ayağa kalkmış, iyice yakınına gelmiş olan adamları selamlamış, onlara nereye gittiklerini sormuş.

"Bağdat'a," diye yanıtlamış adamlar, sonra da giysilerine bakılırsa Müslüman olduğunu, nasıl olup da bu puta tapanların krallığında yalnız ve yaya dolaştığını sormuşlar ona.

Halife, kim olduğunu söylediğinde kimsenin kendisine inanmadığını, hatta deli olduğunu düşündüklerini -

başından geçenlere bakarak- bildiğinden Bağdat'ta yaşadığını, bir biçimde bu puta tapanlar tarafından yakalandığını, soyulduğunu, üstünde sadece giysilerinin kaldığını anlatmış; atlardan birini kendisine verir, yolculuğu birlikte yapmalarına da izin verirlerse, Bağdat'a vardıklarında borcunu ödemekle kalmayacağını, onları ayrıca ödüllendireceğini söylemiş.

Adamlar bu vahşi ve yasa nedir bilmez ülkede güçlü kuvvetli birinin yanlarında bulunmasından çok memnun olacaklarını söylemişler. Karşılığında herhangi bir para ya da ödül falan beklemediklerini de sözlerine eklemişler. Taban tepmek zorunda kalmayacağı, yalnızlıktan kurtulacağı, sonunda ülkesine gidebileceği için çok sevinen Halife hemen at binmiş ve birlikte yola koyulmuşlar.

Biraz yol alınca, Halife iki tüccarın çok akıllı ve iyi yol arkadaşları olduklarını anlamış. Birinin adı Abdullah, ötekinin de Ahmet imiş. Arkadaşlıkları ilerlediğinde nerelere gittiklerini, yaşamlarını kazanmak için ne alıp sattıklarını sormuş. Daha konuşkan olan Abdullah, "Bilirsiniz," demiş, "Tanrı uzun ömür versin, Halife'nin sarayındaki görevlilerden bazıları bizi iyi tanırlar; en sevdiği karısı Zübeyde'nin sarayındakiler de. Ticaret için yabancı diyarlara gittiğimizde saraylarda satabileceğimiz şeyler de alırız. Sattığımız malların fiyatları yüksek değildir; düşündüğünüzden daha az kâr ederiz, çünkü saraya girmemize olanak sağlayanlara da hediyeler veririz."

"Peki ya Halife, o nasıl biridir?" diye sormuş Halife Harun Reşit.

“Çok dürüst biridir, üstelik yiğittir de; ama çabuk kızar, kızdı mı da gözü kimseyi görmez,” diye yanıtlamış Abdullah. “Vay o sırada karşısına çıkanın haline.”

Halife üstelemiş: “Ama kimi zaman da haklı olabilir.”

“Yok,” demiş Abdullah, “keyifsiz olduğunda, yemek ister gibi kolayca birinin cezalandırılmasını da ister.”

“Buna inanmak çok zor,” demiş Halife, “dürüst olduğunu söylememiş miydiniz?”

“Dürüstlüğüne sözümüz yok,” demiş Abdullah, “yönetimin dürüst olması, yasaların uygulanması için elinden geleni yapar; hatta ne olup bittiğini görmek için sık sık kılık değiştirerek, bir tüccar gibi kentte dolaştığı bile söylenir.”

Ahmet söze karışmış: “Ama bunu doğru bulmuyorum.”

“Ne bakımdan?” diye sormuş Halife.

“Eğer,” diye yanıtlamış Ahmet, “o dolaşmalardan birinde başına bir şey gelecek olursa devlet kazanacağından çoğunu yitirmiş olur da, onun için.”

Bu sözleri duyan, başına gelenleri de düşünen Halife, söylediklerinden hoşlanmasa da Ahmet’e hak vermeden edememiş. Söze karışan Abdullah, “Bence Halife doğrusunu yapıyor; insan kendi gözleriyle görmeden doğru karar vermesi zor olur, ayrıca birisinin, işini yaparken ne tür tehlikelerle karşılaşabileceğini düşünmesi de, o kişinin işini iyi yapmasını önler.”

Konuyu değiştirmek isteyen Halife, “Peki,” demiş, “bu yolculuğunuzda başınıza neler geldiğini, Bağdat’a neler gö-

türdüğünüzü anlatmadınız.” Bunları söylediğinde, gözleri kölelerin taşımakta oldukları arabaya dönmüş. Bu bakışı kaçırmayan ve yol arkadaşlarının arabada ne olduğunu merak ettiğini anlayan Abdullah anlatmaya başlamış:

Dönmekte olduğumuz yolculuğumuza çıkmadan önce, Ahmet’le birlikte, gideceğimiz ülkeleri, neler almanın daha kârlı olabileceğini araştırdık. Sonunda Mısır üzerinden Afrika’nın ortalarına dek gitmeye, sık sık söz edildiğini duyduğumuz büyük ve ender bulunan değerli taşlardan getirmeye karar verdik. Bu kararı verdikten sonra yanımıza Mısır’da kolayca satabileceğimiz mallar alarak yola çıktık. Kahire’ye geldiğimizde kârlı alışveriş yapacak zamanımız vardı. Hava yolculuk için elverişli olduğunda da yanımıza yerlilere satabileceğimizi düşündüğümüz şeyler alarak Afrika’nın içlerine doğru ilerlemeye başladık. Yavaş yavaş yol aldığımız, birçok zorlukla da karşılaştığımız için ancak iki ay geçtikten sonra Habeşistan diye büyük bir ülkeye ulaştık. Bu ülkenin büyük kenti Darkol’du; orada bir süre kaldık, mal değiş tokuş ettik. Çok bir şey değil; insanların ellerinde bize verebilecekleri pek bir şey yoktu, sadece biraz altın tozu vardı.

Onlardan asıl öğrenmek istediğimiz, elmas, firuze, safir ve başka değerli taşlardan bol miktarda bulunduğunu duyduğumuz yer hakkında bilgi almaktı; yolculuğumuzun nedeni de bu değerli taşlardı.

O yerin bulunduğumuz yerden birkaç yüz kilometre uzakta olduğunu öğrendik; ama daha da önemlisi,oradaki

insanların ellerindeki değerli taşları sadece değerinin ne olduğunu bildikleri fildişiyle değiştirdiklerini öğrenmemiz oldu.

Doğrusu, bu bilgi Bağdat’a değerli taşlar getirerek para kazanma umudumuzu epey kırdı. Pahalı olan fildişlerini almak, onları taşıyacak köle bulmak, yolculuk boyunca o köleleri beslemek, topraklarından geçmek zorunda olduğumuz kabileler tarafından soyulma tehlikesiyle karşı karşıya kalmak; bütün bunları düşününce, bu işten vazgeçmek daha doğru olacaktı.

Günün birinde, oturmuş, aramızda bu konuları konuşuyorduk ki tanıdığımız bir Afrikalı tüccar yanımıza yaklaştı, selam verdi; bizimle oturmasını söyledik. “Nedir o yapamayacağınız şey?” diye sordu. “Yanınıza yaklaşıırken, ‘Yok, bu işi yapmamız mümkün değil,’ dediğinizi duydum da.”

Değerli taşların bulunduğu ülkeden söz etmeden, Ahmet’le birlikte Afrika’nın içlerine gitmek niyetinde olduğumuzu, gelgelelim ancak fildişi götürürsek alış veriş yapabileceğimizin söylendiğini, böylesine pahalı ve ağır bir malı uzaklara götürmeye kalkışırsak para kazanamayacağımızı anlattım.

Anlattıklarımı dinleyen Afrikalı tüccar gülümsedi, “Sizi bu zorluklardan kurtaracak birine ne verirsiniz?” diye sordu.

Konuştüğümüz zorlukların üstesinden gelmemizi, böylece Afrika yolculuğumuzdan kâr edebilmemizi sağlayacak kişiye, bu hizmeti karşılığında seve seve yüz altın verebileceğimizi söyledim.

“Yok,” dedi, “bu çok az; size yardımcı olabilirim, ama beş yüz altın isterim.”

Bu kadar veremeyeceğimizi, zaten bu kadar paramız olmadığını, olsa da o kadar para vererek kâr edemeyeceğimizi, kısacası tüccarların sıkça kullandığı lafları bir bir sıraladık; istediği fiyatı düşüreceğini umuyorduk. Umursamadı bile. Aradan birkaç gün geçti; ama beş yüz altından daha azına razı olmak gibi bir niyeti yoktu. Sonunda kabul ettik. Ne kadar uzakta olursa olsun, gideceğimiz yere nasıl fildişi götürebileceğimizi anlatmasını istedik.

Her birinde yüz altın olan beş kese hazırladık; gözünün önünde saydık. Karşılığında bize beş küçük kavanoz verdi. Her kavanozda, bir fasulye tanesinden biraz büyük olan tohumlar vardı.

“Bunları alın,” dedi. “Hem küçüktürler, hem de hafif; kolaylıkla taşırsınız. Alışveriş yapmak istediğiniz insanların bulunduğu topraklara geldiğinizde, iki-üç dönüm büyüklüğünde bir toprak parçası bulun, bu tohumları beşer metre arayla ekin. Bir aya kalmadan topraktan büyük yumrular çıktığını göreceksiniz. İkinci ayın sonunda iki buçuk-üç metre çapında olacaklardır. Her yumrunun içinden çıkmaya başlayanlar dört-beş hafta içinde fildişi büyüklüğüne gelirler; üstelik fildişinden de ayırt edilemezler. Bunları kesin, kısa bir süre kurumalarını bekleyin. Böylece gideceğiniz yerin çok yakınında, çok sayıda fildişiniz olur. Taşımakta zorlanacak olursanız, gideceğiniz kabileden yardım isteyin; hamalların sizinle birlikte oraya kadar geldiklerini, ama sonra sizi bırakıp gittiklerini söylersiniz.”

Afrikalı tüccarın göz boyayıcılığı yaptığını düşünerek yardımını istemediğimizi söylediysek de, paramızı geri vermeye yanaşmadı, çekip gitti. Bizi kavanozlarla baş başa bıraktı.

Bunca para ödediğimizden kavanozları da yanımıza aldık, ama kullanmak niyetinde değildik. Akli başında kişiler olduğumuzdan, Afrika büyüsunü uygulamak istemiyorduk.

Ancak uzun ve zorlu bir yolculuktan sonra, değerli taşların bulunduğu ülkeye yaklaştığımızda, bir yerde konakladık; tohumları ekmeye, Afrikalı tüccarın anlattığı biçimde büyüyüp büyümeyeceklerini görmeye karar verdik.

Söylediği büyüklükte bir toprak parçası bulduk, arada beş metre mesafe bırakarak tohumları ektik. Gerçekten de, bir süre geçtikten sonra yumrular çıkmaya başladı. Büyüdüler; üç ya da dört hafta sonra yarısı toprağa gömülü top ya da çok büyük bir soğan gibi oldular. Dört ya da beş hafta geçmişti ki tohumları ektiğimiz toprak parçası onlarla doldu. Her birinin ortasında da boynuz gibi bir çıkıntı vardı. Çok hızlı büyüdüler ve çoğaldılar; her yer büyük fildişleriyle dolmuştu.

Hepsini kestik; on-on ikisini bir araya getirerek kurumaya bıraktık. En dikkatli göz bile iyi bir fildişinden ayırt edemezdi onları; büyüklükleri ve biçimleri tıpkı fildişi gibiydi.

Sıra, bunları değerli taşlarla değiştirmede kullanıp kullanamayacağımıza gelmişti. İlk niyetimiz, daha önce de söyledim, akıllı insanlar olarak Afrika büyüsunüne kapılma-

maktı. Ama hem çıkarımız, hem de yolculuğumuzun amacı baskın geldi. Dürüstçe tohumları satın aldığımızı, ektiğimizi, bitkisel fildişi elde ettiğimizi, bu nedenle de alışverişte kullanabileceğimizi düşündük ve değerli taşların bulunduğu ülkenin yolunu tuttuk.

Oraya vardığımızda önce kralın karşısına çıktık, kendimizi değerli taş almaya gelmiş fildişi tüccarları olarak tanıttık. Kral, kendisine de birkaç fildişi hediye ettiğimizden, halkı ile alışveriş yapmamıza hemen izin verdi. Geri kalan fildişlerinin nerede olduğunu sorduğunda, Afrikalı tüccarın dediklerin söyledik; hamallarımız bizi bırakıp gittiklerinden üç günlük bir mesafede duruyorlardı; krallığına getirmemiz için taşıyıcı sağlarsa çok sevinecektik.

Ticaret yapmaya kalkan kimselerin karşılaştıkları zorluklar, özellikle de hamalların onları yarı yolda terk edişleri çok bildik şeyler olduğundan, kral söylediklerimize hiç şaşırmadı; yeterince taşıyıcının bizimle birlikte giderek fildişlerini getirmemize yardım etmelerini istedi.

Oralarda en çok görülen taşıma biçimi, ne kadar ağır olursa olsun, taşınacak yükün başın üstüne oturtularak taşınmasıydı; ama fildişlerini böyle taşımanın olanağı yoktu. O nedenle, üçü kalın, biri de sivri ucunu omuzlarına alarak, her fildişini dört kişi taşımaya başladı. Böylece bütün fildişleri taşındılar. O kadar güzel ve olağanüstü büyüklükteydiler ki karşılığında istediğimiz her değerli taşı alabilir, Bağdat'a döndüğümüzde yeterince kâr edebilirdik; hatta böylesine değerli taşları alabilmek için dünyanın bütün kralları peşimizde koşabilirlerdi.

Krala ve yardımcılara epey fildişi armağan verdiğimizden çok tanınır olmuştuk; biz aldığımız değerli taşlardan ne kadar hoşnutsak, bizden fildişi alanlar da yaptıkları alışverişten o kadar hoşnuttular. Orada iki ay kaldık, elimizde fildişi kalmamıştı. Ayrılma zamanımız gelmişti, ama bir ay daha kalmamız için çok ısrar ettiler; kabul ettik. Bu süre içinde bizi çok iyi ağırladılar.

Ancak bitkisel fildişlerimiz konusunda bilmediğimiz bir şey vardı: Büyüdükleri kadar hızlı bozuldukları. Tohumların ürüne dönüşmesine neredeyse üç ay yetmişti; ama üç ay içinde de bozulmaya başlamışlar. Üstlerinde kara lekeler oluşmuş; birkaç hafta içinde de tanınmaz duruma gelmişler.

Biz bu gelişmenin pek farkında değildik. Üç ay geçmiş, ayrılma zamanımız yaklaşmıştı. O sabah, kaldığımız yere gelen, o güne değin dostça davranan kabile reisleri, bize kötü kötü bakıyorlardı. Daha ne olduğunu anlayamadan bizi kıskıvrak bağladılar, taht yerine kullandığı kaplan postunun üzerinde oturmakta olan kralın karşısına çıkardılar; onun bakışları da hiç dostça değildi.

Bizden fildişi alanlar sırayla gelmeye başladılar; hepsinin elinde, üstü kara lekelerle dolu fildişleri vardı. En sonunda da, krala armağan verdiğimiz fildişlerini getirdiler; onlar da aynı durumdaydılar. Ne diyeceğimizi şaşırdık. Kral da, halkı da çok kızgındı. O güne kadar topladığımız değerli taşların hepsini aldılar, fildişi karşılığında değiş tokuş yaptığımız kişilere geri verdiler. Sonra da çok kısa bir toplantı yaptılar. Ardından, hakaret yağdırarak bizi kentin

dışına götürdüler. Üstümüzde ne varsa çıkardılar, cırılçırılak bıraktılar; ısırgan otu ile vurdular, ellerimizle ayaklarımızı birbirine bağladılar, öylece bırakıp gittiler. Gündüz güneş işimizi bitirmezse, gece yaban domuzlarına yem olacaktık.

Bütün gün orada, öylece kaldık. Kentte kaldığımız süre içinde, çok acımasız olan efendisinin kötü davranışlarından korumaya çalıştığımız bir kölenin iyilikseverliği olmasa, çoktan ölmüş olacaktık. Bu köle, güneş batır batmaz gizlice yanımıza geldi, bağlarımızı çözdü; giysilerimizin bir bölümünü getirmekle kalmamış, sabahki olaylar sırasında birinin düşürdüğü, onun da görüp topladığı bir kese değerli taşı da yanında getirmişti. Sonra da önümüze düştü, bize yol gösterdi, kuzeye doğru yavaş ve zorlu bir yolculuğa başladık.

Bu Tanrı'nın verdiği bir armağandı. Gerçi çok değillerdi, fildişi karşılığında aldıklarımız kadar büyük de değillerdi; ama bizim için paha biçilemez değerdeydiler. Onları karşılaştığımız ilk yerde Arap tüccarlara satabilir, böylece Bağdat'a dönebilmemiz için gerekli şeyleri satın alabilirdik.

Yavaş yol alıyorduk; bulabildiğimiz kökleri, meyveleri, hatta böcekleri yiyorduk. Köle bu konularda bizden çok daha deneyimliydi, bize büyük yardımı dokundu.

Çok zor günlerden sonra, bize tohumları veren Afrikalı tüccarla karşılaştığımız Darkol'a yaklaştık. Birkaç saatlik yolumuz kalmıştı, ama güneş tam tepemizdeydi, ağaçların gölgesine sığındık. Uyuyakalmışız.

Hiçbir şeyden kuşkulananmamıştık; ama anlaşılan Afrikalı tüccar tam bir soyguncuymuş, yolumuzu gözler dururmuş. Bizi soymayı, sahte fildişleri karşılığı alacağımız değerli taşları çalmayı, böylece hiçbir zorluk çekmeden, tehlikeyle karşılaşmadan, deyim yerindeyse, taş atıp kolu yorulmadan zengin olmayı kafasına koymuştu.

Kente yaklaştığımızı gören adamlarından birinin haber vermesi üzerine, uyuyup kaldığımız yere adamlarıyla birlikte gelmiş. Ellerimiz ayaklarımız bağlanırken kendimize geldik. Üstümüzdeki değerli taşları aldı, ama az bulduğu için bizi dövmekten de geri kalmadı. Sonra da hemen oradan ayrıldı; ağaçların altında, öylece çaresiz kalakaldık.

İki saati aşkın bir süre, elimizden bir şey gelmeden orada bekledik; güneş battı, hava soğumaya başladı. İşte tam o sırada, Darkol'da tanıdığımız birkaç tüccarın ana yoldan geçmekte olduğunu gördük; aramızda iki yüz –üç yüz metre ya vardı ya yoktu. Avazımız çıktığı kadar bağırmaya başladık, sesimizi duyup yanımıza geldiler. Saygın tüccarlar ve varlıklı insanlar olarak tanıdıkları bizi orada kir pas içinde, birbirine bağlı halde, görünce çok şaşırdılar. Bizi çözdüler; Afrikalı tüccarı, tohumları, sahte fildişlerini, dönüştürdüğümüz saldırıyı, soyulmamızı, başımıza gelenlerin hepsini onlara anlattık. Bize, o ülkenin kralı olan Lutze'ye giderek her şeyi anlatmamızı salık verdiler; kötü bir insan olarak bilinen Afrikalı tüccarın ise çoktan kaçmış olabileceğini söylediler.

Verdikleri akıl iyiydi de, bizim gibi her şeyini yitirmiş insanların kralın yanına çıkması kolay değildi. Bütün kral-

lar gibi onun da çevresinde yığınla görevli insan vardı; derdiniz ne olursa olsun, önce onlara armağanlar vermeniz gerekiyordu. Bu nedenle de bize yardım etmeleri çok zayıf bir olasılıktı. Ancak şans yüzümüze güldü; kralın hasta olduğunu, ateşinin yükseldiğini öğrendik. Hastalığı, Habeşistan'da çok sık rastlanan türdendi; orada bulunduğu sürede bir bitkinin bu hastalığa iyi geldiğini görmüştük. Hemen o bitkiden bulduk, ilacı hazırladık. Sonra da tanıdığımız tüccarlardan bir miktar borç aldık, aldığımız armağanları vezire gönderdik; kralın yanına çıkmak istediğimizi, hastalığına iyi gelecek bir ilacımız olduğunu bildirdik. Vezir bu isteğimizi krala iletğinde, Bağdatlı tüccarların hemen yanına getirilmesini istemiş. Uzatmayalım, Kral Lutze ilaçtan içti ve kısa sürede iyileşti.

Kral kendisini iyileştirmemizden o kadar hoşnut kaldı ki at, katır, şu yanımızda gördüğün her şeyi bize armağan etti; hatta bir miktar para da verdi. Böylece Bağdat'ta satabileceğimiz birkaç şey alabilecek, onca tehlikeden sonra hiç olmazsa elimiz boş dönmemiş olacaktık.

Ne almamız gerektiği üzerine uzun uzun düşündük. Günün birinde, kentte güzelliği baş döndüren, Bağdat'a giden bir kervanın yağmalanması sonucu köle olarak satılacak bir Kırgız kadın olduğunu duyduk. Elimizdeki parayla onu satın almaya ve yüksek bir bedel karşılığı Halife'ye satmaya karar verdik; kervanları soyulan tüccarlar da kadını Halife'ye götürüyorlarmış zaten.

Abdullah'ın anlattıklarını merakla dinleyen, arabanın içinde güzel bir köle olduğunu, üstelik kendisine sunulmak üzere götürüldüğünü öğrenen Halife, onu görmek için sabırsızlanmış. Tüccar gibi davranarak, köleyi satın almak istediğini söylemiş. Bağdat'a vardıklarında hemen kendilerine beş yüz altın vermeyi önermiş. Ancak Abdullah buna karşı çıkmış, Halife'ye sunuluncaya kadar hiç kimsenin onun yüzünü göremeyeceğini belirtmiş.

Halife, kim olduğunu söylemeyi düşünmüş; ama Abdullah'ı buna inandırmasının zor olacağını bildiğinden, vazgeçmiş.

Abdullah ile Ahmet'i Halife ile bırakalım, Bağdat'a dönelim, Halife'nin yokluğunda neler olduğunu görelim.

Devletin girdisini çıktısını bilen Cafer, imparatorluğun yönetimini üstlenmiş; ilk ay her şey yolunda gitmiş, kimse yetkisini sorgulamaya kalkışmamış. Ama ortadan yok olan Halife'den ses seda çıkmayıp da haftalar haftaları kovalayınca, hem Cafer ile Zübeyde umutsuzluğa kapılmaya başlamışlar, hem de Halife'ye ne olduğuna ilişkin söylentiler almış yürümüş. Bu arada, İslam kurallarına göre Halife Harun Reşit'ten sonra tahta geçmesi gereken İbrahim de boş durmuyormuş. Bir yandan Halife'ye ne olduğunu öğrenmeye çalışıyor, öte yandan da tahtın yeni sahibi olmanın yollarını arıyormuş.

Halife ortadan kaybolalı üç ay olmuş. Bir sabah, imparatorluk ileri gelenlerinin olağan toplantısında söz alan İbrahim, doğrudan başvezir Cafer'e dönmek demiş ki: "Neredeyse üç aydır Halife aramızda değil, nerede olduğunu,

neden bizlere gözükmediğini, niçin halkına adalet dağıtmadığını bize söyleyin.”

Bu sözleri duyan başvezir, artık sonunun yaklaştığını anlamış; İbrahim’in, tahtı ele geçirecek önlemleri almadan bu soruları soramayacağını biliyormuş. “Halife’nin nerede olduğunu söyleyemem,” diye yanıtlamış, “ama kulları ona sadık kalmalıdır; Halife neredeyse, Tanrı onu koruyacak ve kollayacaktır.”

Bu sözleri duyan İbrahim, “Cafer!” diye haykırmış, “Efendimizin kanı ellerine bulaşmıştır, onu nerede saklıyorsun?” Yanıt beklemeden de ellerini çırpmış, içeri giren askerlere başveziri gözaltına almalarını buyurmuş. Sonra da Cafer’e, “Yarına kadar Halife Harun Reşit bu salona gelmezse, ne yapacağımı biliyorum; Ben halife olacağım, sen de öleceksin,” demiş.

Bunları söyledikten sonra yönetimi ele almış, yandaşlarından Hafız’ı başvezir yapmış. Ardından, yeni başvezirden, Halife Harun Reşit’in gözde karısı Zübeyde ile oğlu Emir’i hapse atmasını istemiş; ertesi gün Cafer’i yargı-larken onlarla ilgili cezayı da açıklayacağını bildirmiş.

Yeni halife geceyi eğlenerek, halifeliğinin tadını çıkartarak geçirirken, başvezir Cafer, Zübeyde ve oğlu Emir, ertesi gün öldürüleceklerini düşünerek gözlerini bile kırpmamışlar.

Gün ağardıktan, sabah ezanı okunduktan sonra Cafer’i getirmelerini buyurmuş. Karşısına getirildiğinde de alaycı alaycı sormuş: “Söyle bakalım, ünlü Halife Harun Reşit nerede? Ona ne yaptın?”

Cafer'in yanıtı, "Efendim, Halife Harun Reşit, Tanrı'nın güvenilir ellerindedir, ama dün de söylediğim gibi, nerede olduğunu ben de bilmiyorum," olmuş.

"Onun nerede olduğunu senden iyi kim bilebilir ki?" diye sormuş İbrahim. "Saraydan birlikte çıkıp kentte dolaşmaya gitmediniz mi? Onu öldürdüğüne, sonra da cesedini bir yere sakladığına hiç kuşku yok; yoksa burada olurdu. Bu nedenle cezan ölüm olacak." İşareti üzerine, görevliler Cafer'in boynuna yağlı ipi geçirmişler, ilmiği sıkmak için İbrahim'in ikinci işaretini beklemişler. İşte tam o sırada dışarıdan bir ses yükselmiş, salonun içine kadar yayılmış: "Halife Harun Reşit döndü! Hoş geldin büyük sultan!"

Bu sesleri duyan İbrahim bir an duraklamış, sonra da Cafer'i öldürmeleri için işaret vermiş. Ancak orada bulunan bir görevli kılıcını çıkarmış, başvezirin boynundaki ipi kesmiş. O bunu yaparken, gözlerinden kıvılcımlar çakan Harun Reşit toplantı salonunun kapısında gözükmüş. İbrahim, korkudan yüzü bembeyaz, oturduğu tahtta büzülmüş, ufacık kalmış. Harun Reşit, tahtında İbrahim'in oturduğunu, Cafer'in de boynunda biraz önce kesilen iple, yerde diz çökmüş olduğunu görünce, hırsından ne söyleyeceğini unutmuş. Ona her zaman sadık olan Mesrur'a dönmüş; ama onun bir şey söylemesine gerek kalmadan Mesrur, İbrahim'i oturduğu tahttan kaldırmış, yan odadaki askerlere teslim etmiş.

Söylemeye gerek yok; Harun Reşit, Cafer'i yeniden başvezir yapmış, Zübeyde ile Emir'i zindandan çıkartmış. Abdullah ile Ahmet'i yanına çağırarak, onlara sarayda

önemli görevler vermiş. Kendisine sunulan Kırgızlı köleyi de çok beğenmiş, sarayına almış. Bunlarda şaşırarak bir şey yok. İlle şaşırmak gerekirse, korsanların eline düştükten sonra yaşadığı bütün tehlikelerin, karşılaştığı zorlukların, gelecekte de böyle maceralar yaşamasına engel olmamış olmasına şaşırmak gerekir.

HALİFE VE SİHİRLİ TÜP

Anonim

Günlerden bir gün Halife Harun Reşit sarayının, kentin büyük bir meydanına bakan odasında otururken, bir adamın çevresinde toplanmış kalabalık dikkatini çekmiş. Biraz dikkatli bakınca, adamın elinde küçük bir tüp olduğunu, zaman zaman ona baktığını, zaman zaman da çevresindekilere göstererek onların ilgisini topladığını görmüş.

Bir süre izledikten sonra, tüpte ne olduğunu merak etmiş; görevlilerden birini göndermiş, adamı saraya çağırmış. Adam geldiğinde onun, genç, yüzünde insana güven veren bir ifade olan, üstündeki giysilerden yabancı ve gezgin olduğu anlaşılan biri olduğunu görmüş.

Meydandaki kalabalığa gösterdiği tüpün özelliğinin ne olduğunu sormuş. Adam demiş ki: "Elimde tuttuğum bu tüpün, olağandışı bir görünüşü yoksa da, olağanüstü güç-

leri vardır. Efendimiz isterlerse kendilerine gösterebilirim; inanıyorum ki çok şaşıracaksınız. Hindistan'da olduğum sırada tanıdığım çok güçlü bir sihirbaz bunu bana verdi; vermekle kalmadı, nasıl kullanılacağını da öğretti. Tüpü belli bir biçimde tutarsam, yeryüzünün en uzak köşesinde olan biteni, hatta gelecekte, çok uzun zamanlar geçtikten sonra uzaklardaki krallıklarda bile neler olabileceğini söyleyebilirim.”

“Adının Almirvan olduğunu söylediler,” demiş Halife, “dediğin gibi, bu sihirli tüp uzaklarda olan biteni gösterebiliyorsa, elbette ilgimi çeker; sen de gereğince ödüllendirilirsin. Ama tüpün böyle becerileri yok da sadece hayal gücüne dayanarak gözbağcılığı yapıyorsan, onu baştan söyle ve buradan uzaklaş. Sonradan anlarsam, tüpünü kırmakla kalmam, kafanı da kırarım, bilesin.”

“Efendim,” demiş Almirvan, “sihirli tüpümün beni gerçeklere ulaştıracağına güveniyorum; tüpte gördüklerimi, ne eksik, ne fazla, olduğu gibi size aktarmaya hazırım. Ama yer açısından mı, zaman açısından mı uzaklarda olanları, olacakları göstermesini istersiniz? İzninizle bunu sormak isterim.”

“Almirvan,” diye yanıtlamış Halife, “buraya gelen gezginlerden, başkalarının, hatta çok uzaklarda yaşayanların yaşam biçimleri, alışkanlıkları konusunda o kadar çok şey dinledim ki, büyük bir olasılıkla senin sihirli tüpünün bana verebileceği yeni bir şey olmayacak. Onun için gelecekle il-

gili ne görüyorsun, onları anlat bana; ama bir kez daha uyarıyorum: Beni şaşırtmak için bir şeyler uydurma; başını ellerine alarak dolaşan, ulu ağaçlar kadar uzun ya da pigmeler kadar kısa olan insanlara ait öykülerle gezginlerin hayalet öykülerini o kadar sık dinledim ki, artık bıktım.”

Almirvan, duaya benzer birtakım sözler mırıldanmış, gözlerini dikip bir süre tüpe bakmış, sonra gördüklerini yavaş yavaş anlatmaya başlamış:

“Uzakları, çok uzakları görüyorum. Ölçülemeyecek uzunlukta yolların, geçilecek yüzyılların ötesindeyim; yabancı ve kalabalık bir ülke görüyorum. Su bol olduğundan her yer yeşil, verimli. Beyaz, dik kayalıklar suyu çevreliyorlar. Gördüğüm yer, denizin ortasındaki bir ada. Orada yaşayanlar inançsız. Kadınlar yüzlerini örtmüyorlar; erkeklerin de, kadınların da giyinişleri garip.

“Atları var, çok iyi atlar; ama çok az at biniyorlar. Çoğu yerde araba gibi makineler var; tekerlekleri olan, değişik biçimlerde makineler. Bunlara oturuyorlar, atlar onları çekiyor.

“Daha da garip olan, olağanüstü güçlü ve iri bir yaratık var; filden daha büyük, kuştan daha hızlı. On-on beş metre uzunluğundaki bu yaratığın sırtında üç-dört kişi rahatlıkla oturabiliyor. Bu yaratığı önden değil, arkadan besliyorlar.”

“Sen neler anlatıyorsun?” diye kesmiş Halife, “bunlar gezgin uydurmaları.”

“Hayır, efendim,” demiş Almirvan, “sadece gördüklerimi anlatıyorum. Bu yaratığın midesi fırın gibi; arkada bir kapğı olduğu anlaşıyor. Sırtındakiler yiyeceklerini oradan veriyorlar. Kapkara mermere benziyor yiyecekleri.”

“Almirvan, zavallı gezgin! Ölümüne susadın ki bana bunları anlatıyorsun,” diye söylenmiş Halife. “Bunlara inanmamı mı bekliyorsun; denizin ortasında ada, filden daha iri, kuştan daha çabuk, arkasından büyük taşlar yerleştiriliyor... Böyle bir şey olabilir mi?”

“Efendim,” demiş Almirvan, “herhalde bu insanlar çok becerikli sihirbazlar. Ama yemin ederim ki bunların hepsini bu tüpten görüyorum. Bu kadar da değil. O yaratığı uzun iplerle büyük arabalara bağlıyor, istedikleri yere götürüyor, hatta satıyorlar da...”

“Yaratığın ne kadar hızlı olduğunu söylemiştin?” diye sormuş Halife.

“Rüzgâr kadar,” diye yanıtlamış Almirvan.

“O zaman, bu insanlar ve o ağır yükleri de rüzgâr gibi hızlı olmalı. Bu gerçek olabilir mi? Neden her yalan bir öncekini bastırıyor?”

“Efendim,” diye ısrar etmiş Almirvan, “ne görüyorsam onu anlatıyorum size.”

“Peki, anlat bakalım, başka neler görüyorsun?”

Sihirli tüpe bakan Almirvan yanıtlamış: “Bu insanların ülkelerinin dört bir yanında büyük, görkemli yapılar var.

Her türlü akıntıya dayanan köprüler, hatta denizleri aşan, en büyük gemilerin bile bütün yelkenleri açıkken altından geçebilecekleri yükseklikte bu köprüler. Büyük kentler, efendimizin kılıcının üzerindeki değerli taşlar gibi toprağa yayılmışlar; görkemli saraylar, camiler, binalar... Ama en güzelleri, çeşmelerle süslü bir bahçedeki kristal yapı; üstüne güneş vurduğunda, camları alev alev yanıyor. Gördüğüm bir başka şey, bütün ülkenin devasa bir örümcek ağı gibi, ince madeni ipliklerden oluşan bir ağla kaplanmış olması; insanlar, birbirlerinden ne kadar uzakta olurlarsa olsunlar, ışık hızıyla birbirleriyle konuşabiliyorlar. Daha da şaşırtıcı olan, Bağdat ile Basra kadar birbirinden uzak kentlerdeki iki kişi karşılıklı konuşabiliyor; ağızlarından çıkan her sözcüğü ötekinin kulağı duyuyor.”

Bunları da duyunca Halife bağırır: “Yeter artık! Bize gelecek zamanları ve başka yerleri gösterecek olan sihirli tüpün daha olası ve tutarlı şeyler göremiyor mu? Bu insanlar nasıl nefes alıyorlar, nasıl soluyorlar; birisinin Bağdat’ta oturup da Basra’dakine sesini duyurabilmesi için ne güçlü ciğerleri, ne büyük dili olmalı.”

Sonra da oradaki adamlarından birini çağırır, “Bu adamın sihirli tüpünü alıp kırın,” demiş. “Sonra onu bir devenin sırtına ters oturtup bağlayın; kentin sokaklarında üç kez dolaştırın. Bu arada çığırtkanlar da, ‘Uyduruk öyküler anlatan, saçma sapan şeyler gördüğünü söyleyen, öyle bir becerisi olmadığı halde sihirli gücü varmış gibi insanları

kandıran kişinin sonu budur! diye bağırsınlar. Kenti üç kez dolaştıktan sonra da kentin meydanında kamçılaysın ki başka yalancılara da örnek olsun.”

Zavallı Almirvan'ın, sihirli tüpün sahibinin sonu böyle olmuş. Ama başkalarından daha çok yalan söyleyip söylemediğini, kendisine verilen cezanın başkalarını onun yolunda gitmekten alıkoyup koymadığını bilmiyoruz.

Her toplumun kendine özgü masalları, destanları, masal kahramanları vardır. İnsanların hayallerini, arzularını, sevinçlerini, öfkelerini, sitemlerini ve sevgilerini insanlığın hayal gücüyle süsleyerek size getiriyoruz. Dünyanın dört bucağından masallar dizimizle sıkılmadan defalarca okuyabileceğiniz, yepyeni ve eğlenceli maceralara davet ediyoruz. Güçlü anlatım ve ayrıntılarla hayal gücünüzü ve yaratıcılığınızı zenginleştirecek bu yeni bir dünyanın kapılarını aralayın.

DÜNYANIN DÖRT BUCAĞINDAN MASALLAR

- Çin Masalları
- Ortadoğu Masalları
- Hint Masalları
- Rus Masalları
- Latin Amerika Masalları
- Balkan Masalları
- Anadolu Efsaneleri
- İskoç Masalları
- Anadolu Masalları
- Kızılderili Masalları



dipnot yayınlari

Selânik Caddesi 82/32 Kızılay - Ankara

Tel: (0 312) 419 29 32 Faks: (0 312) 419 25 32

dipnotkitabevi@yahoo.com

